Wm. Murray

20.

Umenj Počtu,

to gest

Zaať snadnj Spůsob,

že gedenkažd

Kterj čjtati a malicko pjsati vj,

zde

z Wyswětlenjch Regul a pritla,

dův w krátkem čase Aritmetiku, nebož

to Kunst Počtowanj snaciti může.

Skze

Gjrjho Lerfáta.

w Slowenský gazyk a w nejlepssj

poradek wwedenj, ku konci pak Spůsob

Slowenského pjsma, a ssustného gednoglažeg

snadného duchowneg Sloby w řeči prislušja.

gjjho: citowanj následuge.

W Presspurku,

w Frantiska Augustina Patzko

1775

Wydeg Počet Luc 16. v. 2.

Wyš od sebe hanbu, mysli zlym odvratil
Dobre gmeno, žiwot, y duši nestratil
Vsylug se počty dokonale mesti
A pred oči sobe častokrat prednesti
Mladare, kterybyl panu obžalowan
A W tem okamženj na počet citowan
Pta se: co včinim v tomto mem neštesti?
Zbawen sem hradu, a dobreg powesti
Y my gednuc ostrj nekdy počet dame.
Ve wssetko, cokoli zde od Boha mame.
Gatby dnes te slowa k nam se meli statj,
Wydeg Počet! gedme pilne pamatati
Po widanj poctu z wladarstwj nasseho
Vwede nas pan Bůh do stralonstwj
RE[illegible]ZIA [illegible]sneho.

K Předmluvě.

Umění počtu gak potřebné, gak vče-
tečné gest, každodenni Skuſ-
genemu každému gewně vkazu-
ge, neb nejwetſſ ſtůl maſſeho Ži-
wota v prigmanj, wydawanj,
kupowanj neb prodawanj zalezj, ſo-
twoj ſe co prigmá, nebo wyda, ſotwoj
ſe co kupi, aneb proda, tolik to ſtů-
lj, gž wedeti potřebugeme.

Acholiw pak lidé chudobnjho
Stawu ſtikagu, ga mogé penjze řeh-
lo ſpočtugeme, a předce anj Aritme-
tiky, anj diribetu [illegible] k tomu ſwé
potřebugeme [illegible] nemo-
třebuge: [illegible] Sedlſké
chudáčku, [illegible] řeckého ſe
Aritmetiky [illegible] nebo nuſle, o
neb nic ſ[illegible] gich ſobě [illegible]
ſebe nepotřebuge, neb tž nuſle, a
nic nemá.

Kdybys wſſak ty [illegible]
nemel, wedlebys pak [illegible]
ſonale, přit[illegible]neg pel přiwl[illegible]
ſes: Drumetnicu, Udion.

[illegible]

ciu, Multiplikáciu, a Diwiziu, wěř zagistě: žeby negen tobě rowný, ale statečný a dobře magjcý Pán tebě potřebowal, a tybys mnohým lidem často posluziti, sobě chwálu, penjze, y Službu zyskáti mohel.

Na poslehy: Cýl mogeho p[illegible] sewzetj byl, Wědomosti Aritmetik[illegible] nebožto Vmenj Počtů milownjkům s tuto mu prácičku posluziti, pro a na takowých žádost tuto Knjžečku gazykem Slowenským gsem spjsal, tégž náděgi gsa: že mnohým milu a posawad w temto gazyku newiděnu wěc včinjm. Vžiweg tehdy a cwič se w Knjžečki tegto, skusyš, že y tobě y ginym mnohem vžitečnegssj budeš, co tobě ze Srdce žádám, zdraw buď.

Wy-

Wyswětlenj pět Species.

Prwnj Species gménuge se Numerácia, neb numerowati.

Toto slowíčko Numerácia, nic giného neznamená, gak počtowánj, a numerowati, nic giného, gak počtowati aneb rátati.

Tato tehdy Species wčj nás, gak gedenkaždý počet, nechť gest malý neb weliký, důwodně wyslowiti mámé.

Ku lepssému porozumenj, wždycky neyprw od prawég ruky počtowati a s temito slowi: sám sebe, desátky, sto, tisýc, gakžto přesslabikowati, potom od lewég k prawég ruky wyslowiti musýme.

Z položených zde Cifrůw, [illegible] numerůw, aneb počtůw (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 0.) wssecko počtowati [illegible]

wstáwá, a gedenkaždý počet tolik platj, kolikeré mjsto držj, kromě posledněho, ten se gménuge Zerus, nula neb prázdná, nebo sama, kdyby y stokrát položená byla, nic neplatj.

Pjtá se nekdo, proč tehdy se do počtůw pjsse, když nic neplatj? Proto: že ačkoliw sama w sebe žádnú platnost nemá, wssaknicméněg před sebú položeným počtům desetnj platnost dáwá, a ge powýssuge.

Powěděno gest před sebú položeným počtům, nebo gestli počet po nule položjš, gako zde 03, aneb po dwůch 003, nebo y po třech, gakžto 0003, nic wjc neplatj, gedine 3: gestli ale 3 před gednu nulu postawjš, gakžto 30, platj třidcet, před dwě 300 gest tři sto, před tři 3000 gest tři tisýc. A proto nula z předku se nikde neklade, nebo nic neplatj; tak též y we wyslowenj počtůw, na nulách se nic nerjká.

Gestli z položených počtůw gen geden gest postawený, gakžto 4, z přednesených slow žádne nepotřebuges, neb snadno poznáš, že 4 gest čtiři.

Kdyby ale dwa numery gakžto 26 postawené byli, z přednesených slow dwě potřebowati, a pod 6 sám sebe, pod 2 desátky rjkati můžeš; a gest dwadcet ssest, nebožto ssest a dwadcet.

Pjtá

Pjtá se nekdo, co gest to sám sebe, desátky, sto, tisýc? Na techto slowách wssecko záležj, a to znamená prwnj, že nic wjc ten počet, pod kterým to rjkáš, neplatj, gak gest sám w sebe, druhé slowičko tolik desátkůw znamená, kolik gest sám w sebe, třetj slowičko znamená tolik sto, kolik gest ten počet, čtwrté slowičko znamená tolik tisýcůw, kolik ten počet, pod kterým to slowičko rjkáš, ku přjkladu:

Widjss toto položenj 6666: Prawda gest, že čtiri ssestini gsu, a předce rozdjlnú platnost magu, ačkoliw sami w sebe rownaké gsu: Nebo od prawég ruky prwnj 6 znamená sám sebe, totižto gen ssest: druhé 6 od prawice znamená desátky, to gest: ssestkrát desát, a nebožto ssestdesát; třetj 6 od prawice, znamená tolik sto, to gest: ssest sto, čtwrté 6 k lewicy znamená tolik tisýcůw, to gest ssest tisýc.

Na techto tehdy slowách, sám sebe, desátky, sto, tisýc, a na wyssem mjstě od prawég k lewég ruky důwodné wyslowenj záležj.

Při třech numerůw 324 z přednesených slow tři potřebowati, a pod 4 sám sebe, pod 2 desátky, pod 3 sto rjkati můžeš, a gest tři sto, dwa[illegible] čtiři.

Při čtiřech numerůw 6875 wssecki prednesené slowá potřebowati, a pod 5 sám sebe, pod 7 desátky, pod 8 sto, pod 6 tisýc rjkati můžeš, a gest: ssest tisýc, osem sto, sedemdesat pět.

Snadno tehdy čtiř numerů platnost té čtiři slowá, sám sebe, desátky, 2c. gak poznati, tak y wyslowiti dopomáhagu.

Gestli pak Summa ssest, sedem aneb y wjceg numerůw obsahuge, gak gi máš wyslowiti?

Též té slowá potřebůg, a pod prwnjm numerem rekni sám sebe, pod druhým desátky, pod třetjm sto, a hned mezy třetjm a čtwrtjm počtem v spodku čárku včin, a pod tu čárku rekni tisýc: potom zase od čtwrtého počtu, to gest pod prwnjm numerem od čárki rekni, sám sebe, pod druhým desátky, pod třetjm sto, a zase njže mezy třetjm a čtwrtjm numerem čárku včin.

NB. Po včinených v spodku dwůch čárkách, v wrchu totižto wždy nad sedmým numerem gednu čárku aneb radneg 1 včinjš, a bude tolik Millionů znamenati, kolik pod nim počet sám w sobe platj. Gestliby gesste wjc počtů bylo, počni zase od sedmého, a rekni pod nim sám sebe, pod druhým desátky, pod třetjm sto, a zase mezy

mezy třetjm a čtwrtjm počtem v spodku čárku včin.

NB. Po dwůch čárkách dole včinených zase nad sedmým počtem, to gest: od prwnjho numera prawég ruky giž nad třináctem, v wrchu postaw 2, a bude znamenáti Bilioni, nad dewatenáctem postaw 3, a bude Třilioni, na pěť a dwadcátém od prawég ruky postaw 4, a bude Kwadrilioni, nad geden a třidcátem 5, bude Kwintylioni, nad sedem a třidcátem postaw 6, bude Sekstylioni, nad čti a čtiřidcátem 7, bude Septylioni, nad dewet a čtiřidcátém postaw 8, a bude Oktylioni znamenati.

NB. Nedomnjweg se, že Bilion gest dwa Millioni: Nebo tisýckrát tisýc, gest Million: millionkrát Million, gest Bilion, millionkrát Bilion gest Třilion, millionkrát Třilion gest Kwadrilion, a t. d. Kwintylion, Sekstylion, Septylion, Oktylion.

A ponewádž geden Oktylion podlé w počtech dokonalých Mjstrů důmnenj, tak mnoho znamená, že počet pjsku mořského přewýssuge, tak daleko giti nám potřebné nenj, dostiby k nassemu předsewzetj bylo při čtiř, pěť, sest, aneb neywjš při sedem počtech gednati, nebo z rjdka w zlatych wjc

od čtiř numerůw se pjsse, ano y w penjzkůw dosti gest sedem numerů, neb 1000000, to gest: geden Million penjzků gest deset tisýc zlatych. Mezytim, aby tim, gegichžto wtip z gruntu wědeti žádá, gak do Oktyliona w počtowánj pokráčowati se má, powedomé bylo, w swém mjstě očitě se provkáže.

Následugu přjkladi Počtowánj.

25463

Pod 3 rekni sám sebe, pod 6 desátky, pod 4 sto, a mezy třetjm a čtwrtjm v spodku včin čárku, a pod ni rekni tisýc, pod 5 zase počni rekna sám sebe, pod 2 desátky, gak to zde očitě wideti gest.

2	5,	4	6	3		Gest: dwadcet pět, aneb pět a dwadcet tisýc, čtiři sto, ssestdesát tři.
desátky	sám sebe	tisýc	sto	desátky	sám sebe	

8	7	6,	5	4	3		Gest: osemsto sedemdesát ssest tisýc, pět sto, čtiřidcet tři.
1 sto	desátky	sám sebe	tisýc	sto	desátky	sám sebe	

8,	3	2	4,	5	7	1	Wtemto přjkladě po dwůch dole včinených čárkách, v wrchu nad 1 8 gedno se nápjsalo, a znamená tolik millionů, kterýž pod nim počet sám w sobě platj, totižto: osem
sám sebe	tisýc	desátky	sám sebe	tisýc	sto	desátky	sám sebe

mi-

millionů, třisto dwadcet čtiři tisýc, pět sto, sedemdesát geden.

1,000,000: Gest: geden million, to gest: tisýc tisýců.

10,000,000: Gest: deset millionů.

NB. Nad čárku dole vcmenú rjká se tisýc, když pak též v wrchu se nacházý, tam nad spodnj čárku nic se nerjká, gen wrchnég čárky platnost se wyslowuge.

34,200,022: Gest: třidcet čtiři millioni, dwěsto tisýc, dwadcet dwa.

100,000,000: Gest: geden sto millionů.

1,000,000,000: Gest: geden tisýc millionů.

203,040,506,070: Gest: dwěsto tři tisýc millionů, čtiřidcet millionů, pět sto, ssest tisýc, sedemdesát.

3,426,578,096,178: Gest: tři Bilioni, čtiři sto, ssest a dwacet tisýc millionů, pět sto, sedemdesát osem millionů, dewatdesát ssest tisýc, geden sto, sedemdesát osem.

49,817,293,645,482: Gest: čtiřidcet [illegible] Bilionů, osem [illegible] demnáct tisýc [illegible] millionů,

lionů, dwesto dewadesát tři millionů, ssest sto, čtiřidcet pět tisýc, čtiřisto osemdesát dwa.

Přjklad až do Oktylionů w dewet a čtiřidcetich numerůw záležjcý.

8	7	6	5	4	3	2	1
4,200,000,	469,789,000,	643,151,	986,712,	300,041,	678,900,000,	345,679.	

osemdesát

West: Čtiři Oktylioni, dwesto tisýc Septylionů, čtiři sto, ssestdesát dewet tisýc Sekstylionů, sedem sto, osemdesát dewet Sekstylionů, ssest sto, čtiřidcet tři Kwintylioni, geden sto, padesát geden tisýc Kwadrilionů, dewet sto, osemdesát ssest Kwadrilionů, sedem sto, dwanáct tisýc Trilionů, tři sto Trilionů, čtiřidcet geden tisýc Bilionů, ssest sto, sedemdesát osem Bilionů, dewet sto tisýc millionů, tři sto čtiřidcet pět tisýc, ssest sto sedemdesát dewět.

NB. We wýslowenj počtů pozorowati slussj, gaké gsu tisýce, zdaliž millionů, Bilionů, rc. zdaliž po tisýc million

neb Bilion následuge gestli následuge million po tisýc, tisýce gsu millionů, a tak dáleg, rc.

NB. fl, znamená zlaty: weliké G, grosse: malé g gressle: kr. krajcáre: p, penjzky: R, ryf: L, lot: F, ferdunk: F, funt: Ct. cent. a, t. d. a tak dáleg: p. a v. g. z. postaw a včin gak zde: k. př. ku přjkladu.

Následuge druhá Species Adicia neb adowati.

Prwssj slowičko Adicia nic giné neznamená gak dodáwánj, adowati nic giné, gak dodáwati, aneb w gednobrati, gménuge se též Summowánj, a zde tolik znj, gak dodáwánj. Tato Species včj, gak wjc Summy, malé, neb weliké, wssak předce rowněg platnosti, do gedneg Summy vwedené byti magu, musý se pak v spodku prawice počjnati, zde potřebné gest to slowičko, a, gakžto 6, a 8 gest 14.

Dokudž tegto Species některý přjklad se předstáwj, pilně pozorowati slussj, aby w položenj Summy numery důwodně postawené byli, tisýc tehdy pod tisýc, sto pod sto, desátky pod desátky, sám sebe pod sám sebe postawiti musýš, nebo ginác welicebys pochybil; tak: gestlibys měl 8 fl. dodati ku fl. 8765, a tybys 8 pod 6 postawil, z osem zlatych osemdesátbys včinil, postawilbys 8 pod 7, včinilbys z osem, osemdesát, gestlibys pak tech 8 postawil pod 8, včinilbys osem tisýc, a tak wždycky o desetkrát wjcegbys pochybil.

NB.

N.B. Když se dodawaný dwa, nebo wíc numeru powstane, tehdy gen poslední numer napiš, giný pak hned ku, beg linie k lenicy dodaš, co hned w příkladě očitě spatříš.

Příklad.

Nekterý otec třemu synu gedenstat dal 137. fl. druhýstat témuž synu dal 169. fl. otazka gest kolik se zlatých činí.

Postaw tehdy teto dwe summy gednu pod druhu.

137.
169.

Nejprw počni w spodku prawice rekna: 9. a 7. gest 16. napiš pod linieu gen poslední počet 6. pod 9. gak se wíce wideti muže.

Podruhé: počni zase w spodku a z tech 16. pozustali 1. wezmi rekna 1. a 6. gest 7. a 3. gest 10. napiš pod linie gen 0. pod 6. gakso wíce wideti muže.

Po treti: počni zase w spodku a z tech 10. pozustalo 1. wezmi a rekni 1. a 1. gest 2. a 1. gest 3. napiš před 0. k lenicy 3. gak se respecto zde očitě wideti muže

16.

(O)

137
169
306

Weiny — 306. Tristo, Sest zlatych

Proba.

Ze to weiny tolik, skrze Subtrakcii prosta, ze, neb gine proby skrze vzhazeny 9. predce čurovne nejsau. ale tuto za prawdiwu vzhad mati. tak když ku 137. dodau 169. bude 306. a tak zase když od 306. wezmeš 169. gest 137. Zostane. Nebo y prweg y druhegwecy gedna pricina gest totižto ze tolik sy dodal, tolik sy odebral.

Ačkoli pak Subtrakcie prsnetleny teprwo nasledowati bude, wssak nicmeneg aby sy y zde Adicie prowu widel, kterwmu pochopeny prowlazem postaw teisby Celu Summu 306 prowny pak postaw 169. gestli po odbijeny zustane 137. Adiace dobre sprowadana gest 306
169

Po včiněnégo dole linie, počni při prawégo ruky v spodku odbjrati, řekna: 9 od 6 nemůžem, neb gest méněg, včiň tehdy v spodku punkt při 6, takto 6. gak to njže widěti gest. NB. Ten punkt numeru při kterém gest v spodku dodáwá 1, v wrchu pak temu, od kterého numera odbjrati nemůžess, dodáwá 10. proto v spodku 6. s tim punktem platj 7, v wrchu pak 6 platj 16.

A tak giž řekni 9 od 16 zůstane 7, a napjss 7 pod liniu k prawicy pod 9, gak to njže widěti můžess.

Po druhé: řekni giž ne 6. ale pro připjsaný punkt 7 od 0, nemůžem, protož zase v spodku k 1 připjss punkt, a pro ten punkt 1. bude platiti giž 2, v wrchu pak 0, bude platiti 10. A tak giž řekni 7 od 10 zůstane 3, napjss 3 pod liniu k lewicy pod 6, gak to njže spatřiti gest.

Po třetj: řekni giž ne 1. ale pro připjsaný punkt 2 od 3 zůstane 1, a napjss pod liniu k lewicy 1, gak to zde wssecko widěti můžess.

306 Celá Summa,
1.6.9 Odbjrka,
137 Prwssj gedna Summa zůstala, Adicia tehdy dobře včiněná byla.

NB. W tégto Probě, poněwádž dwakrát wětssj numer od menssjho 9 od 6, a 7 od 0 gsy odbjral, v spodku od prwssjho numera k lewicy se wypůgčilo skrze ten punkt. Co pak ten punkt spůsobuge, giž gest powěděno, totižto: spodnému numeru, ku kterému připjssan gest, dáwá wždycky 1, wrchnjmu pak numeru, od kterého odbjráss, dáwá wždycky 10, gak to we wyswětleném přjkladě porozuměti se může.

Kdyby pak wrchnj počet rowný aneb gesstě wětssj byl, gako: 6 od 6, aneb 6 od 9 odbjrati můžem, tenkrát wypůgčiti potřebné nenj, než 6 od 6 zůstane 0, 6 od 9 zůstane 3, co se gesstě w Subtrákcie lepsse wyswětlj.

Druhý Přjklad.

Některý Kasnář pro swého Pána njže postawené Summy zlatých přigal, Otázka gest kolik to včinj?

9623
547
276
35
29
8

Počni v spodku prawice od posledněg linie dodáwáti až k wrchu, řekna: 8 a 9 gest 17, a 5 gest 22, a 6 gest 28,

a 7

a 7 gest 35, a 3 gest 38. Postawjss pod ležjcý liniu k prawicy gen poslednj numer 8, ké pak 3 pozůstalé hned k druhég linie k lewicy dodáss, a řekni

Po druhé: 3 (totižto 3 těch 38 pozůstalé) a 2 gest 5, a 3 gest 8, a 7 gest 15, a 4 gest 19, a 2 gest 21, Postawjss gen poslednj 1 pod druhý řádek k lewicy, gak to njže widěti můžess, 2 pak pozůstalé, k třetj linie k lewicy dodáss, a řekni

Po třetj: 2 (totižto 3 21 pozůstalé) a 2 gest 4, a 5 gest 9, a 6 gest 15, Postawjss gen poslednj 5 pod třetj řádek k lewicy, 1 pak k čtwrtég a zde giž poslednég linie k lewicy dodáss, a řekni

Po čtwrté: 1 (totižto 3 15 pozůstalý) a 9 gest 10, a této giž obedwa, a sýce neyprw 0 pod čtwrtý řádek k lewicy 3 rowna pod 9: druhý pak počet 1 na páté mjsto dd prawice napjsati musýss, gak toto wssecko zde widěti můžess.

9623
547
276
35
29
8

Fl. 10518

Proba,

Pod facit, to gest: pod celú Summu podpjss wrchnj položenj, to odeber od celég Summy, pozůstalú resstánciu dodeg k odbjránj Summe, gestli celá Summa powstane, Adicia dobře včiněná gest, postaw gak zde:

10518 Celá Summa
9623 Odbjrka,
895 Resstáncia,
10518 Celá Summa powst.

Počni v prawice od celég Summy totižto od 10518, wrchnj položenj totižto 9623 odbjrati řekna: 3 od 8 zůstane 5, a hned pod liniu k prawicy podpjss gak w přjkladě widěti gest.

Po druhé: řekni 2 od 1 nemůžem, včiň tehdy punkt při 6. a řekni 2 od 11 zůstane 9, a hned podpjss pod 2 k lewicy, gak to též widěti gest.

Po třetj: řekni ne 6, ale pro ten připjssaný punkt 7 od 5 nemůžem, včiň tehdy podobně při 9. punkt, a řekni, 7 od 15 zůstane 8, a hned pod 6 podpjss ku lewicy, gak to w předstaweném přjkladě wssecko spatřiti můžess.

Zůstala tehdy Resstáncia 895, tato ku odbjrce dodaná včinj zase celú Summu prwssj, totižto: 10518, Adicia tehdy dobře včiněná byla.

NB.

NB. Když se přihodj, že z gedneho welikého a wysokého řádku k wrchu, z gedneg linie 100 aneb y wjc powstáwá, tehdy gen poslednj numer k prawicy, gako w giných Adiciách, pod ten gistý řádek, kterýs dodáwal, postawiti, tj pak prwsſé hned k druhég linie ku lewicy dodati musýs, gak w následugjcým přjkladě poznati gest, z kteréhožto prwsſjho řádku v prawice k wrchu 116 powstalo, tak tehdy gen 6 pod liniu k prawicy pod timže řádkem podpjss, 11 pak k druhému řádku ku lewicy dodeg, řekna: 11 a 1 gest 12, a 2 gest 14, a t. d.

129 W temto a podobném přjkladě
348 probu takto včinjss: prwsſj aneb
129 které chcess položenj pod celú Sum-
238 mu podpjss, a odeber, potem re-
119 sstánciu ku odbjrce dodeg, gestli ce-
108 lá Summa powstane, Adicia do-
159 brá gest.
346 NB. Gistégsſj proba gest Adicie,
107 když negen gedno položenj, ale to-
138 lik, kolik gsý spolu dodal, od celég
149 Summy odeberess, gestli po odbj-
109 ránj ani wjc, ani méněg, ale samé
128 nule zůstanú, znamenj gest dobře
219 včiněnég Adicie.

Celá Summa	2426
Odbjrka	1.2.9
Reſſtáncia	2297
Zaſe celá Summa	2426

NB. Tento a takowéto wýſoké přjkłady můžú ſe na dwa, aneb y wſickrát wzýti, w předſtaweném přjkładě geſt 14 położenj, dodeg tehdy poneyprw ſedem wrchnjch, gak zde:

~~179~~	
~~348~~	
~~129~~	
238	7
~~119~~	
~~108~~	
~~159~~	
1230	

Náſledugú poſledně ſedem położenj

346
107
138
149
109
128
219
1196

Této

Této dwě facit aneb Summy spolu dodeg, takto:

1230
1196
2426 facit gak wjsse.

Následugú wjc newyswětlené, bez proby, přjklady Adicie.

8097	70000	7234869	10000	8694
4654	4206	8942543	70000	4219
12751	74206	16177412	80000	12913

6458	84567	96589	86543
4586	84348	11111	21234
5434	73465	22222	56789
16478	242380	129922	164566

NB. Gestli más dodáwati rozdjlnég platnosti Summy, gakžto penjžky, kr. grosse, zlaté; aneb loty, funty, centy, ꝛc: to zdrawý rozum vkazuge, že to spolu dodati se nemůže, ano hned w položenj pilně pozorowati se má, aby Fl. pod Fl: grosse pod grosse: kr. pod kr: p. pod p. opatrně pjsané byli; w takowých přjkladech neyprw menssj Summu dodati, a na wětssj Summu obrátiti, co pak pozůstane, na swé slussné mjsto postawiti musýs, to z následugjcyho přjkladu lepsse se porozumj.

Přjklad,

Nekterý Kasnář pro swého Pána přigal od poddaných následugjcé Summy we Fl. a kr. otázka gest, kolik to včinj?

	Fl.	kr.
	67	45
	32	56
	76	18
	17	19
	9	8
	5	12
S.	208	38

Zde, počni v spodku prawice až k wrchu dodáwati, včinj 38 kr. z těchto postaw gen poslednj počet 8 pod liniu k prawicy pod kr.

Po druhé: řekni 3 (pozůstalé z 38) a 1 gest 4, a tak dáleg až k wrchu včinj 15, gest tehdy wssech kr. 158. Teto vweď na zlaté, to gest: rozděljss skrze 60, neb 1 Fl. má 60 kr, včinj 2 Fl. a 38 kr. protož pozůstalých 38 kr. pod kr. postaw, a 2 Fl. ku Fl. dodeg, řekna

Po třetj: 2 (z tech 158 kr. včiněné Fl.) a 5 gest 7, a 9 gest 16, a tak dáleg až k wrchu včinj 38, powstaw gen poslednj numer 8 pod 5, řekna

Po čtwrté: 3 (z těch 38 pozůstalé) a 1 gest 4, a 7 gest

11, a

11, a tak až k wrchu včinj 20, této gakžto poslednė obė-dwa postawjss, gak zde widėti můžess.

Na tento spůsob, kupcy, kramáři, řemeslnjcy swé konty, registřjky, auscygle nebožto Lajstře spořádugú.

Proba skrze Subtrákciu.

Pod celú Summu postaw prwnj položenj, odeber, potem resstánciu ku odbjrce dodeg, gestli celá Summa powstane, dobře včiněnėg Ádicie znamenj gest.

	Fl.	kr.
	208	38
Odbjr.	67.	45
Resst.	140	53
Cel. S.	208	38

NB. Zde, když kr. odbjráss, 4 od 3 nemůžess, protož v spodku k lewicy od Fl. 7 wypůgčjss 1 Fl. to gest 60 kr. protož 60 dodáss k 38 kr. tak 3 a 6 bude 9, a potem giž odbjreg, řekna: 4 od 9 zůstane 5.

Podobnė: když odbjrku k Resstáncie dodáwáss kr. 5 a 4 gest 9, hned 9 skrze 6, gakžto skrze 60 rozdėljss, bude 1 Fl. a 3 kr. které pod kr. 5 napjssess, a 1 Fl. ku fl. dodáss, gak to zde widėti můžess.

Druhý přjklad.

Nekterý Kasnář swému Pánu dal následugjcé Summy we Fl. w grossech, a w p. kolik to včinj?

	Fl.	Gr.	p.
	23	17	3
	16	8	4
	54	13	2
	5	16	1
	19	10	1
	7	6	4
	10	14	2
S.	138	7	2

W temto přjkladě 3 dodaných p. 17, včiněné gsu 3 grosse, a 2 p. pozůstalé, podpjsané gsu pod p.

Po druhé: z 87 gr. včiněné gsu 4 Fl, a 7 grossůw pozůstalých podpjsalo se pod grosse, gak to zde widěti můžess.

Třetj Přjklad.

Nekterý Kupec prodal, neb kupil dwě následugjcé položenj železa, neb ginég nekterég wěcy, kolik to včinj centůw?

	C.	F.	f.	Lot.
	67	1 5	2	4
	5	9 6	2	5
Včinj S.	7 3	1 2	1	1
Pr. odb.	6.7.	1.5	2.	4
Resst.	5	9 6	2	5
Celá S.	73	1 2	1	1

W temto přjkladě počals dodáwati v spodku prawice Loty, powstalo 9 lotůw: poněwádž pak geden férdunk má 8 lotůw, z tech 9 lotůw včinils 1 férdunk, a pozůstalý 1 lot pod loty gsy napjsal.

Po druhé: Z 5 férdunkůw včinils 1 funt, a pozustalý 1 férdunk, pod férdunky gsy podpjsal.

Po třetj z dodaných fůntůw 112 včinils 1 cent, a pozůstalých 12 funtůw, pod F. gsy podpjsal, gak to w přjkladě widěti gest.

NB. Ačkoli hned po Adicie přjkladech ukázal gsem, gak Adicia skrze Subtrákciu probowati se má, wssaknicméněg dokuď náležitě Adiciu newjss, proba tobě potřebná nenj. Protož: Neyprw samú Adiciu dobře se naučjss, potem Subtrákciu z, tepo dwě Species když dokonale rozumjss, lechko potem gednu skrze druhú probowati můžess. Podobně y o Multiplikácie a Diwizie rozumeg.

Třetj Species Subtrákcia neb subtrahowati.

Subtrákcia nic giné newyznamenáwá, gak odbjránj, a subtrahowati

zna-

znamená odbjrati. Tato Species wčj nás gak gednu menssj od wetsšég, aneb rowná od rownég Summy odbjrati máme; powěděno gest menssj od wetsšég, neb wetssj od menssége gakžto 6 od 4 odbjrati se nemůže, a gest to slowičko potřebné od, gak 3 od 8 zůstane 5, co zřetedlnégsse provkaže

Přjklad.

Peter Olegnjk wypůgčil Ondregowi Rajčikowi 6432 Fl. aby po dwůch rokůw vplně nawrátil wypůgčenú Summu; mezytim po dwůch rokůw Ondreg Rajčik swému Kreditorowi, anebožto Swěřiteli gen 4221 Fl. dal, kolik tehdy gesstě dlužen zůstal? postaw neyprw wypůgčenú, pod ni odplatěnú Summu, gak zde:

6432 Wypůgčená,
4221 Odplatěná Summa,

Neyprw počni v spodku prawice při 1, řekna: 1 od 2 zůstane 1, a hned pod liniu k prawicy postaw, gak zde:

6432
4221
———
1

Po druhé: hned při druhém řádku od prawég k lewég ruce v spodku řekni

kni, 2 od 3 zůstane 1, a postaw pod liniu pod druhý řádek gak zde:

6432
4221
11

Po třetj: při třetěm řádku od prawice v spodku řekni, 2 od 4 zůstane 2, a postaw pod liniu pod třetj řádek, gak zde:

6432
4221
211

Po čtwrté: při posledném řádku řekni, 4 od 6 zůstane 2, a postaw pod liniu pod čtwrtý řádek, gak zde celý přjklad widěti gest.

6432 wypůgčená,
4221 odplatěná Summa,
2211 Resstáncia,

Zůstal tehdy Ondreg, Rajčik swému Kreditorowi gesstě dlužen 2211, to gest: Dwě tisýc, dwě sto a gedenáct zlatých.

Proba skrze Adiciu.

Dodeg Summu odplatěnú k Resstáncie, gestli celá wypůgčená Summa powstane, dobře včiněnég Subtrákcie znamenj, gest, postaw tehdy gak zde:

4221

4221 odplatěná Summa,
2211 Resstáncia,

6432 Celá wypůgč. Sum. powst.

Na tento Spůsob wssecky giné takowé Subtrákcie a gegich proby včinjss.

Následugn nekteré newyswětlené Přjklady.

	8769320		4523789
	6527010		3311670
	2242310		1212119
Proba	8769320	Pr:	4523789
	12345678		23547816
	1014327		32305
	11331351		23515511
Prob.	12345678	Pr.	23547816

NB. Gestli w odbjránj méněg Numerů stogj, gak w dwůch poslednjch těchto přjkladůw widěti můžess, tehdy wrchné numeri do Resstáncie celé postawiti musýss.

Gestliby pak w odbjránj v prawice numer wetssj byl, nežli nad nim položenég Summy, tehdy v spodku od druhého numera k lewicy 1 wypůgčiti, a ten numer, od kteréhos wypůgčil, punktem poznamenati musýss. NB. Ten punkt. numeru, od kterého wypůgčugess, wždy-

wždycky 1 přinássj, numeru pak temu, od kteréhož odbjráss, wždycky 10 přidáwá, gak to wjsse giž k porozuměnj bylo.

Přjklad.

Některý sluha ze swého ročnjho platu 36 Fl. wybral giž 19 Fl. kolik tehdy gesstě v Pána platu má? postaw gak zde:

Fl. 36 Ročnj plat,
Fl. 19 Wybraná Summa,

Fl. 17 Resst. má tehdy v Pána 17 F.

Pr. 36 Celý ročnj plat.

W temto přjkladě 9 od 6 wzýti gsy nemohel, protož od 1 gsy wypůgčil, tak ten punkt. ku 6 dodal 10, a bylo 16, potem gsy řekl, 9 od 16 zůstane 7, kterés pod liniu postawil, gak w přjkladě widěti gest.

Po druhé: ten punkt. ku 1. dodal gesstě 1, protož gsy řekl 2 od 3 zůstane 1, to též pod liniu postawils, a zůstala resstáncia 17 Fl. které ten Sluha v Pána gesstě má.

NB. Některj, když gest wetssj počet v spodku, nežli v wrchu, hned v wrchu wypůgčiti, a též punktem poznamenati obyčeg magú, teu pak punkt. numera, při kterém stogj, činj ogedno menssj.

ssjho. Kteřj lepsse magu hádati se nebudem, mne wssak v spodku wypůgčiti lepssj se zdá byti, pro gisté přjkłady a přjčiny.

Následugu některé newysswětlené přjkłady.

	4235	8000	53210
Pr.	2.4.5.7	4.9.5.9	2.5.8.7.6
skrze	1778	3041	27334
Adic	4235 Pr.	8000 P.	53210

	12076503		32071206
	.5.12.8.9.5.4	32071/2	.54.3.2.8.7
	=6947549		31527919
Prob	12076503	Pr.	32071206

	3000000
	...3.6.5.2
	2996348
Pr.	3000000

Tento posledni přjkład gest o mnoho těžssj k včiněnj těm, kteřj v wrchu wypůgčugú, nebo od o nic nemůžú wypůgčiti, ale od prwssjho numera 3, gedno berú, tak prwssj o k prawicy płatj 10, ale giné nule samé dewiny zůstanú.

NB. Skrze Subtrákciu zwěděti můžess, kolik roků nekdo má, kolik

kolik roků některé stawenj, kniha, ꝛc. stogj?

Příklad.

Wjss, že gsy se narodil roku 1734. Wěděti žádáss, kolik giž roků máss, protož w temto, a podobných přjkladech běžjcý rok wždycky v wrchu postaw, pod nim pak rok narozenj twého, a odbjreg, co pozůstane, to budú twoge roky, gak zde:

1775 Rok běžjcý,
1734 Rok twého narozenj,
--41 Tolik rokůw máss.

Proba 1775

Gestli pak wjss, kolik roků máss, a chcess wěděti, kterého roku gsy narozen, podobně včinjss,

Přjklad.

Některý wj, že giž 68 roků má, wěděti žádá, kterého roku gest narozen? postaw a včiň gak zde:

1775 Rok běžjcý
--68 Roky geho,
1707 Rok geho narozenj.

Proba 1775

Na tento spůsob w podobných přjkladech pokráčowati budess.

NB. Gestli más odbjrati Summy rozdjlnég platnosti p. kr. Fl. aneb Loti, Funty, Centi, rc. přirozený rozum vkazuge, že p. od kr, kr. od grossů, gr. od Fl. Loty od Funtů, Funty od Centůw rc. odbjrati nesmýss, ale p. od p. kr. od kr, Fl. od Fl. Loty od Lotůw, Funty od funtůw, Centy od centůw subtrahowati musýss: Protož hned w položenj pilně pozorůg, abys p. pod p. kr. pod kr. Fl. pod Fl. rc. rowno postawiti, a neyprw neymenssj platnost odbjrati mohel.

Ádyž spodnj numer w odbjránj wětssj gest, nežli wrchnj, podobně od druhého hned následugjcýho numera k lewicy wypůgčiti a punktem. poznámenati musýss; we wypůgčenj pilně pozorůg, zdaliž od p. neb kr. aneb od Fl. wypůgčugess. NB. Ádyž ku kr. od Fl. wypůgčjss, wypůgčený 1 Fl, na kr. obráciti, a ku kr. dodati, potem pak odbjrati musýss, co z přjkladu lepsse se porozumj.

Přjklad.

Matěg Sstrobár wypůgčil od Tomásse Strobára 37 Fl. a 56 kr, a po třech měsýcůw odplatil 22 Fl, 31 kr. kolik gesstě podlužný zůstal? postaw gak zde:

Fl. kr.

Fl.	kr.	
37	56	Wypůgčená,
22	31	Odplatěná Summa,
15	25	Resstáncia,
Prob. 37	56	Zase celá Summa.

Item odbjreg 1267 Fl. 45 kr. od 3251 Fl. 24 kr. postaw gak zde:

	Fl.	kr.
	3251	24
	1.2.6.7.	4.5
	1983	39
Pr.	3251	24

NB. W temto přjkladě když 4. to gest: pro připjsaný punkt 5, od 2 kr. odbjráss, od 7 Fl. wypůgčugess 1 Fl. to gest 60 kr. které dodané ku 24 včiňá kr. 84, nebo o a 4 gest 4, 6 a 2 gest 8; protož řekness 5 od 8 zůstane 3.

Po druhé: W dodáwánj odbjrki a resstánciu, dodané kr. musýss skrze 60 dělitela na Fl. obrátiti, co gest to dělitel, w swém mjstě vzřjme.

Podlé těchto přjkladůw y w giných podobných podobně pokráčowati budess.

Cztwrtá Species Multiplikácia, nebožto multiplikowati.

Multiplikácia znamená rozmnoženj, a multiplikowati rozmnožiti, táto Species včj, gak gednu Summu, skrze druhú Summu rozmnožiti máme. Počet, s kterým rozmnožugeme, gménuge se Multiplikátor, to gest: Rozmnožitel, a klade se v spodku k prawég ruky, nebo od prawice Rozmnoženj se počjná, a potřebné gest to slowičko krát, gako: 4krát 8 gest 32. Summa, kterú multiplikugeme, gménuge se multiplikanda, to gest: magjcý rozmnožená býti. Summa z rozmnoženj powstáwágjcý, gménuge se produktum, nebožto wywedená Summa.

NB. Zde musýš z paměti dobře wěděti gedenkrát gedno, nebožto tak řečenú Tabulu Pytagořskú, a gest následugjcý:

Tabu-

Proba.

Skrze diwiziu gest neygistêgssj, nebo gestli od Summy skrze diwiziu, tolikkrát a tolik wezmess, kolikkrát a kolik skrze multiplikáciu gsý dodal, prwssj zase Summa zůstati musý: Tak dodeg ku 4 Fl. dwakrát po dwa Fl, bude 8 Fl. gestli pak zase dwakrát po dwa Fl, wezmess, zase gen 4 Fl, zůstanú, co y očitě spatřiti můžess, a co w tégto maléq, to y we wětsséq Summě pro tu gistu přjčinu se rozuměti má. Protož rozděl 512 skrze 4, gestli powstane prwssj Summa 128, Multiplikácia dobrá gest, postaw tehdy gak zde:

4 | 512 | 1 2

Po neyprw počni hned od lewice při 4, řekna: 4 w 5 nacházý se 1krát, a polož 1 za druhú liniu k prawicy gak zde: a hned

4 | 512 | 1

Multiplikůg s tim 1 dělitela 4, řekna: 1krát 4 gest 4, a postaw mezy tima dwůma liniámi k lewicy pod 5 gak zde: a

4 | 512 | 1
4

Odbjreg řekna: 4 od 5, zůstane postaw pod lezjcý liniu 1 gak zde:

4 | 512 | 1
4
1

Potom k tég Resstáncie 1 od 5 pozůstalég postaw ze Summy druhý numer totižto 1, a bude spolu 11, gak zde widěti gest; řekna

4 | 512 | 1
4
11

Po druhé: 4 w 11 nacházý se 2krát a zase za liniu k prawicy za 1 postaw, dáleg 2, gak zde; a hned

4 | 512 | 12
4
11

Multiplikůg 4 s 2, řekna: 2krát 4 gest 8, a postaw 8 pod 11 k prawicy, gak zde; a

4 | 512 | 12
4
11
8

Odbjreg, řekna: 8 od 1 nemůžem, napjss tehdy punkt před 8 k lewicy pod 1, a ten punkt. (ačkoli před 8 žáden [illegible]ět nenj) bude znamenati tam 1, a nad 8 temu 1, dodá 10, a tak bude 1 nad 8 zna-

8 znamenati 11, protož giž řekni 8 od 11 zůstanú 3, a postaw njže linie pod 8 rowno 3. Potem 1 to gest ten punkt před 8 odbjreg, řekna: 1 od 1 zůstane 0, tú napjss dole před 3, aneb rádněg včiň na mjsto nuły takto - gak zde widěti gest.

```
4 | 512 | 12
  4
  ---
  11
  -8
  ---
  -3
```

Potem k tég resstáncie 3 od 11 pozůstalég postaw 3 celég Summy třetj a giž poslednj numer totižto 2, a bude 32, gak hned zde widěti gest; řekna

```
4 | 512 | 12
  4.
  ---
  11
  -8
  ---
  -32
```

Po třetj: 4 w 32 nacházý se 8krát, a postaw v wrchu k prawicy na třetj mjsto 8, gak zde: a zase

```
4 | 512 | 128
  4
  ---
  11
  -8
  ---
  -32
```

Nul-

Multiplikůg řekna: 4krát 8 gest 32, a postaw v spodku pod 32 gak zde:

```
4|512|128
 4
 11
 .8
 -32
  32
```

Odbjreg podlé Regule Subtráčcie počna v spodku prawice, řekni: 2 od 2 zůstane o, tú napjss njže linie pod 2, a též hned odbjreg 3 od 3 zůstane o, a napjss njže linie pod 3, aneb na mjsto těch dwůch oo, dwě malé sstrichli včiň, poněwádž této dwě oo gakžto bez platného numera darebněby se pjsali, gak zde wssecek přjklad spatřiti můžess.

```
4|512|128
 4
 11
 .8
 -32
  32
  --
```

Slowěm w gednég každég Multiplikácie tak probu včinjss: s gakým numerem Summu gsy rozmnožil, s takým numerem rozmnoženú Summu

roz-

rozděl, tak wždycky prwssj Summa powstati musý.

Následugu wjce newyswětlené přjkladi Multiplikácie.

7863	578206	38096	278504
2	3	5	6
15726	1734618	190480	1671024
38976	173682	9876	49780604
7	8	9	4
272832	1389456	88884	199122416

NB. Gestli w Summě, kterú rozmnožugess, w nekterém mjstě gest o, a z prwssjho rozmnoženj neco pozůstalo, gako zde w posledném přjkladě, i tak na mjsto o, to položiti musýss, gestli pak nic nepozůstalo, tehdy gen o postaw.

Na tento spůsob pokračůg s gednym Rozmnožitelem, až do 10.

NB. Když nekterú Summu skrze 10 chcess multiplikowati, tehdy gen k Summě připjss o, giž gest multiplikowano, neb ani o, ani 1 nemultiplikuge.

Přjklad.

Chcess rozmnožiti 246 skrze 10, tehdy připjss gen o, takto: 2460, giž gest rozmnoženo.

Chcess rozmnožiti tú gistú Summu

246 skrze 100, připjss gen dwě 00, takto: 24600, giž gest rozmnožená.

Chcess rozmnožiti tú, aneb ginú Summu skrze 1000, připjss gen tři 000, takto: 246000, giž gest rozmnožená.

Slowěm: Když gest gen 1 Rozmnožitel a při něm samé nule, tolik nuły připjss k Summě magjcý rozmnoženég býti, kolik nuły gest při Rozmnožiteli, a giž gest Summa rozmnožená.

NB. Deg pozor na této Multiplikácie skrze 10, 100, 1000, 2c. nebo y w Diwizie o temto k porozuměnj přigde,

Ano, když chcess některú Summu Zlatých na penjzky vwésti, ginác multiplikowati tobě nepotřeba, gen dwě 00 připjss, giž ze Zlatých budú penjzky.

Příkład.

Žádáss wěděti kolik p. má 1 Fl? připjss k 1 dwě 00, takto: 100, má tehdy 100 p. geden Fl.

Žádáss wěděti kolik p. magú 2 Fl? připjss k 2 dwě 00, takto: 200, tak 2 Fl, magú 200 p.

Žádáss wěděti kolik p. magú 3458 Fl, připjss dwě 00 takto: 345800, magú tehdy 345800 p.

Slowěm: Gakúkoli Summu Zlatých na penjzky chcess přeměniti, wzoyčky gen dwě 00 k tég Summe Zlatých k

pra-

prawicy připjss, a hned bude Summa p. lechko tehdy gest Zlaté na penjžky obrátiti;

NB. Ale y na protiwa lechko gest z penjžkůw Zlaté včiniti, gen ze Summy penjžků k prawicy skrze stogjcý liniu dwa posledné numery odluč, k lewég ruky před liniu numery budú znamenati Zlaté, po linie pak k prawég ruky dwa odlučené numery budú znamenati pozůstalé penjžky.

Přjklad.

Žádáss wědět kolik gest Fl, 100 p. aneb gesstě zřetedlnégssj: Některý má 100 penjžkůw, kolik tehdy má Zlatých?

Odluč dwa posledné numery v prawice, takto: 1|00 má tehdy 1 Fl.

Žádáss wědět kolik Zlatých včini Summa 24698 p.

Odluč dwa posledné numeri v prawice takto: 246|98. Včinj tehdy 246 Fl a 98 p.

Slowěm: Gakúkolik Summu p. na Fl. obrátjss, když při prawég ruky dwa posledné numery odlučjss.

NB. Toto máss o Fůntůw a Centůw gak o p. a Fl. podobně rozuměti. Gestli k Summě Zlatých připjssess dwě nule, bude Summa p, gestli od Summy p, odlučjss dwa posledné numery při

pra-

prawicy, před liniu odlúčugjcý bude Summa Fl, po linie resstáncia p.

Tak: gestli k Centům připjssess dwě 00, máss Funty, gestli od Funtůw dwa posledné numery skrze liniu při prawicy odlúčjss, před liniu k lewicy Centy, po linie k prawicy Funty budú.

Přjkład.

Pjtá se některý 3 Centy, kolik gest Funtůw? Připjss ku 3 dwě 00 takto 300. Gest 300 Funtů.

Pjtá se giný některý 6090 Funtůw, kolik gest Centůw? Odluč dwa numery posledné takto: 60|90. Gest 60 Centůw před liniu, po linie k prawicy 90 Funtůw.

Následugu přjkłady s dwognásobným Rozmnožitelem.

Gestli některú Summu rozmnožiti máss s dwognásobným Rozmnožitelem, tehdy poneyprw poslednjm k prawicy numerem celú Summu pořádně multiplikůg, potom s tím druhým, tak ale, když s druhým multiplikugess, geho produkty, to gest: skrze něho rozmnoženú Summu w druhém rádku, ale giž o gedno mjsto k lewicy dáleg postawiti mussýss, gestli gest trognásobný aneb čtwernásobný ꝛc. Rozmnožitel, wždycky o gedno

dno mjsto w nuter dáleg postawiti más, gak se to w swém mjstě provkáže.

NB. Když gest Rozmnožitelů wjceg, gegich produkty skrze adiciu spolu sebrati musýss, gak to též w swém mjstě spatřiti bude.

Kdybys pak s 20, 30, aneb slowěm: kdybys s takowým Rozmnožitelem (při kterém poslednj numer gest o) nekterú Summu měl multiplikowati, poněwádž o nic nemultiplikuge, tú nulu hned pod liniu postawiti, a gen s 2 multiplikowati musýss.

Přjklad.

Pjtá se někdo 24 Fl, kolik grossůw včinj? poněwadž 1 Fl, má 20 grossůw, tak 24 Fl, skrze 20 multiplikůg, gak zde:

24 Fl.
20 grossů,
480 grossůw včinj.

Žádáss včiniti ze Zlatých Turáky, ty Zlaté multiplikůg s 40. Žádáss včiniti ze Zlatých kr, multiplikůg skrze 60.

Žádáss obrátiti Zlaté na gressle, multiplikůg skrze 80, neb geden Fl, má 80 gresslj.

Gak ze Zlatých penjžky včinjss, giž gest powěděno.

W těchto tehdy a podobných Multipli-

tiplikáciách wssudy o můžess hned pod liniu postawiti, a gen s tim platným numerem multiplikowati:

Přjklad.

Pjtá se někdo, 34 Fl, kolik kr, včinj?

34 Fl,
60 kr,

20 40 kr, včinj.

NB. Nedomnjweg se, že gako z penjžkůw, tak z grossůw, turákůw, kr, rc. skrze dwůch poslednjch numerů odlučenj, Zlaté včiniti můžess, neb to se skrze Rozdělenj včiniti musý, gak w diwizie se provkáže.

Skrze multiplikáciu zwěděti můžess, kolik měsýců, týdnů, dnů, hodin na swětě gsy:

Přjklad.

Máss 24 rokůw, a žádáss wěděti kolik měsýcůw rc. na swětě gsy? multiplikůg 24 skrze 12, nebo geden rok má 12 měsýcůw, a včiň gak zde:

24 Roky,
12 Měsýce,

48
24

288 tolik Měs. na swětě gsy.

Zase

Zase multiplikůg měsýce skrze 4, neb geden měsýc má 4 týdně.

288
4
1152 Tolik Týdnů,

Zase multiplikůg týdně skrze 7, neb geden týden má 7 dnůw.

1152
7
8064 Tolik dnů,

Zase multiplikůg dnj skrze 24, neb geden den má 24 hodin.

NB. Poněwádž pak do gedného Měsýce obyčegně rátáme 30 dnůw, protož: k [illegible] za 12 měsýcůw dodegme 24 dnůw, následowně bude 8088 dnů.

8088
24
32352
16176 dodeg
194112 tol. hodin na sw. gsy.

Gestlibys chtěl wěděti, kolik čtwrtj hodin, tak Summu hodin skrze 4 multiplikowati musýss, neb gedna hodina 4 čtwrti má, 2c.

Na tento spůsob w podobných přjkladech pokračowati budess.

Item: Některého owocý za 1 kr. gest

18, kolik bude za 6 kr: 18 multiplikůg skrze 6, takto:

18 owotcy
6 kr.
108 tolik, to gest: geden sto osem bude.

Item: Za 1 Gr. gest 9 wagec, rakůc. kolik bude za 48 Fl: zde neyprw 48 Fl. na grosse obrátiti skrze multiplikowánj s 20, a ten produkt Gr. skrze 9 multiplikowati musýss: p. a v. g. z.

48 Fl,
20 Gr. do 1 Fl,
960 Gr. do 48 Fl,
9 wagec za 1 Gr.
8640 tolik bude za 48 Fl.

Item: 1 ft. gest za 3 grosse, za kolik Gr. bude 49 funtů? p. a v. g. z.

49
3
147 Za tolik Gr. to gest za 7 Fl, a za 7 grossů.

Na-

Následugu přjklady s trog- a čtwernásobným Rozmnožitelem.

567803	287	2367
475	765	704
2839015	1435	9468
3974621	1722	16569
2271212	2009	1666368
269706425	219555	

NB. Zde w posledném přjkladě w prostřed Multiplikátora gest o, tá poněwádž nic nerozmnožj, hned se třetj numer k rozmnoženj wzal, a Produkt geho w druhém řádku na třetj mjsto k lewicy, njže linie, pod 4 postawen gest, gak se tam lepsse widěti může.

6745
6005
33725
4047000
40503725

Zde w rozmnožiteli w prostředku gsú dwě oo, té se hned na swé mjsto položili, w druhém řádku, a skrze 6 potem při nich k lewicy se multiplikowalo, gakžto tam widěti gest.

Item: Pjtal se některý druhého, kolik hostů při obědě bylo? Ten gemu takto odpowěděl: Na čtjr ohnisstěch se wařilo, na gednémkaždém ohnisstě 4 Rožně byli, a gedenkaždý rožen byl pro 8 osoby, kolik tehdy tam hostů bylo? p. a v. g. z.

4 ohnisstě
4
16 rožně
8
128 tolik hostů bylo.

Item: W některém hostincy gsu 8 swětnice, w každég swětnicy 8 stolů, při každém stolu 8 žebráků, gedenkaždý žebrák má 8 mjsskū, w gednemkaždém mjsskū 8 malých mjssečkūw, w každém mjssečku 8 kútkūw, w gednemkaždém kútku 8 penjzkūw, powěz kolik penjzkūw ti žebrákowé wssecy spolu měli? multiplikūg gak zde.

8 Swětnice
8
64 Stoly
8
512 Žebrákowé
8
4096 Mjsskū
8
32768 Mjssečky
8
262144 Kútky
8
2097152 Tolik penjzkūw měli, to gest 20971 Fl, 52 p.

Item

Item: Nekterý hospodář swůg dům chtě s sskrydlicú pokryti, do gedneho řádku k wrchu potřebuge 28 sskrydlic, a do gedneho řádku po přýčku 184 sskrydlic, kolik sskrydlic na celú střechu potřebuge? p. a v. g. 3.

```
  184
   28
 ----
 1472
 368   dodeg
 ----
 5152
```

Multiplikůg 5152 skrze 2, bude dwakrát tolik, totižto na obě strany, postaw a v. g. 3.

```
 5152
    2
 ----
10304  tolik na obě strany potř.
```

Gestliby pak duplowané pokryti chtěl, tak 10304 gesstě skrze 2 multiplikowati musýss, gak zde:

```
 10304
     2
 -----
20608  tolik duplowaně na obě strany.
```

Z těchto wyswětlených přjkladůw, gak y giné multiplikácie přjklady spořádati máss, lechko pochopiti gest.

Pátá Species Diwizia, aneb diwidowati.

Diwizia, Rozdělenj, a diwidowati, rozděliti znamená.

Tato Species aneb powaha wčj nás, gak gednu wětssj neb rownú Summu s ginú menssj, aneb rownú Summu rozděliti máme: Powěděno gest wětssj, aneb rownú, poněwádž menssj s wětssj Summu rozděliti nemůžeme, tak: 12 skrze 6, aneb y 6 skrze 6 rozděliti se může, ale 6 skrze 12, aneb y 12 skrze 24 na celé djle nenj možné rozděliti: NB. Powěděno gest na celé djle, neb na menssé stránky se rozdeliti může, tak: když 12 Fl, na p, aneb na kr, rc, obrátjss, y skrze 24 rozděliti můžess.

W tégto Species Diwizie potřebná gest y Multiplikácia y Subtrákcia, protož na tito tři slowička (rozděl, rozmnož, odbjreg) pilně pozorůg. Počet s kterým děljss, gménuge se Diwizor, to gest: Roz- aneb Dělitel, Summa, která se k rozdělenj dáwá, gménuge se Summa diwidenda, to gest: magjcý rozdělená byti, Summa která z rozdělenj pocházý, gménuge se Kwocient, aneb Kolikkrátel.

NB.

NB. Dělitel w Summe wjc od dewětkrát wýsseg nikdy gjti nemůže.

W tégto pak Species od lewice počjnati musýss, a potřebné gest to slowičko kolikkrát, od něhož se gménuge Kolikkrátel, co wssecko w přjkladě zřetedlnégsse se prowkazuge.

Přjkład.

Gistý otec po swég smrti 5 Synům zanechal 6725 Fl, aby se rowně rozdělili, otázka gest, kolik gedenkaždý syn dostati má?

W temto předneseném přjkladě počet Synůw 5 gest Dělitel, 6725 Fl, gest Summa magjcý rozdělená býti, Kwocient aneb Kolikkrátel gest ten djl, který gednemu každému synu ze Summy přislíchá, postaw tehdy Summu poneyprw, před y po ni učiň stogjcý liniu, a k lewicy postaw dělitela, gak zde:

5|6725|

Rozděl tehdy tuto Summu počna od lewice, řekni: 5 w 6 gide 1krát, a postaw za liniu k prawicy 1, gak zde: a

5|6725|1

Rozmnož hned s tim 1 Kolikkrátelem Dělitela, řekna: 1krát 5, gest 5, a napjss njže Summy k lewicy 5 rowně pod 6, g. z. a hned

5|6725|1
5

Odbjreg podlé regule Subtrákcie, řekna: 5 od 6 zůstane 1, a napjssi 1 zasé pod liniu, gako w Subtrákcie obyčeg gest, takto:

5|6725|1
5
1

K temu 1 ze 6 pozůstalému, ze Summy druhý giž počet 7, ale rowno pod 7 postaw, g. z. a

5|6725|1
5
17

Rozděl po druhé, řekna: 5 w 17 gide zkrát, postaw tehdy zase 3 v wrchu prawice dáleg za 1, g. z. a hned

5|6725|13
5
17

Rozmnoz s 3 Dělitela, řekna: zkrát 5 gest 15, a postawjss 15 pod 17 g. z. a

5|6725|13
5
17
15

Odbj-

Odbjreg, počna v spodku prawice řekni: 5 od 7 zůstane 2, té podpjs gako w Subtrákcie pod hniu niže 5, potem hned odbjreg 1 od 1 zůstane 0, poněwádž nula na předku nic neplatj, na mjsto ni včiň sstrichlu gak zde: a

5|6725|13
5
17
15
-2

A tim 2 ze 7 pozůstalým 3 celég Summy giž třetj počet 2 postaw g 3. a

5|6725|13
5
17
15
22

Rozděk po třetj řekna: 5 w 22 gide 4krát, postaw tehdy v wrchu k prawicy 4 za 3 gak 3. a

5|6725|134
5
17
15
-22

Koz-

Rozmnož řekna: 4krát 5 gest 20, té postaw pod 22 g. 3. a hned

5|6725|134
5
17
15
-22
20

Odbjreg v spodku prawice řekna: o od 2 zůstane 2, té podpjss pod o, a hned odbjreg k lewicy řekna: 2 od 2 zůstane o, a včiň pod liniu před 2 sstrichlu g. 3.

5|6725|134
5
17
15
-22
20
-2

K pozůstalým 2 ze Summy, giž čtwrtý a zde poslednj počet totižto 5, naproti 5 rowno postaw g. 3. a

5|6725|134
5
17
15
-22
20
-25

Rozděl po čtwrté řekna: 5 w 25 gide 5krát, postaw tehdy v wrchu k prawicy dáleg 5 g. 3. a

```
5|6725|1345
 5
 ---
 17
 15
 ---
 -22
  20
 ----
  -25
```

Rozmnož s Kolikkrátelem 5 Dělitela, řekna: 5krát 5 gest 25, a postaw pod 25 g. 3. a hned

```
5|6725|1345
 5
 ---
 17
 15
 ---
 -22
  20
 ----
  -25
   25
```

Odbjreg v prawice podlé regule Subtrákcie řekna: 5 od 5, zůstane o, postaw gi pod 5, potem řekni: 2 od 2, zůstane o, ponewádž pak nula sama, z předku nykdy se nepjsse, na mjsto ni včiň sstrichlu, gak zde celý přjklad očitě spatřiti můžese.

5|

5|6725|1345 Kolikkrátek anebož to díl gedn. syna.

5

17

15

-22

20

-25

25

-0

Gle, gak ti tři slowa: Rozděl, rozmnož, odbjreg pořádně následowali; že pak tolik gednemu každému synu přislúchá,

Proba,

Skrze Multiplikáciu neomilně prowkáže, nebo: gestli tolikkrát a tolik na spátek skrze Multiplikáciu dodáss, kolikkrát a kolik skrze Diwiziu gsy wzal, prwssj celá Summa powstati musý, tak wezmi ze 4 Fl, dwakrát po 2 Fl, nic zagistě nezůstane, ale gestli zase na spátek 2kr. po 2 Fl dodáss, takli zase prwssj Summa 4 Fl bude? co y očitě spatřiti můžess; a co w tégto malég, to y we wětsseg Summě pro tú gistú pějčinu prawda byti musý. Multiplikůg tehdy 1345 Fl skrze 5, gestli prwssj Summa po=

powstane, diwizia dobře včiněná byla, postaw a v. g. 3.

1345
5
6725 Prwssj Summa powst.

Skowěm: wždycky w Diwizie takto včiň probu, s gakým numerem Summu gsy rozděliť, s takým zase numerem rozdělenui Summu rozmnožiti musýss. Tak y w Multiplikácie, s gakým numerem gsy multiplikowal, s takým numerem multiplikowanui Summu rozděl, tak též Adiciu, skrze Subtrákciu, a Subtrákciu skrze Adiciu probowati budess.

Na tento spůsob s gedným Dělitelem y w giných Diwiziách pokráčowati máss.

NB. Když gest Dělitel 1 samotný, tenkrát Summa se rozděliti nemůže, nebo: gak 1 nic nerozmnožj, tak 1 ani nerozdělj, a kdyby přednesený otec gen 1 dítě byl zanechal, gemuby celá Summa přináležila.

Následugu nekteré newyswětlené Přjklady.

Dwě ženy kúpili spolu plný měch missňanských gablček, w němž se gich 672 nacházelo, powěz, kolik gablček gedna y druhá dostati má? p. a v. g. 3.

2|672|336 tolik.
6 2 multiplikůg
-7 672 proba, celá pr. S.
6
12

Item: Gistý otec po swég Smrti 3 dcérám zanechal 5274 Fl, kolik Zlatých gednég přináležj? v. g. 3.

3|5274|1758 tolik Fl.
3 3 multiplikůg
22 5274 Proba, prwssj S.
21
-17
15
-24
24
--

Item: 4|10,9,0,0,|2725
.8 4
-29 10900 Proba.
28
-10
.8
-20
20
--

NB.

NB. Abys dwakrát geden počet ze Summy wzýti se neomjlil, mnoho osoží w rozdělenj wzatý počet malú sstrichlu poznamenati, gak to w předneseném, a následowných přjkladech merkowati gest.

5|1575|315
15 5
--7 1575 Pr.
5
25
25
--

6|20,8,7,1,6|34786
1.8 6
-28 208716 P.
24
-47
42
-51
4.8
-36
36
--

7|18,4,3,8|2634
14 7
-44 18438 Pr.
42
-23
21
-28
28
--

8|24576|3072
24 8
--57 24576 Pr.
56
-16
16
--

NB.

NB. W temto přjkladě, když [illegible] druhé rozděkowal, poněwáž 8 w [illegible] gedenkrát se nenacházý, na mjsto Kolikkrátela k prawicy položená gest 0. Tak y w giných přjkladech tolikkrát za Kolikkrátela o položiti musýss, kolikkrát Děliteł w Summě ani gedenkrát gjti nemůže, tak y w následugjcým přjkladě.

5|400010|80002
40 5
-- 400010 Proba.
0010
-- 10
--

Na tento spůsob y w giných Diwiziách až po 9 Děliteła pokračůg.

NB. Gako w Multiplikácie, když gest Rozmnožitel 10, k Summe gen gednu o připjsati, když 100, dwě 00, když 1000, tři 000 postawiti musýss, a giž gest hotowá Multiplikácia, gakžto w swém mjstě propkázano gest:

Tak neco rowného y w Diwizie s těmito Děliteli 10, 100, 1000, rc. se nacházý, než gen tenkrát, když w Summě magjcý rozděleněg býti, v prawice tolik nule gsu, kolik v Děliteła k prawicy se nacházegj, w takowých tehdy přjkladech tolik nuły od Děliteła, a tolik nuły od Sumy wynechag, a giž bez wsseckeg

ckey temer prace Summa gest rozdelena.

Pritlad

Gisti Otec po sraé smrti 10. Synu zanechal a poručil gim f. 2340. zl. kolik geden Syn do, statima? gedna O. od Delitela, a gedna O. od Summy zanecheg, a giž Diwizia hotowa gest - 9. 3.

~~10~~ | 2340 | totižto 234. zl. geden dostati ma.

Probu skrze Multiplikaciu učinjš, dodeg ku kolikrateli tolik nuly, kolik sy z celeg Summy rognechal, prwsi Summa postane.

2340. prwsi Summa.

Item Rozdel 53200. skrze 100, postaw.

~~100~~ | 53~~200~~ | giž gest hotowa Diwizia

100

53300. proba

Item Rozdel 741~~000~~, skrze 1000. postaw.

~~1000~~ | 741000 |

1000

741000. proba.

[illegible] byts pat s 20. 30. ac. Slowem: kdy[illegible] Syn s statym delitelem pri kterem gen prej[illegible] i numer platny gest nestatenu Summu

mu, při kteregby žadna nula nebyla, rozdeliti mel, tu nullu z delitela hned zetřeti, a na geg mjsto, gaden poslednj počet k prawegruhy wynechati, a gen s tjm platnym numerem rozdeliti mugj.

Protogž kdyby kr. grestu – 80. 60. neb 1. ff. tolit summu tur. Prge 40. ma – 20. na fl. wzesti chcesz gr. – rozdelitela nullu rozdyl zetreti, a na mjsto aj posledny počet summy nerozdelenj ganechati mugj.

Przklad.

Mamettej 486. groszum radby rozdel, kolik gest to zlatych? p. á v. 9. 3.

20 | 486 | 24. fl. a 6. groszu.

4
= 8
8

Item: Nettej ma 49 674. Duratum, radby rozdel, kolik gest to zlatych, postaw a v. 9. 3:

40|49,6,74|1241 Fl, a 34 gresslůw.
4 40 multiplikůg.
9 49640
8 34 resstánciu dodeg.
16 49674 Pr. prwssj Sum.
16
7
4
34

A probě w takowýchto přjkladech pozůstalú resstánciu skrze Dělitela rozmnožnému Kolikkráteli dodati musýš, gak w předneseném přjkladě.

Item: Nektery má 195770 kr, kolik to včinj Zlatých? postaw a v. g. 3.

60|195770|3262 Fl, a 50 kr.
18 60 multiplikůg.
15 195720 dodeg
12 50 resstánciu.
37 195770 Pr. prwssj Sum.
36
17
12
50

NB, Když z předposlednjho počtu neco pozůstalo, nulu wynechanú k pozůstalé-

stalému numeru dodáss, gakžto w předneseném přjkladě widěti gest, w kterém bez nuły gen 5 kr, bykoby pozůstało, mezy tim zůstało, 50 kr.

Item: 6666 kr, kolik gest Zlatých? postaw a v. g. 3.

```
60|6666|111 Fl, a 6 kr.
   6      60  multip.
  -6    6660  dodeg
    6       6 resstánciu.
   -6    6666 Proba.
    6
```

Item: 4267847 kr, kolik Fl, včinj? p. a v. g. 3.

```
60|426,7,8,47|71130 Fl, a 47 kr.
  42          60
  --6      4267800
    6            47 resstáncia.
   -7      4267847 Pr. prwssj
    6               S. powst.
    18
    18
    --47
```

Gak 3 penjzkůw Zlaté včinjss, giž w Multiplikácie powěděno gest, totižto: že Summy penjzků dwa poslední numery

mery k prawicy skrze liniu stogjcý odlúčiti musýss, před liniu k lewicy numery budú znamenati Zlaté, po linie k prawicy dwa odlúčené numery budú znamenati pozůstalé penjzky.

Přikład.

Item: 23497 p, kolik Fl, včinj? včiň takto.

234|97 včinj tehdy 234 Fl, a 97 p.

Proba.

```
 234
   -00  multipl.
 -----
 23400
    97  resstánciu dod.
 -----
 23497
```

Následugú přjkłady s dwognásobným Dělitelem.

Gako s gednásobným Dělitelem, tak též s dwog = trog = a čtwernásobným Dělitelem pokráčowati musýss, té tři slowa Rozděl, Rozmnož, Odlúč potřebugjc; gestli Summu s dwognásobným Dělitelem děljss, tak s Kolikkrátelem též dwognásobného Děliteła, neyprw k prawicy, potom k lewicy rozmnožiti máss; co přjkłady zřetedlnégsse prowkazugú.

```
11|57574|5234
  55      11
  -25    5234
   22   5234
   -37|57574
    33
     -44
      44
      --
```

Probu skrze Multiplikáciu včiň, s kterým numerem celú Sumu gsy rozdělil, s tim numerem kolikkrátela rozmnož, gestli prwssj Summa powstane, diwizia dobře včiněná g.

```
It. 12|33036|2753
     2.4      12
     -90    5506
      8.4  2753
      -63 33036 Proba.
       60
        36
        36
        --
```

Přjklad s trognásobným Dělitelem.

```
189|674|73|357
   56.7
   10 77
   -9 45
    1323
    1323
    ----
```

Probu skrze Multiplikáciu včiň, gak w ginych Diwiziách s gakým numerem gsy rozdělil, s takým Kolikkrátela multiplikůg postaw g. 3.

357
189 multipl.

Proba. 3213
2856
357

67473 prwssj Summa pow.

NB. Gako, když s gedným Dělitelem děljss, gestli prwssj numer Summy gest menssj, nežli Dělitel, dwa prwssé numery ze Summy k rozdělenj, tak y s trognásobným Dělitelem, hned tři numery k rozdělenj, s čtwernásobným pak čtiri, a tak dáleg rozumjc, wzýti musýss.

Item: Rozděl 140400 skrze 300: NB. Můžess hned y ze Summy y od Dělitela dwě posledné 00 wynechati, a potom gen s 3 rozděliti gak zde:

Item: 300|140400|468
12 300
-20 140400 Proba.
18
-24
24
--

Item: 289|5 5 4,8,8|192
2.8.9
2658
2601
--578
578

Item: 367|4 5 28,7,8|1234
3.6.7
-858
734
1247
1101
-1468
1468

Item: 506|3668,50|725
3542
-1265
1012
-2530
2530

NB. Za kolik rowných Zlatých gest geden Cent, za tolik penjzkůw tég wěcy gest geden Funt; tak: kosstuge cent 7 Fl,

7 Fl, ft, bude za 7 p, a tak dáleg w podobných přjkladech cenu fta wěděti můžeſs, ꝛc.

Item: 981|395 3,430|4030
392.4
--2 943
2 943
----0

Item: 876|45 04,4,7,9,6|51421
43.80
-1 244
8.7.6
3687
3504
-1839
17.52
--876
876

Náſledugu přjkłady s čtwernáſobným Dělitelem.

Item: Rozděl 3504000 ſkrze 4000. Poſtaw a v. g. 3.

4000|3510,4000|876-
32 4000
-30 3504000 Proba.
2.8
-24
24
--

Item: 3245|197 06,8,85|6073
194.70
--23.688
22.715
--9735
9735

Item: 7006|64266,0,3,8|9173
63054
-12120
.700.6
-511 43
4.90 42
-21 018
21 018

Item:

Item: 9075|5 1 8 1 0,9,9,0,0|57092
4 5 3 7 5
- 6 4 3 5 9
6 3 5 2 5
- - 8 3 4 9 0
8 1 6 7 5
- 1 8 1 5 0
1 8 1 5 0
- - - - -

Item: Odemřel gistý Otec 4 Djtky a Matku, na penjzech pak zanechal 36500 Fl, tak ale: aby z tég Summy neyprw Matka dostala 1000 Fl, z ostatnég pak Summy aby s djtkami rowný djl měla, kolik tehdy gedno djtě, a kolik Matka dostati má? v. g. z.

36500
1000 Fl, wezmi neyprw pro Mat.
5|35500|7100 tolik Fl, gedno djtě.
35
- - 5 Matka pak 8100 Fl, dostane,
5 neb neyprw z celég Summy
- 00 tisýc, potem 7100 dostala.

Probu včiň skrze Multiplikáciu, potom giž k rozmnoženég Summě dodeg 1000 Fl, které neyprw pro Matku wzatě byli. g. z.

7100

7100
5 multipl.

35500
1000 dodeg

36500 prwssj Summa.

Na posledy: Poněwádž s dwogtrog- a čtwernásobným Dělitelem těžko gest vtrefiti, kolikkrát w Summe gide, gakožto:

4|5|2410|

Protož: W temto a podobných přjkladech gen na prwssj numer v Děliteła k lewicy pozorůg a pteg se, 4 kolikkrát w 24 gide? Ačkoliw syce 4 w 24 gide 6krát, ale giné dwa numery w děliteli 15, w giných dwůch numerůw Summy 10 negidú 6krát. Wždycky tehdy NB. o gedenkrát méněg kolikkrátela wezmi, málo kdy netrefjss.

Gestli pak po odbjránj rowná aneb gesstě wětssj resstáncia zůstała, nežli děliteł gest, znamená, že w tem počtu, kolikkrátela méněgkrát gsy wzał, následowně: Že gesstě wjckrát wzýti musýss.

Gestli pak z rozmnoženj wětssj počet powstał, nežli gest ten od kterého odbjráss, Znamenj gest: Že gsy giž w teg Summě kolikkrátela wjckrát wzał, následowně: Že méněgkrát wzýti máss.

Z tech-

Z techto přednesených diwizie přjkladůw y giné lechko pochopjss.

O Dimidiácie aneboźto Polowicowánj.

Polowicowánj žádná sýce wlastnj species nenj, předce o něg málo zde přednésti, vžitěčné bude.

Polowicowánj pak gest Summu nalú neb welikú na dwé rowné polowice rozděliti: g. z.

5678 Item: 89748

gest 2839 polow. 44874

Item: 3459

$1729\frac{1}{2}$

NB. W temto posledném přjkladě zůstal zlomek 1, protoż na spůsob Frákcie napsán gest, takto: $\frac{1}{2}$, co gest Frákcia neboźto zlomek, w swém mjstě poznáme. Ani

k wěcy tegto, gakżto welice snadnég wjc přjkladůw nenj potřeba.

Kumsst

Kumsst vkazugich, kolik Ssestákůw a Sedmákůw kterýkoliw počet Zlatých, okrem gedného, vbsahuge.

Počet Zlatých gest neb rowný, gako 2, 4, 6, 8, ꝛc. aneb nerowný, gak 3, 5, ꝛc.

Regule kumsstu tehoto w rowných Zlatých.

Po neyprw: Rowný počet Zlatých multiplikůg skrze 3.

Po druhé: Multiplikowanú Summu rozděl na 2 polowice, gak w polowicowánj gest powěděno 3 Kolikkrátel tolik ssestákůw, a tolik sedmákůw prowkaže.

Příklad.

Pjtá se nektený, 6 Fl, kolik ssestákůw a sedmákůw obsahugú? postaw a v. g. 3.

Po neyprw: 6 Fl, multiplikůg skrze 5, řekna: 5krát 6, gest 30.

Po druhé: multiplikowanú Summu, totižto 30 polowicůg g. 3.

30
15 Kolikkrátel vkázuge že 15 ssestákůw a 15 sedmák.

Item: Kolik ssestákůw a sedmákůw 8 Fl, obsahugú? p. a v. g. 3.

8 Fl.

8. Sl.
5. multiplicung
40.
20. Sestatuw a 20. sedm.

Przykład.

Ten dwa poczestnij geden Sowe, dnehy do-
le gda, potkali se; z nich geden pita sedm,
Gehs kolik Godin gest. Ten odpowiedet ma
gie Godinky, kolko bylo — Mezytim prwessimu
gali byli se Godinky, pita Zdaliby gie prodal
i Sgednali sa za 18. zlatych ale geden y druhy
nemel ginssij penez, gen sestaky a sedma,
ky, poczez kolko sestatuw za ty Godinky
dal, aby z wplna bylo 18. zlatych

18 Sl.
5
90
45 - sestat, a 45. sedmat dil.

Proba.

Pocet samych sestatuw Multiplikung
Sige 40. p. neb geden sestat, a geden sedmat
ainj 40. penij. dluc potom od Sumy Multi-
plikowaneg dwa poslednij Kumeni, prwessij
Suma Zlatych pozestati musy, tak gie
45. sestk. a 45 sedm. vainj 18. pozaw. g. z.

80.

75
40
1800. Suma penjezu gal na 4 masé obratiti gež porozdjelo.

Item 30. Sl. kolik šestakuw a sedmakuw obsahuji 30 f.

5
150
75. šestak. a 75. sedmak.

75
40
3000 prosti suma Sl. 30.

Na tento spůsob se rozumjti zlatjti kolik šestakuw a sedmakuw obsahuge gedno nagi. ti mužes.

Wedeti maš ze 17. sedmaku rozjti mujel 7. šestakuw, a naopotida 7. šestakuw za 17. sedm. nebo to gednako ciny.

Spůsob tehož kunsstu w neroweg
nj zlatjch.

Poneywo k neroweme počtu zlatich k prawjy přijti. O. gednom a podnige sze 4. rydel, kolikratel

40 lit

Kolik Neſtatků a kolik ſedmatků prowo,
laje, neſtak ale tak ~~ab~~ abyſ potom
3. od Neſtatků odebral, a 9. Ke ſedma,
tům přidal.

Příklad.

Kolko ge / 3. Neſtatků a ſedmatků
k. 3. f. připůſ gedna pullu 0.

Rozdel / 4. | 30 | 7. kolikrakel prowkazal
28 | ge 7. Neſtat. a 7 ſedmatků
ale od 7 Neſtatků odeber 3,
a bude Neſtatků gen 4. potom k 7. ſedm
dodaſ 9. a bude ſedmatků 16. Obſaſu
ge tedy / 3. 4 Neſt. 16. ſedm.

N.B. Na každem nerozumném Gladich
počte po rozdelenj nadgjtý 2. zuſtanu
ale nato nic nedbej, ani ge do
Proby neber.

Ptem. Kolik Neſtatků a ſedmatků
/ 3. Obſaſuge.

4 | 50 | 12. Neſt. a 12. ſedm
4. | 3 odeber | 9. přidej
10 | 9 Neſt = 21 ſedmatků

82. Item kolik Sestakůw a sedmakůw ob
sahuge 7. ſ.

4/70/17 — 17
4 3 9
30 14. Sest. 26. sedm.
28
2

Probu

Multiplikuge Sestakůw počet
skrze 17. ſ. a sedmaky skrze 7. gra-
cari - a tak uvidíš ze ge 7. ſ.

14.
17 multipl
98
14
238

26. sedmaky
7. multip.
182

238
182
420 / 7. ſ. mnohý ſ.
12

Rozdel Sest. 420 / 7. ſ. mnohý ſ.

Item kolik Sestakůw a sedmakůw
9. ſ. obsahuge.

4|90|22 22
8 |.3 9
10|19 ssest. a 31 sedmákůw.
.8|
-2

Proba.

Ssestáky	Sedmáky
19	31
17	7
133	217
19	
323	
217	

dodeg

60|540| 9 Fl, prwssj Summa.
54

NB. Gak w malém, tak y welikém počtu Zlatých, gen na poslednj numer pozorůg, zdaliž gest rowný neb nerowný, tak 2481 gest nerowný pro poslednj počet 1, rowný pak gest 1372.

NB. Gako 3 Fl, a 1 krajcár samýma ssestáky a sedmáky wyplatjss?

Wyswětlený spůsob tobě prowkáze, že do 3 Fl, potřebugess 4 ssestáky, a 16 sedmákůw: Wezmi tehdy 3 4 ssestákůw 2, a k nim ten 1 kr, včinj 35 kr: nebožto

bożto 5 sedmákůw, které ku 16 dodané, včiňá 21; Náſledowně: 3 Fl, 1 a kr, včinj 2 ſſeſtáky a 21 sedmákůw.

Máſs při nekterém počtu Zlatých kr, 2? Tehdy 4 ſſeſtáky a 2 kr, včiňá 10 ſedmákůw.

Máſs při Zlatých kr, 3? Tehdy přideg k 3 krajcářům 6 ſſeſtákůw, včinj 15 ſedmákůw. Aneb: k 3 kr, přideg 2 ſedmáky, včinj 1 ſſeſták.

Byloby při nekterém počtu Zlatých 10 krajcářůw? Přideg k nim 1 ſedmák, včinj ſpolu 1 ſſeſták.

Na tento tehdy ſpůſob každý počet Zlatých, ačkoli při něm 1, 2, 3, aneb y wſc krajcářů ſe nacházý, ſamýma ſſeſtáky a ſedmáky wyplatiti můžeſs.

Regula trium, anebożto Třech.

Že o třech położenj gedná, a pro gegi wýborný vžitek, Regula zlatá ſe gméuuge.

Spůſob Regule tegto.

Po neyprw: Předné a třetj położenj, gedno gméno mjti, to geſt: Gednu wěc znamenati, a to za třetj położenj, o kterémž otázka ſtogj, poſtawené býti muſý.

Po

Po druhé: S druhým třetj, aneb s třetjm druhé, položenj rozmnožiti, a

Po třetj: S přednjm položenjm tú rozmnoženú Summu rozděliti musýss; co gsy wěděti žádal, Kolikkrátel provkáže.

Reguka táto trognásobně, Proporcie, Multiplikácie a Diwizie přjkłady obsahuge.

Následugu Přjkłady Proporcie, w kterých y multiplikowati y rozděliti musýss.

Item: 3 Rjfy Sukna gsú za 12 Fl, za kolik Fl, budú 42 Rjfy? p. g. 3.

Rjfy	Fl,	Rjfy
3	12	42

12 multipl.

84
42 dodeg

rozděl

3 | 504 | 168 Fl.

3

20
18

24
24

Item: 27 Rjfy kosstugú 36 Fl, kolik budú kosstowati 3 Rjfy? p. g. 3.

Rjfy,	Fl,	Rjfy,
27	36	3

3 multipl.

27 | 108 | 4 Fl budú kosst.
| 108 |

Probá

Postaw poslednj položenj 3 předku, předné pak položenj na třetj mjsto, naleznutý počet do prostředku, a pokračůg podlé Reğule třech, gestli prwssj Summa powstane, Konánj dobrého znamenj gest: Tak probůg, že, když 27 Rjfů kosstugú 36 Fl, 3 Rjfy 4 Fl, kosstowati budú, postaw a v. g. 3.

Rjfy	Fl	Rjfy
3	4	27
3		4
		3|108|36 prw. S.
		9
		18
		18
		--

Na tento spůsob s podobnými přjkłady gednati budess.

Ge-

Gestliby se při prostředném položeni Zlatých y kr, rc. nacházeli, Zlaté na kr, skrze Multiplikáciu obrátiti, a k facit prw se giž nacházegjcé kr, dodati musýs gak zde.

It:	Rjsy	Fl.	kr.	Rjs.
	8 :	15	16 :	56

60 multipl.

916
56

54961
4580 } dodeg

8|51,2,9,6|6412 kr, to gest: 106 Fl, 52 kr.
4.8
-32
32
--9
8
16
16
--

Zde neyprw 15 Fl na kr obrátiti a hned 16 kr, k nim dodáti musýs

6|64|12|106|
16
-41
36
52x

Proba.

Řekni: 56 Rjsů kosstuge 106 Fl, 52 kr, kolik kosstugú 8 Rjsy? p. g. 3.

Rsf.	Fl.	kr.	Rsf.
56 :	106	52 :	8

60 multipl.

Zde též neyprw Fl, na kr, obracené gsu.

6412
8

56|512,96|916 kr, aneboztd 15 Fl, 16 kr.
50.4
--89
56
336
336

It.	Rsf.	Fl.	kr.	Rsf.
12 :		17	18 :	64

60

Zde podobně Fl, na kr, obrácené gsu.

1038
64
4152
6228

12|664,32|5536 kr, to gest 92 Fl, a 16 kr.
60
-64
60
-43
36
-72
72
--

Item:

Item: Za 5 Fl, kúpil gsy 2 Rjfy Sukna a 3 čtwrtě, kolik Rjfůw kúpjss za 25 Fl? p. g. 3.

Fl.	Rjf.	Čjtwr.	Fl.
5 :	2	3 :	25

4
11
25
55
22

Zde gsy neyprw rjfy na čtwrtě obrátil, skrze 4, neb 1 rjf má 4 čtwrtě, a k tim 8 čtwrtěm podál gsy 3, tak bylo 11.

5|275|55 Čjtwrti, to gest 13 a ¾ Rjfa.
25
25
25

Proba.

Řekni: Za 25 Fl, kúpjss 13 a ¾ Rjfa, kolik za 5 Fl, a pokračůg podlé Regule třech g. 3.

Fl.	Rjf.	Čjtwr.	Fl.
25 :	13	3 :	5

4
55
5

25|275|11 Čjtwrti, to gest 2 a ¾ Rjfa.
25
25

NB.

NB. Za prwssjm a druhým položenjm k včiněnj rozdjlu osožj dwa punktiky postawiti, gak to widěti gest.

It. Fl. Cent. Ft. Fl.
16 : 3 52 : 112

100

352
112

704
352
352

16|394,2,4|2464 Ftů, t. g. 24 centy, 64 fty
32

-74
64

102
96

-64
64

Zde gsy neyprw Centy na Fty obrátil, a k nim 52 Fty dodal.

Item: Za 10 Fl, dostal gsy 3 Centy 7 Ftůw, a 2 Férdunky, kolik za 72 Fl dostaness? post. a v. g. 3.

Fl. Centy. Fty. Férd. Fl.
10 : 3 7 : 2 : 72

100

307
4

1230
72

2460
8610

10|88560 Tolik férdunk.. neb wynechawsse, v

Zde neyprw centy na fty, a fty na Férdunky gsy obrátil, a k nim před tím se nacházegjcé fty a férdunky dodal. gak widěti gest

dělitel a v Summy o, diwizia hotowá gest, neb 1 děliti nemůže.

Žádáss wěděti 8856 Férdunků, kolik Ftůw včinj, rozděl skrze 4. g. 3.

4|8856|2214 Gak fty na centy obrátiti máss, dobřeť powědomé gest.

8
-8
8
-5
4
16
16
--

Item: Pěkného Plátna 2 Rjfy za 48 kr. prodáwagú, kolik kúpjss z takowého za 14 Fl, postaw a v. g. 3.

kr.	Rjfy.	Fl.
48	2	14
		60
		840
		2

48|168,0| 35 Rjfůw.

144
-240
240

NB. Zde, poněwádž přednj položenj má gméno kr, aby v třetj to gméno mjti mohlo, Fl 14 na kr. neyprw obrátiti musýss.

Pro-

Proba.

Fl.	Rjf.	kr.
14	35	48
60		35
840		240
		144

840|1680|2 Rjfy.
168

Item: Sprostnégsſſich ſſnúrek za 5 kr. prodáwagú 7 Rjfůw, 2 čtwrtě, kolik doſtaneſs za 15 Fl, a za 48 kr? p. a v. g. 3.

kr.	Rjf.	Čjtwrt.	Fl.	kr.
5 :	7	2 :	15	48
	4		60	
	30		948	
			30	

5|284,4,0|5688

25

34
30

44
40

40
40

--

Jde Rjfy na čtwrtě, podobně Fl, na kr, obrátiti potřebné geſt.

Tolik čtwrtj doſtaneſs, cheeſs wěděti kolik řjfůw to včinj, rozděl ſkrze 4. g. 3.

4|56,8,8|1422 Rjfů.
4

16
16

--8
8

-8
8

Item: Za 3 p. dáwagú 9 gablčeк, ꝛc. kolik dostanesſ za 1 Fl? postaw a v. g. 3.

p.	Gabl.	Fl.
3 :	9 :	1

100
100
9
3|900|300 gablč. dostanesſ.
9
-00

Zde gſy neyprw poſlednj položenj na p, obrátil, aby s prwnjm položj. gedno gméno měli.

Proba.

Fl.	Gabl.	p.
1	300	3
100	3	
100	900 gabl.	

Zde ſe rozpomeň, gak máſs rozděliti, když geſt děliteł 100, gak geſt w Diwizie powěděno.

	Rjſ.	Fl.	kr.	Rjſ.
It:	3 :	4	36 :	195

60
276
195
1380
2484
276
3|538,2,0|17940 kr, to geſt: 299 Fl.
3
23
21
-28
27
-12
12
--0

Ná-

Následugu Přjkłady Multiplikácie, w kterých gen multiplikowati potrebné gest, nebo prwssj położenj 1 nedělj.

Přjkład.

Některý Kupec sgednał 73 owce, gednu per 4 Fl, kolik to včinj. v. g. 3.

Owca,	Fl.	Owce.
1	4	73
		4
		292 Fl, včinj.

Probu včiň podlé Reğule třech, řečna:

Owce 73 kosstugú 292 Fl, kolik kosstuge 1? postaw g. 3.

Owce.	Fl,	Owca,
73	|292|	1
	|292| 4 Fl.	

W tegto Probě hned třetj położenj gest skrze prwssj rozděleno, nebo když třetj, neb druhé położenj gest 1, nic nemultiplikuge.

Item:

Item. Za 1. ff. gest. Magec nebco podobného
135. kolik bude za f. 10. pstaro g. 3

A. 1. Magec. 135. f. 10
10
1350 magec bude.

Probu Vcin rekno

Za f. 10 gest 1350. Magec kolik bude
za 1. pr. v. g. 3.

f. 10	Magec 1350	f. 1.

Ntomto příklade gen takto rozdel
10/1350 gij gotowe gest.

Item Raku, magec flym, sci - za 1.
gi. gest 27. kolik za f. 18. bude.

gden mott gest penij
pen. Rat. — f.
5. — 27. — 18.
1800 100. obrat. na peniz
27600 1800

5	27	
	48	9720. Rakuw
	45	
	30	
	35	
	10	
	10	

Proba
Rahun

fl. 18 — 9720.

100
1800 | 48600 | 27 Rahun
36
126
126

Gde po wypeidaniu z Delitela a ze Summy Jednych 00. Tyle 18. fe rozdelilo a pozostala przeszła Summa.

Nastedugi Przykady Dissizie, w kterych neb druge, neb trecy polozeny gedynacek gest, tak 8. Orecy gsau za 48 fl. za Lokt. fl. gest 1. Orsca

Orecy fl Orsca
8 — 48 | 6 — 1
48

6 — Gde gned z predniym polozeniem druge gest rozdelero. a gest Lokt. 6. f.

Proba

Orsca fl Owes
1. — 6. 8
6
48. f. Gde gned z Multiplicacim gotowa gest, nebo predny polozeny nedet.

Item: Rjf. Fl. kr. Rjf.
6 : 16 24 : 1
60
6|984|164 kr. to gest: 2
6 Fl, 44 kr.
38
36
24
24
--

Proba,

Rjf. Fl. kr. Rjf.
1 : 2 44 : 6
60
164
6
984 kr, to gest: 16 Fl, 24 kr.

Item: 3 Fty dráhsſého kořenj koſſtugú 19 Fl, a 27 kr, kolik bude 1 Ft, koſſtowati?

Ft. Fl. kr. Ft.
3 : 19 27 : 1
60
3|1167|389 kr, to gest 6 Fl, 29 kr.
9
26
24
27
27
--

Item: Za 7 kr, gest 1 Ft, olowa, kolik má býti za 7 Fl, a za 21 kr? post. g. z.

kr.	Ft.	Fl.	kr.
7 :	1 :	7	21

60

7|441|63 Funty.

42

-21

21

--

Item: Ft.	Fl.	kr.	Lot.
1 :	6	24 :	1

32 60

32 |384|12 kr.

32

-64

64

--

Zde poněwádž třetj položenj gest Lot, tak předné položenj 1 Ft, na loty gest obrácené.

Item: 13 Centůw gistého Towaru gest za 52 Fl, gak wýsoko 1 Cent přigde? p. a v. g. z.

Cent.	Fl.	Cent.
13 :	|52| :	1

\|52\| 4 Fl. Neb zde se hned s prwssjm položenjm dělj.

--

Item: Cent.	Fl.	Ft.
36 :	96 :	1
100	100 p.	

3600 |9600| 2 p. a 24 nebožto 2 p.

72 36 3

24

Item:	Cent.	Fl.	Ft.
	100 :	100 :	1

NB. Rozpomeň se, že, za kolik rowných Zlatých gest Cent, za tolik p. gest Ft, nebo: Gako do gedneho Zlatého gide 100 p, tak do gedneho Centa gide 100 Funtůw, aneb rozděl, a v. g. z.

Cent.	Fl.	Ft.	
100	100	1	Giž gest hotowé, gen z obůch stran dwě 00 se wynechagú.

Wyswětlenj Frákcie anebožto Zlomkůw.

Frákcia znamená Zlomek, Kús, stránku, částku, nebožto djl nekterég celég wěcy, tak: Geden Zlatý gest neco celého, ale 2, 3, 4, 5, rc. p. gressl, kr, grossů, rc. gest gen Zlomek ze Zlatého, tak y Ft naprotiwá Centu, lot, naprotiwá Ftu Zlomek gest.

Gedenkaždý Zlomek s menssjma a přineymenég s dwůma numery pjsati, w prostředku pak gednu liniu postawiti musýs.

Počet nad liniu Počtownjk, pod liniu počet gménuge se Gménownjk, gak zde widěti můžeš.

$\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{5}$ $\frac{5}{6}$ $\frac{6}{7}$ $\frac{7}{8}$ $\frac{8}{9}$ Počtownjk.
Gménownjk.

Počtownjk se gménuge proto, že počtuge, a vkazuge kolik Stránek z takowého celého gednemu přislúchá, gménownjk pak, že gménuge, na kolik stránek pozůstalé celé rozděliti se má.

Zde postawené Zlomky takto wyslowjss.

$\frac{1}{2}$ gedna polowica
$\frac{2}{3}$ dwē třetiny
$\frac{3}{4}$ tři čtwrtiny
$\frac{4}{5}$ čtiri pětiny
$\frac{5}{6}$ pět ssestin
$\frac{6}{7}$ ssest sedmin
$\frac{7}{8}$ sedem osmin
$\frac{8}{9}$ osem dewatin
$\frac{9}{10}$ dewet desatin
$\frac{11}{12}$ gedenáct dwanáctin
$\frac{23}{44}$ tři a dwadcet čtiri a čtiridcád:

NB. Gestliby se přihodilo, žeby Počtownjk wětssj byl, nežli Gménownjk, tak w Počtownjku gedno aneb y wjceg celých se nacházý, ku přjkl: $\frac{6}{5}$, protož tenkrát Počtownjka rozděl s Gménownjkém, Kolikkrátel provkaže, kolik w Počtownjku celých se nacházý. g. z.

5

$5\left|\frac{6}{5}\right| 1\frac{1}{5}$ Zde gest gedno celé a gedna pětina.

Bylby Počtownjk a Gménownjk rownaký, takby též gedno celé bylo, ku přjkl: $\frac{5}{5}$, protož y tenkrát počtownjka s gménownjkem rozděliti musýss, a Kolikkrátel gedno celé provkáže gak zde $\frac{5}{5}$, poněwádž 5 w 5 se nacházý 1krát, gest 1 celé. Následowně tehdy:

Musý Počtownjk wždycky býti menssj, nežli Gménownjk.

Resolucia nebožto Rozwázánj Zlomků.

Gest spůsob gedneho každého Zlomka platnost nalezniti.

Regule Rozwázánj Zlomků.

Po neyprw: Postaw gedno celé, z kteréhož takowý Zlomek pocházý, Zlatý, Funt, Cent rc. a

Po druhé: To celé multiplikůg s Počtownjkem.

Po třetj: Rozmnoženj Summu rozděl s Gménownjkem, co ten Zlomek platj, to Kolikkrátel provkáže.

Přjklad.

Žádáss wěděti kolik $\frac{5}{6}$ Fl, to gest: pět ssestin Zlatého platj?

Po neyprw: Postaw geden celý Zlatý, neb p. neb kr, rc p. 100, kr 60.

Po druhé: Těch 60 kr, multiplikůg s Počtownjkem skrze 5, bude 300 kr.

Po třetj: Rozmnoženú Summu nebožto těch 300 kr, rozděl s Gménownjkem totižto skrze 6, gak zde:

6|300|50 kr, platj ten Zlomek $\frac{5}{6}$.
30
- - o

NB. Poněwádž celý Zlatý obsahuge 20 grossůw, 40 Turáků, 60 kr, 80 gressl, 100 p, můžess, které chcess Položenj, postawiti, nebo nekterýkrát Zlomek, lepsse w p, nekterýkrát w kr, ꝛc může se rozděliti.

Item: $\frac{2}{5}$ Fl, kolik včinj kr? v. g. 3.
60
2 multipl.
Rozděl 5|120|24 kr, platj.
10
- 20
20
- -

Item: $\frac{3}{4}$ Fl, kolik včinj p? p. a v. g. 3.
100
3 multipl.
4|300|75 p. platj.
28
- 20

Item:

Item: $\frac{2}{5}$ Centa kolik Ftůw včinj? p. a v. g. z.

100 Cent celý
2 multipl.

Rozd. 5|200|40 Ftůw včinj.
20

--0

Item: $\frac{2}{3}$ Fta, kolik lotůw včinj? postaw celý Ft, to gest 32 lotůw, a v. g. z.

32
2 $\frac{3}{6}$

3|64|21 a $\frac{1}{2}$ lota.
6

-4
3

1

NB. Zde gesstě pozůstalo 1, tak to za Počtownjka, 3 pak za Gménownjka takto $\frac{1}{2}$ postawiti mussýs gak zde w přjkladě widěti gest, co y w giných podobných Frákciách zachowáwatimáss.

Item: $\frac{3}{4}$ Marky Střjbra kolik Lotůw včinj? máss wěděti, Marka má 16 lotůw. v. tehdy gak zde.

16
3

4|48|12 Lotůw včinj.
4

-8
8

-

Item: $\frac{2}{3}$ Marky Zlata kolik karatůw včinj? Marka gedna má karatůw 24. včiň tehdy g. 3.

24
2
3|48|16 Karatůw.
3
18
18
--

Item: $\frac{3}{4}$ Okowa kolik holbý včinj? p. g. 3.
64 holbý gest Okow.

3
4|192|48 holby
16
-32
32
--

Item: $\frac{4}{5}$ Měsýca kolik gest dnů? v. g. 3.
30 dnů gest Měsýc.

4
5|120|24 dnů.
10
-20
20
--

Item:

Item: $\frac{5}{8}$ Fl, kolik grossůw včinj?

20
5
8|100|12 $\frac{4}{8}$ aneb $\frac{1}{2}$ gross.
-8
20
1.6
-4

Item: $\frac{7}{8}$ Fl, kolik Turákůw včinj?

40
7
8|280|35 Turákůw.
24
-40
40
--

Item: $\frac{5}{7}$ Fl, kolik gresslj včinj?

80
5
7|4 00|57 $\frac{1}{7}$ gresslůw.
3.5
-50
4.9
-1

Re-

Redukowánj aneb na spátek vwedenj Zlomkůw.

Gest spůsob, giž otewřenú a poznalú Zlomka platnost, zase w Zlomek vwésti, aneb: známému Počtownjku přisluſſného Gménownjka naleznúti.

Regula tegto wěcy gest Regula třech.

Přjklad.

Pjtá se nekterý, 50 kr, kolikerý gest Djl Zlatého? Rekni podlé Reguly Zlatég 60 kr, včinj 1 Fl, kolik včinj 50 kr? a postaw gak zde:

kr.	Fl.	kr.
60:	1:	50.

NB. Když gsme o Regule Zlaté gednali, powědeno gest, že když prostředné aneb posledné položenj gest 1, tenkrát multiplikowati nemůžeſs, ale hned s přednjm položenjm rozděliti muſýſs. Poněwádž pak předné položenj 60 wětſſj gest, nežli třetj položenj 50, rozděleně býti nemůže, ale na spůsob Frákcie pjſané býti muſý, takto $\frac{50}{60}$ aneb $\frac{5}{6}$ neb 10 vmenſſuge, o kterém vmenſſenj Zlomkůw w ſwém mjſtě gednati budeme.

Gest

Gest tehdy 50 kr, $\frac{5}{6}$ Fl.

Probu včiň též podlé Regule Zlatég řekna: 50 kr, včinj $\frac{5}{6}$ Fl, kolik včinj 60 kr? p. a v. g. 3.

kr.	Fl.	kr.
50:	$\frac{5}{6}$:	60

NB. W tomto a takowýchto příkladech w prostředném položenj poněwádž počtu celého nenj, na mjsto celého, sobe nulu wyobrazowati gakby takto bylo, $0\frac{5}{6}$, a hned multiplikowati musýss, 6krát 0 a 5 gest 5, aneb: beze wsseho podobného wyobrazowánj, pod liniu njže Gménownjka postaw Počtownjka, potem s Gménownjkem rozmnož předné položenj, giné podlé Regule Zlatég včiň g. 3.

kr.	Fl.	kr.	
50:	$\frac{5}{6}$:	60	
6		5	
300	5	300	1 Fl.

Item: 24 kr: Gaký gest djl ze Zlatého? postaw a v. g. 3.

kr.	Fl.	
60:	1:	$\frac{24}{60}$ aneb $\frac{2}{5}$ Fl, nebo 12 Fráčciu vmenssuge.

Item: 40 Ftů, gaký djl gest Centa? postaw a v. g. 3. řekna:

Ftů.

Ftů.	Cent	Ft.
100:	1:	$\frac{40}{100}$ aneb $\frac{2}{5}$ Centa nebo 20 vmenssuge.

Item: 12 Lotů, gaký djl gest Marky? v. g. 3. řekna:

Lot.	Marka.	Lot.
16:	1:	$\frac{12}{16}$ anebožto $\frac{3}{4}$ nebo 4 vmenssuge.

Item: 21 $\frac{1}{3}$ Lota, gaký djl gest Funta? v. g. 3. řekna:

Lot.	Ft.	Lot.
32:	1:	21 $\frac{1}{3}$ multipl.
3 multipl.		64
96		96 aneb $\frac{2}{3}$ nebo 32 vmenssuge.

NB. W temto přjkladě třetj položenj gest 21 $\frac{1}{3}$ Lotůw, protož s Gménownjkem totižto 3, multiplikůg poneyprw 21 a dodeg Počtownjka 1, bude 64, podruhé s timže Gménownjkem 3, multiplikůg předné položenj 32, a bude 96, potem pod 64 postaw 96 na spůsob Frákcie, nebo rozděliti nemůžess, gak to w přjkladě widěti gest.

Item: 40 holby gaký djl gest okowy?

Holby	Okow	Holby
64:	1:	$\frac{40}{64}$ aneb $\frac{5}{8}$ neb 8 vmenssuge.

Item:

Item: 24 dnů, gaký gest djl měsýca.

Dnů	Měsýc	Dnů
30	1	$\frac{24}{30}$ aneb $\frac{4}{5}$ nebo 6 Frákciu vmenss.

Vkrácenj anebožto Vmenssenj Zlomků.

Gest spůsob z wětsseg Frákcie, menssj Frákciu, wssak nicméněg bez vbljženj prwneg platnosti, včiniti.

Toto vmenssenj může se stati skrze nekterých zde postawených počtůw: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, ano ku wetsseg Frákcie vmenssenj y wetssj počet potřebowati můžess, tak: tato Frákcia $\frac{21}{28}$ může se skrze 7 vmenssiti, na tento spůsob.

Po neyprw: Počtownjka 21 rozděl skrze 7, řekna: 7 w 21 gide 3krát, a tak vmenssený Počtownjk gest 3.

Po druhé: Gménownjka 28 rozděl skrze tehož gistého Děliteła 7, řekna: 7 w 28 gide 4krát, a tak vmenssený Gménownjk gest 4, napjss tehdy takto $\frac{3}{4}$, a předce tolik platiti bude, kolik platj $\frac{21}{28}$

Slowěm: Když wetssj Frákciu na menssj chcess obrátiti, wymysli sobě taký počet, s kterým y Počtownjka, y

Gmé-

Gménownjká tak rozděliti můžess, aby po rozdělenj nic nepozůstalo, gak w předněseném přjkladě se stalo, nebo gestli žádným spůsobem tak rozděliti nemůžess, aby nic nepozůstalo, znamenj gest, že Frákcia takowá vmenssená býti nemůže, ale w swég welikosti zůstati musý.

Spůsob wsseobecný, a obwzkásstě wětssj Frákciu vmenssiti. (a.)

Po neyprw: Gménownjka rozděl s Počtownjkem.

Po druhé: S pozůstalú resstánciu rozděl Počtownjka.

Slowěm: Gednu resstánciu skrze druhú rozdělůg, dokud wssecko rowně po odbjránj newygde.

Potem: S tim Dělitelem poslednjm rozděl neyprw Počtownjka, Kolikkrátel bude vmenssený Počrownjk.

Podobně s tim Dělitelem poslednjm rozděl Gménownjka, Kolikkrátel bude vmenssený Gménownjk: Tak chcess túto Frákciu vmenssiti, včiň gak w následugjcým Ljstě vwidjss.

21

(a.) Ex 2. prop. L. 7. Euclidis celeber. Math.

2184 Počtownjk.

10080 Gménownjk.

2184|10080|4
|.8.73.6|
-1344|2184|1
1.344|
-840|1344|1
.840|
-504|840|1
50.4|
336|504|1
3.3.6|
168|336|2
336|

Zde giž, když gest 336 rozděleno skrze 168 nic wjc nepozůstalo, ale wssecko po po odbjránj wyssło, s tim tehdy poslednjm Dělitelem 168, můžess danú Frákciu totižto $\frac{2184}{10080}$ rozděliti, ginácbys těžko taký počet byl wymyslel. Rozděl tehdy 2184 skrze 168 bude vmenssený počtownjk 13, a rozděl skrze 160 gménownjka 10080, bude vmenssený Gménownjk 60, a napjss takto $\frac{13}{60}$ y bude tak mnoho platiti, gak 2184

10080

Pjtá se nekdo, y proč potřebné gest Frákcie vmenssenj, když tá menssj Frákcia

cia ani wjc, ani méněg, ale gen kolik, kolik tá wětssj platj?

Proto po neyprw: Žeby neswědčilo w počtech Důchodnému položiti Mateg Filipowi dlužen gest $\frac{16}{24}$ Neb tato Frákcia skrze 16 vmenssená gest gen $\frac{1}{2}$, a mnohem snadněgssj gest pochopiti, co $\frac{1}{2}$, nežli co $\frac{16}{24}$ znamená.

Po druhé: Žeby w mnohých přjkladech obwzlásstně w Regule Zlatég weliká Frákcia weliké práce spůsobila, když wssaknicméněg takowé přjklady s menssj Frákciú mnohem snadněgsse dokonané byti můžú, a tak Frákcie nebožto Zlomkůw vmenssenj přjliss potřebné gest.

Spůsob Frákcie aneb Zlomky dodáwati.

Gestli Frakcie rowného Gménownjka magú, tehdy gen Počtownjkůw spolu dodati, a dodané, skrze Gménownjka rozděliti musýss, kolik ti Frákcie celých obsahugú, Kolikkrátel prowkáže.

Přjklad.

Pjtá se Jmrich Karola, kolik Fl, na Knihy wydal? Ten gemu odpowj: $\frac{1}{7}\frac{2}{7}\frac{3}{7}\frac{4}{7}\frac{5}{7}\frac{6}{7}$ Fl, gsem wydal. Otázka gest kolik

kolik to včinj a gak teto ssest Frákcie magû se postawiti? včiň g. 3.

$\frac{1}{7}$ $\frac{2}{7}$ $\frac{3}{7}$ $\frac{4}{7}$ $\frac{5}{7}$ $\frac{6}{7}$

$\frac{9}{10}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{6}{10}$ $\frac{5}{10}$ 18

A počna od wrchu wssech Počtownjkůw dodeg řekna: 1 a 2 gest 3, a 3 gest 6, a 4 gest 10, a 5 gest 15, a 6 gest 21, Summa tehdy dodaných Počtownjků gest 21, kterú s gedným gménownjkem rozděliti mussýs, Kolikkrát ěl potem, co wěděti žádáss, provkáže, včiň tehdy a p. g. 3.

7|21|3 celé Zlaté na knihy wydal.
21
--

Item: Dodeg $\frac{1}{9}$ $\frac{2}{9}$ $\frac{3}{9}$ $\frac{4}{9}$ $\frac{5}{9}$ $\frac{6}{9}$ $\frac{7}{9}$ $\frac{8}{9}$, sebraných Počtownjků Summa gest 36, která s Gménownjkem 9 rozdělená včinj 4 celé gak zde.

9|36|4 celé.
36
--

Item: $\frac{1}{11}$ $\frac{2}{11}$ $\frac{3}{11}$ $\frac{4}{11}$ $\frac{5}{11}$ $\frac{6}{11}$ $\frac{7}{11}$ $\frac{8}{11}$ $\frac{9}{11}$ sebraných Počtownjků Summa gest 45,

která s Gménownjkem rozdělená včinj 4 celé a $\frac{1}{11}$

NB. Ze Summy rozdělenég zůstalo gesstě 1, kterému, gakžto pozůstalég Frákcie, Gménownjk 11 podpjsán, gak w přjkladě widěti gest.

NB. Gestli pak Frákcie rozdjlných Gménownjkůw magij, neyprw wssecký Počtownjkůw pod gedneho Gménownjka přiwedess, to gest:

Po neyprw s prwssjm Gménownjkem multiplikůg druhého Gménownjka, geho pak Produkt multiplikůg s třetjm Gménownjkem, tehoto Produkt multiplikůg s čtwrtým Gménownjkem, a tak dáleg s wssemi Gménownjky včinjss, ten poslednj Produkt obecný Gménownjk bude, kteréhož k prawicy málicko wýsse Zlomkůw postawjss, toto včinjwsse:

Multiplikůg giž tohoto obecného Gménownjka po pořádku s gedným každým Počtownjkem a ten Produkt s geho Gménownjkem rozděl, potem Kolikkrátelům dodaným, obecného gménownjka podpjss, co z přjkladu zřetedlněgsse pochopjss.

Přj-

Přjkład.

Máſs dodáwati zde položené Frákcie.

$\frac{1}{2}$
$\frac{2}{3}$
$\frac{3}{4}$
$\frac{4}{5}$

Po neyprw multiplikůg we ſpolek wſſech Gménownjkůw, gſu pak tito 2, 3, 4, 5, řekna: 2krát 3 geſt 6.

Po druhé řekni: 4krát 6 geſt 24,

Po třetj řekni: 5krát 24 geſt 120, tento tehdy poſlednj Produkt 120 bude obecný Gménownjk, kteréhož k prawicy wýſſe Zlomkůw poſtawiti muſýſs, gak zde:

120 Obecný Gmén.

$\frac{1}{2}$
$\frac{2}{3}$
$\frac{3}{4}$
$\frac{4}{5}$

Multiplikůg giž obecného Gménownjka s počtownjky po pořádku, počna od prwſſég Frákcie Počtownjka totižto od 1, řekna: 1krát 120 geſt 120, potem 120 rozděl hned s geho Gménownjkem totižto s 2, bude 60 Kolikkrátel, kteréhož pod obecného Gménownjka poſtawiti muſýſs, g. z.

	120
$\frac{1}{2}$	60
$\frac{2}{3}$	
$\frac{3}{4}$	
$\frac{4}{5}$	

Po druhé: Multiplikůg s druhég Frákcie Počtownjkem totižto s 2, tehož obecného Gménownjka řekna: 2krát 120 gest 240, a hned s geho Gménownjkem totižto s 3 rozděl, a bude Kolikkrátel 80, kteréhož pod prwsséhо Kolikkrátela totižto pod 60 postawiti musýss, g. 3.

	120
$\frac{1}{2}$	60
$\frac{2}{3}$	80
$\frac{3}{4}$	
$\frac{4}{5}$	

Po třetj: Multiplikůg s třetég Frákcie Počtownjkem totižto s 3, tehož obecného Gménownjka, řekna: 3krát 120 gest 360, a hned s geho Gménownjkem, totižto s 4 rozděl, a bude Kolikkrátel 90, kteréhož pod 80 postawiti musýss, g. 3.

	120
$\frac{1}{2}$	60
$\frac{2}{3}$	80
$\frac{3}{4}$	90
$\frac{4}{5}$	

Po

Po čtwrté: Multiplikůg s čtwrtég Frákcie Počtownjkem totižto s 4, řekna: 4krát 120 gest 480, a hned s geho Gménownjkem totižto s 5 rozděl, a bude Kolikkrátel 96, kterého pod 90 postawjss, gak zde celý přjklad widěti gest:

	120
$\frac{1}{2}$	60
$\frac{2}{3}$	80
$\frac{3}{4}$	90
$\frac{4}{5}$	96

Nynj giž čtir Kolikkrátelůw dodeg, bude 326 Summa, pod túto Summu gakžto Počtownjka, podpjss obecného Gménownjka gak zde.

$$\frac{326}{120}$$

Poněwádž ale počtownjk wětssj gest nežli Gménownjk, musýss ho skrze gménownjka rozděliti, Kolikkrátel celé prowkáže, gak zde:

120|326|2 $\frac{43}{60}$ neb 2 Frákciu vmenss.
240
86

Obsahugú tehdy te čtíri Zlomky 2 cele a $\frac{43}{120}$

Následugu 2 podobné ale newyswětlené Adicie.

Item: $\frac{2}{5}$ $\frac{3}{4}$ a $\frac{7}{8}$ v. g. 3.

	160 obecný Gmén.
$\frac{2}{5}$	64
$\frac{3}{4}$	120
$\frac{7}{8}$	140
	324 počtow.
	160 gménow.

Rozděl g. 3. 160|324|2 a $\frac{1}{40}$ neb 4 fráčciu vmen.
320
4

Item: Dodeg $\frac{5}{6}$ a $\frac{7}{9}$ postaw g. 3.

	54
$\frac{5}{6}$	45
$\frac{7}{9}$	42
	87 počtow.
	54 gménow.

Rozděl g. 3. 54|87|1 celé a $\frac{11}{18}$ nebo 3 fráčciu vmenssuge.
54
33

Na tento spůsob podobné Fráčcie dodati můžess.

NB.

NB. Tetto a podobné Zlomky můžu se se též skrze Redukciu přes kterj na tento spůsob dodáwati.

Po neyprw: Počtownjka přednég Frákcie, s druhég Frákcie Gménownjkem, a Počtownjka druhég Frákcie s prednég Frákcie Gménownjkem multiplikowati, Produkty pak spolu dodati musýss, potem hned Gménownjkůw we spolek multiplikůg, a gegich Produkt, giž prw dodaným Produktům za Gménownjka postaw, a tak dwě Frákcie do gednég vwedess.

Po druhé: K tégto giž dwě obsahugjcég Frákcie, ku prawicy postaw třetj Frákciu, a včiň podobné, tak giž tři Frákcie do gednég vwedess.

Po třetj: K tegto giž tři obsahugjcég Frákcie, ku prawicy postaw čtwrtú Frákciu, včiň podobné, a giž čtiri Frákcie do gednég vwedess, tak tehdy pokračůg, dokud wssecky Frákcie do gednég nevwedess, co z přjkladu zřetedlnégsse porozumjss, tak dodeg $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{5}$ postaw dwě přednė Frákcie gak zde:

$$\frac{1}{2} X \frac{2}{3}$$

Po neyprw: Počtownjka přednég Frakcie totižto 1, s druhég Frákcie gménownjkem totižto s 3 rozmnoj, řekna: 1krát 3 gest 3, postaw 3 pod liniu, a

hned Počtownjka druhég Frákcie 2, s přednég Frákcie Gménownjkem s 2 multiplikůg řekna: 2krát 2 gest 4, postaw nižé linie pod 3, a dodeg spolu gak zde:

$$\frac{1}{2}X\frac{2}{3}$$

3
4 dod.
7

Multiplikůg giž wespolek gednég y druhég Frákcie Gménownjka řekna: 2krát 3 gest 6, postaw pod 7, bude tehdy 7 Počtownjk a 6 Gménownjk, gak zde widěti gest:

$$\frac{1}{2}X\frac{2}{3}$$

3
4 dodeg.
7 počtow.
6 gménow.

Po druhé: A $\frac{7}{6}$ postaw ku prawicy třetj Frákciu $\frac{3}{4}$, a včiň podobně gak zde widěti gest:

$$\frac{7}{6}X\frac{3}{4}$$

28
18 dodeg
46 počtownjk.
24 gménownjk.

Po

Po třetj: Ku $\frac{46}{24}$ postaw ku prawicy čtwrtú a zde giž poslednj Frákciu totižto $\frac{4}{5}$, včiň podobně gak zde:

$\frac{46}{24}$X$\frac{4}{5}$

230
96 dodeg.
326 Počtownjk.
120 Gménownjk.

Máss tehdy giž w tegto posledněg Frákcie $\frac{326}{120}$ wssecky čtiri teto $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{5}$, poněwádž pak počtownjk wětssj gest, nežli Gménownjk, skrze Gménownjka rozdělen býti mussý, g. 3.

120|3 26|2 $\frac{86}{120}$ aneb $\frac{34}{60}$ nebo 2 Frákciu vmenssuge.
2.40
-86

Item: Dodeg $\frac{2}{5}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$ včiň gak zde.

$\frac{2}{5}$X$\frac{3}{4}$

8
15 dodeg.
23 Počtow.
20 Gmén.

Postaw třetj k $\frac{23}{20}$X$\frac{7}{8}$

184
140 dodeg.

324 počtow.

160 gménow.

Rozděl gak zde 160|324|2 $\frac{4}{160}$ aneb $\frac{1}{40}$
320 nebo 4 vmenssuge.
--4

Item: Dodeg $\frac{5}{6}$ a $\frac{7}{9}$ včiň gak zde:

$\frac{5}{6}$X$\frac{7}{9}$

45
42 dodeg.

87 počtow.

54 gménow.

Rozděl g. z. 54|87|1 $\frac{33}{54}$ aneb $\frac{11}{18}$ neb 3
54 Frákciu vmenssuge.

33

NB. Kdyby se přihodilo spolu celé y Zlomky dodáwati, neyprw Zlomky dodati, a co odtud celého powstane, to k celým dodati musýš, co w přjkladě lechko pochopiti gest, tak dodeg $12\frac{3}{5}$, $22\frac{3}{4}$, a $36\frac{4}{7}$ postaw g. z.

12 $\frac{3}{5}$
22 $\frac{3}{4}$
36 $\frac{4}{7}$

po:

Poněwádž tito Zlomky rozdílných Gménownjkůw magú, musýss ge neyprw pod gedneho Gménownjka přiwésti podlé wyswětlenég Regule přes křjž v. g. 3.

$\frac{3}{5}$X$\frac{4}{3}$

12

15 dodeg.

$\frac{27}{20}$X$\frac{4}{7}$

189

80 dodeg.

269 počtow.

140 gménow.

Rozděl g. 3. 140|269|1 a $\frac{129}{140}$ NB. Tato
140 Frákcia vmenssená býti nemůže.
129

Potem ku třjm položenj to 1 celé gakžto k celým dodáss řekna: 1 (totižto z těch třech Zlomkůw) a 6 gest 7, a tak dáleg podlé Regule pokračůg, a bude gak zde:

12
22
36
71 a $\frac{129}{140}$

Sub-

Subtrákcia, nebožto Odbjránj w Zlomkůw.

Gako wětssj Summu od mensšég odbjrati nenj možné, tak často, která Frákcia podlé swég platnosti, wětssj neb mensšj gest, těžko se rozeznáwá, protož ku rozeznánj wěcy tegto, spůsob gest tento:

Postaw gednu o k Počtownjku, a rozděl s geho Gménownjkem, z kterég Frákcie wětssj Kolikkrátel powstane, ta Frákcia wjceg platj, tak: Rádbys wěděl, která Frákcia $\frac{3}{5}$ aneb $\frac{2}{7}$ wětssj gest, včiň g. z.

5|30|6 Kolikkrátel

30

--

7|20|2 $\frac{6}{7}$ Kolikkr. mensšj gest, protož $\frac{3}{5}$ gest wětssj nežli $\frac{2}{7}$

1.4

6

Když Frákcie rowného Gménownjka magú, tehdy gen Počtownjka od Počtownjka odbjrati, a gestli neco pozůstane, Resstáncie Gménownjka podpjsati musýss, tak odbjreg $\frac{3}{5}$ od $\frac{4}{5}$ řekna: 3 od 4 zůstane 1, temu podpjss Gménownjka 5 gak zde:

4
3 odbjreg.
1 resstáncie
5 podpjsán Gménown.

Item: $\frac{5}{8}$ od $\frac{7}{8}$ včiň g. 3.

7
5
$\frac{2}{8}$

Item: $\frac{7}{15}$ od $\frac{13}{15}$ včiň g. 3.

13
7
$\frac{6}{15}$

aneb $\frac{2}{5}$ neb 3 Frákc. vmenss.

Kdyby pak Frákcie rozdjlných Gménownjkůw měli, neyprw pod gedneho obecného Gménownjka ge přiwésti musýss, gako se stalo w Adicie Zlomků tak odbjreg $\frac{3}{4}$ od $\frac{5}{6}$

Poněwádž předstawené Frákcie rozdjlných Gménownjkůw magú, musýss ge neyprw pod gedneho Gménownjka přiwésti řekna: 4krát 6 gest 24, postaw tehdy a v. g. 3.

24 obecný Gmén.

$\frac{5}{6}$ 20

$\frac{3}{4}$ 1.8 odbjr.

- 2 aneb $\frac{1}{12}$

24

Item: Odbjreg $\frac{2}{3}$ od $\frac{3}{4}$ včiň g. 3.

12 obecný Gmén.

$\frac{3}{4}$ 9

$\frac{2}{3}$ 8 odbjr.

$\frac{1}{12}$ Resstán.

Item: Odbjreg $\frac{10}{13}$ od $\frac{15}{17}$ včiň g. 3.

221 obecný Gmén.

$\frac{15}{17}$ 195

$\frac{10}{13}$ 170 odbjr.

25

221 Resst.

Widjss tehdy že w Subtrákcie a dodáwánj Zlomkůw, když rozdjlných gménownjkůw magú, rowným spůsobem pokračowati musýss, s tím gedinkým rozdjlem, že w dodáwánj Kolikkrátekůw dodati, w Subtrákcie pak Kolikkrátekůw odbjrati musýss.

NB. Tato a podobné Frákcie můžess také přes křjž odbjrati podlé Regule w dodáwánj Zlomkůw, rozdjlných gménownjkůw magjcých wyswětlenég.

Tak odbjreg $\frac{3}{4}$ od $\frac{5}{6}$, postaw a v. g. 3.

$$\frac{3}{4} \times \frac{5}{6}$$

$$\frac{18}{24} \quad \frac{20}{24}$$

Giž: Poněwádž gsy od druhého Frákcie totižto od $\frac{5}{6}$ chtěl odbjrati, tak gegi produkt postaw neyprw totižto 20, pod nim pak 18 a odbjreg, Resstáncie pak obecného Gménownjka totižto 24 podpjss g. 3.

$$\begin{array}{r} 20 \\ 18 \\ \hline \frac{2}{24} \end{array}$$ aneb $\frac{1}{12}$ neb 2 Frákciu vmenssuge.

Item: Odbjreg $\frac{2}{3}$ od $\frac{3}{4}$ p. a v. g. 3.

$$\frac{2}{3} \times \frac{3}{4}$$

$$\frac{8}{12} \quad \frac{9}{12}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ 8 \\ \hline \end{array}$$ odbjr.

$\frac{1}{12}$ Resstánc.

Item: Odbjreg: $\frac{10}{13}$ od $\frac{15}{17}$ p. a v. g. 3.

$$\frac{10}{13} \times \frac{15}{17}$$

$$\frac{170}{221} \quad \frac{195}{221}$$

$$\begin{array}{r} 195 \\ 170 \\ \hline \end{array}$$ odbjr.

$\frac{25}{221}$ Resstánc.

Gest-

Gestliby se přjhodilo od celého Zlomek odbjrati, wypůgč gedno celé od Summy celých, to wypůgčené celé vwed w Zlomek, tak ale, aby y Počtownjk y Gménownjk rowný byl, gaké gsu $\frac{1}{1}$ $\frac{2}{2}$ $\frac{3}{3}$ $\frac{4}{4}$ 2c. neb z těchto gedna každá Frákcia gedno celé obsahuge, potem od toho wypůgčeného Zlomka odbjrati budess, tak odbjreg $\frac{2}{5}$ Fl, od 3 celých Fl, v. g. 3.

Fl. 3 =
= $\frac{2}{5}$

Poneyprw wypůgč od 3 Fl, geden celý Zlatý, a včiň z něho Zlomek $\frac{5}{5}$ g. 3.

Fl. 3 $\frac{5}{5}$
$\frac{2}{5}$

Resst. 2 a $\frac{3}{5}$ Fl.

Přjhodiloby se y celé od celého, y Zlomek od Zlomku odbjrati, wrchnj pak Zlomek menssj gest, nežli spodnj, podobně gedno celé od Summy celých wypůgč, a podobně z něho Frákciu včiň, neb $\frac{1}{1}$ neb $\frac{2}{2}$ neb $\frac{3}{3}$ 2c. po vwedenj pod obecného Gménownjka, wypůgčenú Frákciu k menssj dodeg, a teprw tú spodnj Frákciu odbjreg, ku přjkl. odbjreg 12 $\frac{3}{4}$ Fl, od 17 $\frac{1}{2}$ postaw a v. g. 3.

Fl.
17 $\frac{1}{2}$
12 $\frac{3}{4}$

Po-

Poněwadž $\frac{3}{4}$ gest wětssj Zlomek, nežli $\frac{2}{3}$, od 12 Fl, gednoc celé wypůgč a včin Frákciu $\frac{3}{4}$, potom s tú wrchnj, wypůgčenú Frákciú dodeg, a budess dwě Frákcie w gednég mjti, od kterég potom odbjrati budess, gak zde:

$\frac{2}{3}$

$\frac{1}{3}$ dodeg a budú dwě Frákcie w gednég.

$\frac{4}{3}$

Giž odbjreg $\frac{3}{4}$ od $\frac{4}{3}$, gak zde wssecek přjklad widěti můžess.

Fl,		12	obecný Gmén.
17	$\frac{4}{3}$	16	
12.	$\frac{3}{4}$	9	odbjr.
Fl 4	a	$\frac{7}{12}$	Resstáncia.

Multiplikowánj aneb rozmnoženj w Zlomkůw.

Gest spůsob Frákcie rozmnožiti: W rozmnoženj Zlomkůw bez ohledu rowných neb nerowných Gménowníkůw we spolek Počtowníkůw, a we spolek Gménowníkůw multiplikowati musýss, tak multiplikůg $\frac{1}{3}$ s $\frac{2}{3}$ v. g. 3.

$\frac{1}{3}$ krát $\frac{2}{3}$ gest $\frac{2}{9}$

Item: Multiplikůg $\frac{3}{4}$ s $\frac{5}{6}$ | $\frac{15}{24}$

Item: Multiplikůg $\frac{3}{5}$ s $\frac{5}{7}$ | $\frac{15}{35}$ aneb $\frac{3}{7}$ nebo 5 vmenssuge.

Item: $\frac{7}{8}$ s $\frac{11}{12}$ | $\frac{77}{96}$

Kdyby se přihodilo celé se Zlomkem, aneb Zlomek s celým multiplikowati, tak z celého Frákciu včiniti, to gest: Pod celú Summu Gménownjka 1 postawiti, a gak před tim, spolu neyprw Počtownjkůw, potem Gménownjkůw multiplikowati musýss, tak chcess s $\frac{4}{7}$ multiplikowati 16, postaw gak zde:

16 4
1 7
64

7 Rozd. g. 3. 7|64|9 a $\frac{1}{7}$
63
1

Item: Multiplikůg $\frac{3}{4}$ s 48 celými p. a v. g. 3.

3 48
4 1
144
4 Rozd. g. 3. 4|144|36 fac.
12
24
24
--

Kdy=

Kdyby se přjhodilo y celé s celým, y Zlomek se Zlomkem multiplikowati, multiplikůg poneyprw gedno y druhé celé se swogim Gménownjkem a Počtownjka do Produktu dodeg, potem gednému y druhému produktu swého Gménownjka postaw, a teprw spolu počtownjkůw, a Gménownjkůw spolu, gak před tim multiplikůg, tak: Chceſs multiplikowati 4 $\frac{2}{7}$ skrze 5 $\frac{3}{4}$ postaw a včiň gak zde:

4 $\frac{2}{7}$ 5 $\frac{3}{4}$

14 skrz 23

3 4 multipl.

42

28 dodeg

322

12

Poněwádž gest Počtownjk wětssj nežli Gménownjk, skrze Gménownjka rozdělen býti mussý, gak zde:

12|3 22|26 $\frac{10}{12}$ aneb $\frac{5}{6}$ nebo 2 Frakciu vmenssuge.

2.4

82

72

10

Diwizia nebožto rozdělenj w Zlomkůw.

Gest spůsob Zlomek s Zlomkem, aneb celé s Zlomkem, aneb y celé s celým, y Zlomek s Zlomkem rozděliti.

Gestli Frákcie rowných gménownjkůw magú, tak gen Frákcie mačjcý rozděleneg býti, Počtownjka, s druhég Frákcie Počtownjkem rozděl, a resstáncie Gménownjka podpjss tak rozděl $\frac{4}{5}$ s $\frac{3}{5}$ postaw a v. g. 3.

3|4|1 $\frac{1}{3}$

Item: Rozděl $\frac{5}{7}$ s $\frac{2}{7}$ v. g. 3.

2|5|2 $\frac{1}{2}$ facit.

4

1

Item: Rozděl $\frac{6}{7}$ s $\frac{3}{7}$ v. g. 3.

3|6|2

6

Gestli pak rozdjlných Gménownjkůw magú, tak ge neyprw přes křjž gak w Adicie a Subtrákcie, pod rowného Gménownjka přiwésti mussýss, to gest:

Přednég Frákcie Počtownjka s druhé g

hég frákcie gménownjkem a druhég frákcie počtownjka s přednég frákcie gménownjkem multiplikůg, Produkt pak předného Počtownjka pod přednj Frákcij, a druhého pod druhú postaw, potem multiplikůg we spolek gménownjkůw, a produkt gegich, gednemu y druhému Počtownjkůw Produktu za Gmen: podpjš.

NB. Gak w Odbjránj, tak y w rozdělenj potřebné gest wědětj, která Frákcia podlé swég platnostj wětssj gest: Spůsob rozeznánj wětsseg, od men = a men = od wětsseg z předku Subtrákcie Zlomků provkázaný máš.

Item: Rozděl $\frac{2}{5}$ skrze $\frac{3}{16}$ postaw g. 3.

$\frac{2}{5} X \frac{3}{16}$ Vwed neyprw pod gednego Gménownjka.

$\frac{32}{80}$ $\frac{15}{80}$

Rozděl g. 3. 15|32|2 $\frac{2}{15}$ facit. NB. W diwizie Zlomků skrze počtownjka druhého počtownjka rozděliti musýš. g. 3.

30

2

Gestli maš rozděliti celé s Zlomkem, neyprw to celé na Zlomek obrátiti, to gest 1 pod to celé podpjšati a přes krjž pod rowného Gménownjka přiwésti musýš, gak zde:

Rozděl 24 celé, skrze $\frac{3}{4}$ p. a v. g. 3. $\frac{24}{1}$

$$\frac{24}{1} \times \frac{3}{4}$$

$$\frac{96}{4} \quad \frac{3}{4}$$

Rozd. 3|96|32 facit.

9

-6

Item: Rozděl celé 36 skrze $\frac{7}{8}$ v. g. 3.

$$\frac{36}{1} \times \frac{7}{8}$$

$$\frac{288}{8} \times \frac{7}{8}$$

Rozd. 7|288|41 $\frac{1}{7}$ facit.

28

--8

7

-1

Když Zlomek s celým rozděliti chcess, multiplikůg Frákcie Gménownjka s dělitelem, to gest s tim celým, a prwssjmu Počtownjku podpjss, ku př.

Kolikkrát 3 w $\frac{2}{3}$ se nacházý? p. a v. g. 3.

3 w $\frac{2}{3}$ nacházý se $\frac{2}{9}$

Item: 4 w $\frac{3}{5}$ nacházý se $\frac{3}{20}$

Máss pak celé s celým, a Zlomek s Zlomkem rozděliti, tak gednokaždé celé s swég Frákcie Gménownjkem na zlomky obrát, a Počtownjka k temu dodeg, pod Produkt pak gednég každég Frákcie swého Gménownjka podpjss, a pod gedneho Gménownjka přes křjž přiweď.

Item:

Item: Rozděl $5\frac{1}{2}$ skrze $4\frac{2}{3}$ v. g. 3.

$5\frac{1}{2}$ $4\frac{2}{3}$
$\frac{11}{2}$ X $\frac{14}{3}$
$\frac{33}{6}$ $\frac{28}{6}$

Rozděl g. 3. 28|33|1 $\frac{5}{28}$ facit.
2.8
-5

Item: $16\frac{2}{3}$ skrze $4\frac{3}{4}$
$\frac{50}{3}$ X $\frac{19}{4}$
200 57
12 12

Rozděl g. 3. 57|200|3 $\frac{29}{57}$ facit.
1.7.1
-29

Polowicowánj Zlomků.

Když gest počtownjk rowný, skrze 2 rozdělen, a kolikkráteli Gménownjk podpjsan býwá, k př. $\frac{4}{5}$, polowica gest $\frac{2}{5}$

Když gest počtownjk nerowný, Gménownjk skrze 2 rozmnožen, a prwnjmu swému Počtownjku podpjsan býwá, ku př, $\frac{3}{4}$ polowica gest $\frac{3}{8}$

Mass ale y celé y Zlomek polowicowati, gedno y druhé osobytně polowicüg, ku př, $24\frac{6}{7}$, polowica gest $12\frac{3}{7}$

Gestli z celého zůstane 1, to neyprw w Zlomek vwedené, a Frákcie Počtownjku dodané býti má, ku př, $13\frac{1}{5}$ po-

lowica gest 6 $\frac{4}{5}$. Nebo z 13 celých pozůstalé 1, činj Zlomek $\frac{5}{5}$ k tomu dodané $\frac{3}{5}$, včiňá $\frac{8}{5}$ a z těchto polowica gest $\frac{4}{5}$

NB. Půl Zlaté s samým polowicowánjm na celé Zlaté obrátiti se můžú; Nebo polowica půl zlatých, gest Summa celých Zlatých, ku př, 468 půl Zlatých, kolik celých Fl, včinj? p. g. 3.

468 půl Zlaté. Item 547

234 celé Zlaté 273 celé a $\frac{1}{2}$ Fl.

Regula třech aneb Zlatá se zlomky.

Když při prostředném Položenj gest Zlomek

Po neyprw: To celé prostřednjho položenj obrát na Zlomky, to gest: To celé multiplikůg s Gménownjkem a Počtownjka dodeg, ten Produkt bude prostřednj položenj.

Po druhé: Předné položenj s prostřednég Frákcie gménownjkem též multiplikůg, a ten Produkt bude předné položenj. Giné čiň podlé Regule Zlatég.

Přjklad.

Item: Za 7 kr. gest 3 a $\frac{1}{2}$ Rjsa, kolik bude za 15 Fl? v. g. 3.

kr.

kr.	Rjf.	Fl.
7 :	3 ½ :	15
2	7	60
14		900
		7

14|6 300|450 Rjfů.
5.6
70
70
0

Probu včiň podlé Regule třech, řekna:

Za 15 Fl, gest 450 Rjfů, kolik bude za 7 kr. p. a v. g. 3.

Fl.	Rjfůw.	kr.
15 :	450 :	7
60	7	
900	3 150	3 45/60 aneb ½ neb 45 Frákciu vmenssuge.
	2.7	
	45	

Item: 5 Fty gsú za 25 ½ kr. za kolik budú 2 Centy a 36 Ftůw? v. gak následuge.

Ft.	kr.	Cent.	Ft.
5 :	25 ½ :	2	36
2		100	
10	51	236	
		51	
		236	
		1180	

10|12030| a ¾ kr. to gest: 20 Fl, 3 a ⅗ kr.

Proba.

Cent.	Ft.	Fl.	kr.	Ft.
2	36:	20	3 ⅗ :	5
100		60		
236		1203		
5		5		
		6018		
		5		

1180|30090| 25 $\frac{528}{1180}$ aneb ½ kr.
2.3.6 neb 59 vmenssuge.
6 49
5.90
59

Item: 3 Loty gsú za ⅗ Fl, za kolik budú 96 Lotůw? p. a v. g. 3.

Lot.

Lot Fl, Lot.

3 : $\frac{3}{7}$: 96

7 3 3

21 21|288|13 $\frac{15}{21}$ aneb $\frac{5}{7}$ Fl. nebo 3 vmenssuge.

21

78

63

15

NB. W prostřednem položenj gest sama Frákcia, protož pod Zlomek malú liniu včiň a pod ni postaw 3 gak w přjkladě widěti gest.

Item: Za 48 kr, prodáwagú 9 Rjsůw 2 $\frac{3}{5}$ čtwrtě, kolik kúpjss za 24 Fl, a za 20 kr? postaw a v. g. z.

kr. Rjs. Čztwr. Fl. kr.

48 : 9 2 $\frac{3}{5}$: 24 20

5 4 60

240 38 1460

5 193

193 4380

1314

146

240|281780|1174 $\frac{2}{24}$ neb $\frac{1}{12}$ čtw. žádáš wěděti kol. to rjs. včinj? rozděl skrze 4, bude 293 rjs. 2 a $\frac{1}{12}$ čtwrtě.

24

41

2.4

177

16.8

98

96

2

Zde neprw rjsy na čtwr. skrze 4 obrác. gs.

Item: 16 Rjsůw zlatých čipek kosstugú 24 Fl, $32\frac{5}{6}$ kr, kolik budú kosstowati 2 Čtwrtě? p. a v. g. 3.

Rjs.	Fl.	kr.	Čtwr.
16 :	24	$32\frac{5}{6}$:	2
4	60		
64	1472		
6	6		
384	8837		
	2		

Zde: Neyprw Rjsy na čtwrtě, a Fl, na kr, vwedené gsú.

384|17674|46 $\frac{5}{192}$ kr. neb 2 vmenssuge.
1536
2314
2304
10

Item: Nekterý za 48 Ftůw zaplatil 22 Fl, z nich dobře přegicýmu pusti 7 Ftůw, kolik za ně gemu zaplatiti musý? p. a v. g. 3.

Ftůw.	Fl.	Ftůw.
48 :	22 :	7
	7	

48|154|3 $\frac{10}{48}$ aneb $\frac{5}{24}$ Fl, to gest: 3 Fl, 12 a $\frac{1}{2}$ kr.
144
10

Item:

Item: Gedna Tunna Zarynkůw kosstuge 28 ½ Fl, a obsahuge 1140 kůsůw, gak draho přigde geden Zarynek? postaw a v. g. z.

Zaryn.	Fl.	Zarynek.
1140 :	28½ :	1
2280	57	
	60	
2280	34 20	1 a ½ kr, nebo 114 v menssuge, geden tehdy Zarynek přigde za 1 a ½ kr. aneb za 1 Turák.
	22.8	
	114	

Item: 2 Centy neyobwzlásstnégssjho Cukru gsú za 103⅓ Fl, gak dráho přigdú 20 Fty? p. a v. g. z.

Cent.	Fl.	Ft.
2 :	103⅓ :	20
100	310	
200	20	Zde Centy na Fty obr.
3	6200	10⅓ Fl.
600	6	
	2	

Pro-

Proba.

Ft.	Fl.	Ft.
20 :	$10\frac{1}{3}$:	200
3	31	
60	200	

|6200|$103\frac{1}{3}$ Fl, nebo 2 vmenſſ.

6

-20

18

-2

Přjkłady Regule Złatég, když při prostředném a posłedném Pokoženj Złomek gest.

NB. Když při prostředném pokoženj gest Złomek, giž gest powěděno, že s Gménowňjkem tého Złomka negen prostřednj, ale y přednj, tak, y s Gménowňjkem při posłedném pokoženj negen třetj, ale y přednj pokoženj rozmnožiti se muſý, gak přjkłady provkázú.

Přj-

Příklad.

Hedbáwnég Materie 3 Rjfy kosstugú 12 Fl, 25 a $\frac{3}{4}$ kr, kolik bude kosstrowati $28\frac{3}{5}$ Rjfa? p. g. 3.

Item: Rjf.	Fl.	kr.	Rjf.
3	12	$25\frac{3}{4}$	$28\frac{3}{5}$
4	60		143
12	745		
5	4		
60	2983		
	143		
	8949		
	11932		
	2983		
	60 | 426569 | 7109 $\frac{29}{60}$ kr, to gest:		
	42		118 Fl, 29 $\frac{29}{60}$ kr.
	-6		
	6		
	-56		
	54		
	29		

Že pak to včinj tolik,

Pro-

Probu

Včiň též podlé Regule Zlatégo řekna:

Rjf.	Fl.	kr.	Rjf.
$28\frac{3}{5}$:	118	$29\frac{29}{60}$:	3
143	60		5
60	7109		15
8580	60		
	426569		
	15		
	2132845		
	426569		

NB. S gméno-wnjkem předného Frákcie poslednj položenj rozmnož.

8580 | 6398535 | 745 $\frac{6435}{8580}$ kr. to gest 12 Fl, $25\frac{3}{4}$ kr, nebo 2145 frákciu vmenssuge.

6006

3925

3432

4934

4290

6435

Item:

Item: 1 Ft, Kaprowiny gest za $12\frac{1}{3}$ kr, za kolik bude $1\frac{1}{2}$ Centa? v. g. z.

Ft.	kr.	Cent.
1 :	$12\frac{1}{3}$:	$1\frac{1}{2}$
3	37	3
3	300	100
2		300
6	111.00	1850 kr. t. g. 30 Fl, 50 kr.

Zde Centy obrať na fty.

.6

51
4.8
-30
30
--0

Proba

Cent.	Fl.	Ft.
$1\frac{1}{2}$:	$30\frac{5}{6}$:	1
3	185	2
100	2	2
300	370	
6	60	
1800	22,200	$12\frac{1}{3}$ kr. nebo 6 Frákciu vmenssuge.

1.8

-42
3.6
-6

Item: Rjf. Fl. Rjf.

1 :	$\frac{3}{4}$:	$\frac{7}{8}$
4		7
4		3
8		|21|
32		

včinj $\frac{12}{32}$ Fl, t. g 39 a $\frac{3}{8}$ kr, nebo 4 vmenssuge.

Item: 7 Rjfů gest za $44\frac{1}{2}$ kr, za kolik bude $36\frac{1}{4}$ Rjfů? v. g. z.

Rjf.	Fl.	kr.	Rjf.
7 :	9	$44\frac{1}{2}$	$36\frac{1}{4}$
2	60		145
14	584		
4	2		
56	1169		
	145		
	5845		
	4676		
	1169		

56|169505|3026 $\frac{49}{56}$ kr. t. g. 50 Fl, 26 $\frac{7}{8}$ kr, nebo 7 vmenssuge.

168
150
112
385
336
49

Item:

Item: Rss.	kr.	Rss.
1	$10\frac{1}{2}$:	$20\frac{1}{2}$
2	21	41
2		21
2		41
4		82
		4|861|$215\frac{1}{4}$ kr. r. g.
		8 3 Fl. $35\frac{1}{4}$ kr.
		6
		4
		21
		20
		1

Následugu při před-prostřed-y posledném Položenj Zlomky.

Když při gednem každém Položenj gest Frákcia, tehdy

Po neyprw: Gedno každé Položenj skrze swég Frákcie Gménownjka multiplikůg, a do Produktu Počtownjka dodeg.

Po druhé: S Gménownjkem předného položenj, třetj položenj, a s gménownjkem Frákcie druhého y třetjho položenj, předné položenj multiplikůg, giné pak podlé Reğule Zlatég včinjss, g. z.

Item: Lot. kr. Lot.

$2\frac{1}{2}$: $12\frac{6}{7}$: $53\frac{4}{5}$

5 90 269

7 90

35 242 10

5 2

175 |484,20| $276\frac{170}{175}$

340 aneb $\frac{24}{35}$ kr nebo 5 vmenss.

134 2

122.5 včinj 4 Fl, 36 a $\frac{24}{35}$ kr.

-11 70

10 50

-1 20

Probu včiň gak w Regule Zlatég obyčegné gest.

Lot.	Ft.	kr.	Lot.
$53\frac{4}{5}$:	4	$36\frac{24}{55}$:	$2\frac{1}{2}$
269	60		5
35	276		5
1345	35		25
807	1404		
9415	828		
2	9684		
18830	25		
	48420		
	19368		
	2 4 2 160		$12\frac{1614}{1883}$ aneb $\frac{6}{7}$ kr, nebo
	1.8.8.3		269 vměnsugel
	5 3 8 0		
	3 7 6 6		
	1 6 1 4		

Při prostředném Položeni musýš s Méno-wnjkem neyprw 5 multiplikowat a pač 4 dodat, potem kdo se řjká 5krát 7, dod. 2.

Item: Rjf. Fl. Rjf.

$8\frac{3}{4}$: $12\frac{1}{2}$: $77\frac{3}{4}$

35 25 311

2 4

70 1244

4 25

6220

2488

280 |3 1100|111 $\frac{1}{14}$ Fl, ne-

2.8 bo 2 vmenſſ.

-31

2.8

-30

2.8

-2

NB: Geſtli položenj ze ſamých Zlomkůw pocházegú, tehdy gen njže linie pod gednym každým Gměnownjkem ſwého počtownjka poſtaw, a pokračůg podlé wyſwětleného ſpůſobu. Tak:

Item:

Item: Fl. Rjf. Fl.

$\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$

1 3 7

4 2

4 14

8 3

|42| 1 $\frac{10}{\frac{1}{2}}$ aneb $\frac{5}{16}$ rjf

32 32 neb 2 vmenſſ.

10

It: Rjf. Fl.

1 $\frac{5}{16}$: $\frac{7}{8}$: $\frac{3}{4}$ Zde předné položenj gakžto wětſſj poſlednj rozděliti nemůže, protož spůſobem Frákcie děliteł podpjſſan geſt, g. 3.

21 7

8 3

168 16

4 48

672 7

|336| aneb $\frac{1}{2}$ Fl, nebo 336 vmenſſuge.

672

Item:

Rjf.	Fl.	Rjf.
$\frac{1}{2}$:	$\frac{3}{4}$:	$32\frac{1}{2}$
1	3	97
4		2
4		194
3		3
12		|582| 48 $\frac{6}{12}$ aneb $\frac{1}{2}$ Fl, neb 6 vmenss.
		48
		102
		.9.6
		- -6

It: kr.	Kwintlik.	Fl.	kr.
$30\frac{1}{2}$:	$3\frac{2}{5}$:	6	$22\frac{2}{5}$
61	17	60	
5		382	
305		3	
3		1148	
		17	
		8036	
		1148	
		19516	
		2	
915		|39032|	$42\frac{602}{915}$ kwintlikü t. g. 10 Lotü $\frac{602}{915}$ kwintlikü.
		36.60	
		-2432	
		1.830	
		- 602	

Item:

Item: Rjf. Fl. Rjf.

$1\frac{1}{2}$: $\frac{7}{8}$: $15\frac{3}{4}$

3 7 63

8 7

24 441

4 2

96 |88 2|9 $\frac{18}{96}$ aneb $\frac{3}{16}$ ne-

86.4 bo 6 vmenſſ.

-1 8

Regula pět, aneb dwognásobná Regula zlatá.

Gménuge ſe Regula pět, neb o pět Položenj gedná, než ſkrze Multiplikáciu w troge Položenj vwedené býwagú, w tégto Regule gák dwě wrchnj, tak y dwě ſpodnj kragné Položenj gedno gméno mjti muſá.

Spráwa Regule tégto.

Po neyprw: Dwě předné Položenj multiplikůg we ſpolek, tak dwě Položenj, vwedeſs w gedno, a Produkt gegich bude předné Položenj.

Po druhé: Dwě třetj položenj multiplikůg we ſpolek, tak dwě Položenj vwedeſs w gedno, a Produkt gegich bude třetj Položenj.

Potom pokračůg podlé Regule Zlatég, co z přjkladu lepsse pochopjss.

Přjklad.

Od 4 Centůw gistého statku za 10 Mjl wozenj 8 Fl, sgednals, kolik přigde od 12 Centůw za 15 Mjl wozenj? postaw a v. g. z.

		Fl.			
Cent	4	8	12	Centy.	Gedno Gméno w wrchu y v spodku.
Mjle	10		15	Mjle.	
	40		60		
			12		
			180		
			8		
		40	1440	36 Fl.	
			12		
			24		
			24		
			--		

Probu včiň takto:

Třetj položenj nechť gsú předné, nalezjnutý Kolikkrátel nechť gest prostřednj položenj, předné pak dwě Položenj nechť gsú třetj, potom pokračůg podlé Regule pět, gestli prwssj prostřednj položenj powstane, konánj dobré bylo, p. g. z.

Cent.

Centy. 12 36 4 Centy.
Mjle. 15 10 Mjle.
60 40
12 36
240
12
180 |1440|8 prwssj prostřednj položenj.
144

Item: Nektery od 100 Fl, platj ročně 5 Fl, kolik má platiti Fl, od 1560 Fl, na 10 Měsýcůw? postaw a v. g. z.

Fl. 100 5 Fl. 1560 Fl
Měsýc 12 10 Měsýc.
200 15600
100 5
1200 |78000|65 Fl.
72
60
60
--

Proba.

Fl. 1560: 65: 100
Měsýce 10 12
15600 1200
65
6000
72
156ØØ|78ØØØ|5 Fl.
780

Item: Nektený dáwá na Interes 850 Fl. pro cento $5\frac{1}{2}$ Fl. kolik dostane za 7 rokůw a 8 Měsýcůw? p. a v.g. z.

Fl. Fl. Fl.
100 $5\frac{1}{2}$ 850
Měs. 12 11 92
1200 1700
2 765
2400 782
11
78200
782
24ØØ|86ØØØØ|358 $\frac{10}{24}$ aneb $\frac{5}{12}$ fl. neb 2 vmenss.
72
140
120
202
192
10

Zde 7 rokůw hned na měsýce obrácené, a 8 k nim dodané gs.

Item:

Item: Nekterý wzal na Interes 1200 Fl, kolik za 5 roků Interesu dati musý? postaw a v. g. z.

	Fl.	Fl.	Fl.	
	100	6	1200	
Rok.	1		5	Roků
	100		6000	
			6	

100|36000|360 Fl.

Item: 4 Kragčjři za 6 hodin vssigú 2 Kabáty, kolik kabátůw vssigú 12 Kragčjři za den a noc t. g. za 24 hodin?

	Kragč.	Kabát.	Kragč.
	4	2	12
Hodin	6		24
	24		48
			24
			288
			2
			24|576|24 kabátů.
			48
			96
			96

NB. Této a podobné přjklady na dwakrát skrze Regulu zlatú můžess wykonati, tak wezmi poslednj přjklad, řekna neyprw: 4 Kragčjři vssigú 2 Kabáty, kolik vssigú 12 Kragčjři? p. g. z.

Kragé. Kabát. Kragé.
4: 2: 12
2
4|24|6 Kabatůw
24 vssigú.

Potem řekni: Za 6 hodin 6 Kabátůw, kolik za 24 hodin? v. g. 3.

Hodin. Kabát. hodin.
6: 6: 24
6
6|144|24 Kabátů
12
24
24
- -

Spůsob Interes, plat, na rok, měsyc, týden, ꝛc. naleznuti.

Po neyprw: Předné Položenj nechť gest 100 Fl, proto, neb hned od 100 gednáme, gaký Interes se žádá.

Po druhé: Druhé Položenj nechť gest ten počet Fl, který se dáwá od 100, to gest, 6, 5, aneb 4 Fl, ꝛc.

Po třetj: Třetj Položenj nechť gest ta Summa, na kterú se ptáss, kolik

Zlo-

Zlatých od něg přigjti má: potem pokračůg podlé Regule zlatég.

Přjklad.

Edward Chmel dáwá Ssebowy Kapřjkowy 3560 Fl, na Interes 5 pro cento, kolik tehdy Interessu na rok od něho dostáti má? p. a v. g. z.

Fl.	Fl.	Fl.
100:	5:	3560
		5

100|17800| giž máss hotowé, totižto 178 Fl.

Žádáss wěděti gesstě kolik za 12 roků Interessu dati musý? p. a v. g. z.

Rok.	Fl.	Roky.
1:	178:	12
	12	
	356	
	178	
	2136	

Fl, giž hotowá gest, nebo předné položenj 1 nic neděljj.

Item: 3500 Fl, 6 pro cento na Interes wydané kolik na 1 Rok přinesú? p. a v. g. z.

500×5 / 2500

3560×5 / 17800 Fl.

Fl.		Fl.
100:	6:	3500
		6

100|21800| giž hotowé gest

Žádáš wěděti kolik na 13 Měsýcůw předgménowaná Summa Interesu nese, p. a v. g. z.

Měsýc.	Fl.	Měsýc.
12	210	13
	13	
	630	
	21	
12	2730	227 $\frac{6}{12}$ aneb $\frac{1}{2}$ Fl.
	24	
	-33	
	2.4	
	-90	
	8.4	
	6	

Item: Některý má na rok 246 Fl, kolik má na 3 Měsýce? v. g. z.

Měsýc.	Fl.	Měsýc.
12:	246:	3

```
      -3
  12|738|61 ½ Fl.
     72
     -18
      12
      -6
```

Proba.

Měsýc.	Fl.	Měsýc.
3:	61 ½:	12

```
  2
  6
      123
       12
      246
     123
  6|1476| 246 Fl, ročnj Summa
     12
     -27
      24
      -36
       36
       --
```

Item: Nektený má na Rok 193 Fl, kolik tehdy má na 1 Měsýc? v. g. 3.

162 Měsýc. 12: | Fl. 193 : 12 | Měsýc. 1

16 $\frac{1}{12}$ Fl. to g. 16 Fl, 5 kr.

-73
72
-1

Item: Nekterý Sluha má na rok 47 Fl, kolik má na dwa týdně?

Týdně. 52: | Fl. 47 : 2 | Týdně. 2

52|94|1 a $\frac{21}{26}$ Fl, t. g. 1 Fl 48 a $\frac{6}{13}$ kr.
52
42

Item: Z ročnjho platu 63 Fl, kolik přigde na 1 den? v. g. z.

Dni. 365 : | Fl. 63 : 60 | Den. 1

365|3780|10 $\frac{26}{73}$ kr, nebo 5 vmenss.
365
-130

NB. Zde gsu Fl, na kr, obrácené, ginácbys nemohel rozděliti.

Item: Z ročnjho platu 2366 Fl, kolik na 1 čtwrt roka přigde?

Čztwrt.

Cztwrt.	Fl.	Cztwrt.
4 :	|2366|	1
	20 |591 ½ Fl.	
	-36	
	36	
	--6	
	4	
	2	

Proba.

Cztwrt.	Fl.	Cztwrt.
1 :	591 ½ :	4
2	1183	
2	4	
	2|4732|2366 Fl, ročnj prwssj Summa.	
	4	
	-7	
	6	
	13	
	12	
	-12	
	12	

12/47/3

Spůsob z Interesa Kapitál aneb hlawnj Summu naleznuti.

Předné Položenj nechť gest 6, 5, 4, Skowěm toliký počet, kolik Fl, pro cento se dáwá.

Druhé Položenj nechť gest 100.

Třetj Položenj nechť gest ten Interes, kteréhož Kapitál wěděti žádáš.

Přjkład.

Gistá Wdowa ročnj Interes dostáwá 304 Fl, 6 pro cento, gak weliký Kapitál má? p. a v. g. z.

Fl.	Fl.	Fk.
6:	100:	304

100

6|30400|5066 $\frac{2}{3}$ Fl.

30

--40

36

40

36

-4

6 : 100 : 608

100

6 : 6080 | 1015

08

6

20

18

20

18

2/5

Pro-

Proba.

Fl.	Fl.	Fl.
304 :	5066 $\frac{2}{3}$:	6
3	15200	
	6	
912	91200 | 100 Fl, prwssj Sum.	
	912	
	---00	

Item: 5 pro cento, Interes 1420 Fl, gaký Kapitál vkazuge?

Fl.	Fl.	Fl.
5 :	100 :	1420
		100
		5 | 142000 | 28400 Fl.
		10
		42
		40
		-20
		20
		--00

354 x 8
2832 x 8
27656

Proba.

Fl.	Fl.	Fl.
1420 :	28400 :	5
	5	
1420	142000 | 100 prwssj Sum.	
	1420	
	----00	

Item:

Item: 5 pro cento ročnj Interes 193 Fl, gak weliký Kapitál znamená?

Fl.	Fl.	Fl.
5:	100:	193

```
                100
5|19300|3860 Fl.
 15
 -43
  40
  -30
   30
   --0
```

Proba.

Fl.	Fl.	Fl
193:	3860:	5

```
        5
193|19300|100 prwssj Summa.
   193
   ---00
```

Item: Gak weliký Kapitál znamená ročnj Interes $530\frac{1}{4}$ na $5\frac{1}{2}$ Fl, pro cento? postaw g. z.

Fl.

Fl.	Fl.	Fl.
$5\frac{1}{2}$:	100:	$530\frac{1}{3}$
11		1591
3		100
		159100
		2
33		|318200|9642 $\frac{14}{33}$ Fl.
		2.97
		-212
		1.98
		-140
		13.2
		--80
		6.6
		14

Proba.

Fl.	Fl.	Fl.
$530\frac{1}{3}$:	$9642\frac{14}{33}$:	$5\frac{1}{2}$
1591	28940	11
33	28926	3
4773	318200	33
4773	33	
52503	954600	
2	954600	
105006	|10500600| 100 pr. S.	
	105006	
	------00	

Item: Nekterý domownj Pán prodáwá swůg dům, z kterého 365½ Fl, každoročně přigjmá, kolikby ten dům hoden byl? p. a v. g. z.

Fl.	Fl.	Fl.
5:	100:	365½
2		
10		731
		100

10 | 73100 | Fl, bylby hoden

NB. Poněwádž pak y domownj porcia odtud se platiti, dům poprawowati, a starost snásseti musý, tak vplně 7310 Fl, Kúpec beze swég sskody dati nesmý, ale neyprw gistú Summu na porciu, popráwku, za swé opatrowánj rc. z celég Summy odebrati potřebné gest, neb gedenkaždý rádnegby na Interes, gak na dům penjze dal, kdyby na dům wydané penjze, nic wjc, gědině swůg Interes a starost přinésli.

Tak y w Gruntů prodáwánj Roly, Lúky, Wynobradů, Zahráď rc. ani na neylepssjch, ani na neyhorssjch, ale na prostřednjch roků vžitek a vrodu pozorowati se má, aby ani gedna ani druhá stránka vkrátcená nebyla: Prostřednost tehdy gest neylepssj Súdce, když y prodáwač y kúpec (ani draho ani lacno neprodal, nekúpil gsem) powěděti můžu.

Item:

Item: Nekterá Lúka w prostřednég Vrodě wydáwá Sena za 161, na vtratu pak dáwa se 24 Fl a 32 kr: Kolikby Zlatých hodná byla, aby od 100 Fl, 5 Fl, Interesu nesla?

NB. Neyprw tehdy od 161 Fl, odeber 24 Fl, a 32 kr: Zůstanú 136 a $\frac{7}{15}$ Fl, to gest: 136 Fl, 28 kr. p. a v. g. z.

Fl.	Fl.	Fl.
5:	100:,	$136\frac{7}{15}$
15		687
		136
		2047
		100
75		|204700|2729 $\frac{1}{2}$ Fl, nebo 25 Frákciu v mensſuge.
		1.50
		547
		525
		-220
		1.50
		-700
		6.7.5
		-25

75:15

$\frac{3}{5}$

Proba.

Fl.	Fl.	Fl.
$136\frac{7}{15}$:	$2729\frac{1}{2}$:	5
687	8188	15
136	75	75
2047	40940	
3	57316	
6141	|614100|100 Fl, prwssj Sum.	
	6141	
	----00	

Odkuď se giž poznáwá, že ne bez přjčiny Reğula třech, Reğula Zlatá v mnohých sluge, když temeř gakékoli přjkłady skrze ni dokonati se můžú, w tom pak wssecko Reğule tégto srownánj záležj, že, gak se má předné położenj na protiwa druhému, tak se též má třetj na protiwa čtwrtému, a protož: Gestli předné Położenj gest menssj na protiwa třetjmu, bude y druhé menssj naprotiwa čtwrtému, gestli pak předné położenj naprotiwa třetjmu gest wětssj, bude y druhé wětssj naprotiwa čtwrtému.

Kdyby pak se přihodjło, že z wědomosti třech známých Położenj máss čtwrté wywésti, naprotiwa kterému druhé Położenj tak se má, že čim wětssj gest předné naprotiwa třetjmu, tim

men-

menssj býti musý druhé naprotiwa čtwrtému, a skrze konánj Regule Zlatég neco proti rozumu powstáwá. Přewrácenég Regule Zlatég znamenj gest.

Přjklad.

8 Zednjků ꝛc. gistú prácu wykonagú za 30 dnůw, za kolik tehdy takowú prácu 20 Zednjků wykonagú? p. a v. g. z.

Zednjk.	Dni.	Zednjk.
8:	30:	20

20

8|600|75 dwůw proti rozumu powstáwá.

5.6

-40

40

--

20 30 8

240 : -12

20

46

40

Nebo gestli 8 Mužů nekterú prácu za 30 dnůw dokonati můžú, zagistě 20 Mužů ne 75 dnůw, ale ani 15 k wykonánj takowég prácy nebudú potřebowati, než gesstě spjsse dokonagú, co zdrawý rozum snadno za prawdu býti vzná. Tento tehdy a takowé přjklady skrze Regulu zlatú přewrácenú konati musýss.

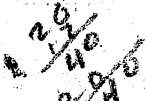

Re-

Reguka zlatá přewrácená.

Přjklady Regule tégto důwodné postawiti, málíčko těžssj wěc gest, protož múdře pozorowati máss na nowé čtwrté Položenj, zdáliž podlé, aneb proti rozumu wywedené gest?

Spůsob Regule třech přewrácenég.

Předné Položenj ku léwicy nechť gest to, na kterém Otázka stogj.

Druhé Položenj nechť gest to, které s čtwrtým, odpowědnjm položenjm gedno Gméno má.

Třetj Položenj nechť gest to, které s přednjm Položenjm gedno Gméno má.

Tak z přewrácenég Regule rownú spůsobjss, a podobně pokráčowati budess, wezmime giž přednesený

Přjklad.

8 Mužů gistú prácu za 30 dnůw dokonagú, za kolik dnůw tú, aneb takowú prácu 20 Mužů dokonagú? postaw a včiň gak zde.

$\frac{15 \cdot 4 \; 3}{\cdot 12} = \frac{15 \cdot 40}{\cdot 20} = 2$

Mu-

Mužowé,	Dni.	Mužowé.
20:	30:	8

8

20|240|12 dnůw.

2

-4

4

-

Probu včiň též podlé nyní wyswětlenég Regule.

Muž.	Dni.	Muž.
8:	12:	20

20

8|240|30 prwssj Sum.

24

--0

Item: Měřica žita gest za 35 Grossůw, dáwá se za 6 kr. pecen bjlého chleba, který 5 Ftůw wážj, otázka gest: kolik Ftůw pecen chléba wažiti musý, když gest Měřica žjta za 2 Fl? postaw a v. g. z.

Gross.	Ft.	Gross.
40:	5:	35

5

40|175|4 $\frac{15}{40}$ aneb $\frac{3}{8}$ Ft.

16

-15

Pro-

Proba.

Gr.	Ft.	Gross.
35 :	$4\frac{3}{8}$:	40

8

280

35
40

|1400|5 Ftůw prwssj Summa.
140

Item: Gistý Hospodář má Lúku, kterú za 5 dni 6 Robotnjkůw kosýwagú, nynj ale obáwagjce se napadagjcých desstůw, za 2 dni skosyti, a Seno před désstěm odwésti žádá, kolik tehdy Koscůw potřebuge? p. a v. g. z.

Dni.	Koscy.	Dni.
2 :	6 :	5

5

|30|15 Koscůw potřebuge.
2

10
10

Item: 20 Řemeslnjkůw wyhotugú gisté djlo za 6 týdnůw, za kolik týdnůw to aneb podobné djlo 30 Řemeslnjkůw wyhotugú?

Ře-

Řemesl.	Týdně.	Řemesl.
20 :	6 :	20
		6
		30|120|4 týdne.
		12
		--

Item: W nekterém hlawném Městě aneb pewnosti od Nepřjtele obkljčenég nacházý se Wogáků 141045 a tito na 4 měsýce s žiwnosti zaopatřeni gsu, mezytim teprw po 6 měsýcůw pomoc se očekáwá, aby tehdy za 6 měsýcůw Komendant wytrwati mohel, kolik ze swého Wogska propustiti musý? p. a v. g. 3.

Měsýc.	Wogacy.	Měsýc.
6:	141045:	4
	4	
	5641 80|94030	tolik má zadržeti, tento počet od celég Summy odebraný vkáže, kolik má propustiti, totižto 47015
	54	
	-24	
	24	
	--18	
	18	
	--0	

Pro-

Proba.

Měsýce.	Wogacy.	Měsýce.
4:	94030:	6

6

|564180|141045 prwssj Sum.
Wogákůw.

4

16
16

-4
4

-18
16

-20
20

--

Item: Nektery k druhému prawj: Deg mne ty 18 Měřic Rezy, gá na to mjsto dám tobě Zjta, Rezy Měřica gest za 16 grossůw, Zjta Měřica za 24 grossůw, powěz, kolik Měřic Zjta dáti musý? p. a v. g. 3.

gross.

Groß Mere — Groß

24. - 18 16

16

108

18

24 | 288 | 12 mere žita dali mu

24

48

48

Mere dva gidu na

1 Ecol

[illegible] Debati [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

2.8.1852

[illegible] Debité [illegible] [illegible]
[illegible] Journée [illegible]

28 1852

30000 : 100 = 2100

200-1

100

00

210000

30000

300000

6 | 30000 | 5000

30

000

30000

ce: wyhrali 60 Fl, druhý wzal 40 Fl. kolik tehdy Kúsůw Zlata bylo? postaw a v. g. z.

Obecnj Zysk Fl.
60
40 odeber.
20 Resstanc.

	Fl.	Fl.	Fl.
Giž řekni:	20:	100:	40

40
20|4000|200 Fl.
4
-00

	Fl.	Kús.	Fl.
Pot. řek.	4:	1:	

|200|
4 20 | 50 kú-
--0 sů Zla-
ta bylo.

Regula dwognásobná Towariš-stwa.

Učj, kolik podlé rozdjlu času a Summy do Společnosti daného gednemu každému Zysku neb Sskody přislúchá.

Spůsob Regule tégto.

Po neyprw: Gednéhokaždého penjze dané s gegich časem multiplikůg a

Produkty spolu dodeg, facit, nebožto sebraná Summa bude předné položenj, giné včiň, gako w Regule Societatis gednásobnég.

Přjklad.

Tři Kupcy do Společnosti dali:

Adam	500 Fl.	4	
Daniel	800 přes	6	měsýce
Filip	1000	8	

Kolik tehdy gednemu každému z wyhraného Zysku 396 přisluchá?

Multiplikůg g. z. Summy dané skrze Měsýce.

500	800	1000
4	6	8
2000	4800	8000

Této tři multiplikowané Summy dodeg takto.

	Adama	2000
Summa	Daniela	4800
	Filipa	8000
Spol. Sum. Fl.		14800:

Zysk

Sp. S. Zysk společnj. Fl, Adama.

14800 : 396 : 2000
2000

|792000|53 $\frac{12}{37}$ fl. neb 4 vmenssuge, přislúchá Adamowi.
740
-520
4.4.4
76

Fl. Fl. Fl, Daniela.

14800 : 396 : 4800
4800

316800
1584

|19008000|128 $\frac{16}{37}$ Fl, neb 4 vmenssuge, přislúchá Danieli.
14.8
-420
2.9.6
1248
11.84
--64

Fl.	Fl.	Fl, Filipa.
14800:	396:	8000

8000

3 1680000	214 $\frac{2}{37}$ Fl, neb 4 v-
2.96	menssuge, přiſlú-
-208	chá Filipowi.
1.48	
-600	
5.9.2	
-8	

214.8-2
26
4
37 6.8

Proba skrze Adiciu.

Fl.	
53	$\frac{19}{37}$
128	$\frac{16}{37}$
214	$\frac{2}{37}$
396	$\frac{37}{37}$

Počtownjk rowný, gedno celé obsahugú.
Gménownjk

Item: Tři Kúpcy snésli spolu Penjze: Lepold, Matěg pak 2krát wjc nežli Lepold, Pawel pak třikrát wjc nežli Matěg, kupčili spolu, Lepold 10, Matěg 12, Pawel 15 Měsýcůw. Obecnj Summa mjmo Zysku gest 620 Fl. Powěz, kolik gedenkaždý do Společnosti přinésel? p. a v. g. 3.

Le-

Měsýc.

Lepold	1		10	10
Matěg	2	rozmnož skrze	12	včinj 24
Pawel	6		15	90 dod.
				124 bude předně položenj.

Potem pokračůg gak zde.

```
 Fl.     Fl.      Fl.
124 :   620 :     10
          10
        ----
124 | 6200 | 50 Fl, dak Lepold.
      620
      ----
       ---0

 Fl.     Fl.      Fl.
124 :   620 :     24
          24
        ----
        2480
       124
       ----
124 | 14880 | 120 Fl, Matěg.
      124
      ----
      -248
       248
      ----
       ---0
```

Fl.	Fl.	Fl.
124:	620:	90
	90	

124 | 5 5800 | 450 Fl, Pawel d.
4.96
- 620
620
---o

Proba skrze Adiciu.

Fl.
50
120
450
620 prwss. obecnj Sum.

Item: Tři kúpugú dům za 2700 Fl, druhý dáwá dwakrát wjc nežli prwnj, třetj pak třikrát wjc nežli druhý, kolik tehdy gedenkaždý dati musý, aby za dům celá Summa powstala?

Položme tehdy: Že prwnj 1, druhý 2, a třetj 6 Fl dati musý, potem postaw a v. g. 3.

Prwnj	1
Druhý	2
Třetj	6
	9:

Fl.

Fl.
9: |2700| : 1
|27 |300 Fl, dá prwnj.
- -00

Fl.
9: 2700: 2
2
|5400 600 Fl, dá druhý.
54
--00

Fl.
9: 2700: 6
6
|16200|1800 Fl, dá třetj.
9
-72
72
--00

Proba skrz Adiciu.

300
600
1800
2700 Fl, S. za Dům.

Item: 4 Osoby magú wůbec 160 Fl, tak ale: Druhá dwakrát wjc, třetj třikřát, čtwrtá čtirikrát wjc má, nežli prwnj:

wnj: Kolik tehdy gednakaždá Osoba má? postawme, že prwnj má 2 Fl, druhá 4, třetj 6, čtwrtá 8 Fl, v. g. 3.

2
4
6
8
Rekni: 20: Fl. 160 2
2
20|320|16 Fl, prwnj měla.
2
12
12
--

Fl.
20: 160: 4
4
20|640|32 Fl, druhá.
6
-4
4
-

Fl.

Fl.

20 160: 6

6

20|960|48 třetj.

8

16

16

--

Fl.

20: 160: 8

8

20|1280|64

12

--8

8

Proba skrze Adicii.

16

32

48

64

160 Fl, wssech S.

O Táre, neyprw na Cent.

NB. Když se některé Funty na aneb k Centu dáwagú, magú hned k Centům dodané býti.

Přj=

Přjkład.

4 Sudy Olega wážá 16 Centůw 50 Ftůw, Tára na každém Centě gest 10 Ftůw, 1 Cent per 7 Fl, 24½ kr, kolik to včinj? NB. Zde dodeg 10 Ftůw gakžto Táru k 100 Funtům, bude 110 Ftůw, a to bude předné Položenj, potem pokračůg podlé Regule zlatég.

	Ft.	Fl.	kr.	Ct.	Ft.
	100:	7	24½:	16	50
Tára	10	60		100	
	110	444		1650	
	2	2			
	220	889			
		1650			
		44450			
		5334			
		889			
		220'146685ø		6667½½ kr, to g. Fl, 111 kr, 7½ nebo 11 Frákciu v mensſuge.	
		132			
		146			
		132			
		-148			
		132			
		-165			
		154			
		11			

Item:

Item: 10 Sudků Hrozenek wáží 1600 Ftůw, Tára na Cent gest 10 Ftůw, cent netto per 12 Fl, kolik to včinj? postaw a v. g. z.

	Ft.	Fl.	Ft.
	100:	12:	1600
Tára	10	1600	
	110	7200	

12

110|19200|174 $\frac{6}{11}$ Fl.

11

-82

7.7

-50

4.4

-6

Co provkáže následugjcý

Proba.

Ft.	Fl.	Ft.
1600:	$174\frac{6}{11}$:	110
11	180	
1600	174	
1600	1920	
17600	110	
	19200	
	1920	

17600|211200|12 Fl prwssj Summa.

1.7.6

- 352

352

Tára od Centa.

Znamená to Odrátánj, když Kúpec od Statku, w Měchůw, Sudech, aneb w giných Záwyňadlech kúpeného, tolik potem od čistého Towaru odrátuge, kolik ti měchy, sudy, galety, záwyňadka, ꝛc: wážili.

Pokud tehdy Tára od Towaru odebraná nenj, dotud Wáha takowého Statku nečistá, po Odebránj pak Táry, gménuge se Netto, to gest: Czistý Towar.

Přj=

Přjkład.

Kúpuge nekterý 8 Centůw Olega, od gedneho Centa gest Tára 10 Ftůw, Cent per $10\frac{1}{2}$ Fl, kolik Ftůw wynese Tára, a kolik samého Olege, a kolik Fl, Kúpec platiti musý? v. g. z.

Cent.	Ft. Tára.	Cent.
1:	10:	8
		10
		80 Ft. Tára wynese.

Protož 80 Ftůw od 8 Centůw, t. g. od 800 Ftůw odeber g. z.

800
.80
720 Ft, samého Olega. Potem řekni a včiň g. z.

Ft.	Fl.	Ft.
100:	$10\frac{1}{2}$	720
2	21	21
200		720
		144

200|15120|$75\frac{3}{5}$ Fl, nebo 4 v. menssuge.
14
-11
10
-1

Item:

Item: Nekterý Kupec sgednal Másło w Galetě, Ft, per 11 ½ kr, spolu wssecko wážj 93 Fty, po wyprázdněnj Másła galeta wážila 17 Ftůw, kolik tehdy platiti musý?

Po neyprw 17 Ftůw odtáhni od 93 Ftůw, zůstane čistého Másla 76 Ftůw, a. v. g. z.

Ft.	kr.	Fl.
1:	11 ½	76
2	23	23
2		228
		152

2|1748 874 kr. t. g. 14 Fl, a 34 kr.

16
14
8
8

Proba.

Ft.	Fl.	kr.	Ft.
76:	14	34:	1
	60		

76|874|11 ½ kr, nebo 38 Frákčiu vmenssuge.

76
114
76
38

D Wy=

O Wypoctowánj Zysku neb Sskody.

Zde pozorowati más, gak dráho gest geden Rjf, Funt, Cent rc. a gak dráho má prodáwán býti, tak poznás, kolik gsy wyhrál aneb prohrál?

Co na nekterém Statku zyskás, to k celég Summy dodáti, co ale sskodugess, to z celég Summy odebrati mussys, pokračugjc podlé Regule zlatég.

Přjklad.

Item: Nekdo gest dlužen 350 Fl, nemá pak wjc gedině 114 Fl, 30 kr, kolik tehdy za geden Fl, přigde? p. a v. g. z.

Fl.	Fl.	Fl.	
350:	114 $\frac{1}{2}$:	1	Zde Fl, na penjzky obrat, abys rozděliti mohel.
2	229		
700	100		

700|229000|32 $\frac{5}{7}$ p. na Fl, přigde.

21

19

14

5

Prj-

Proba

Fl.	p.	Fl.
1	$32\frac{5}{7}$	350
7	229	
7	350	

11450
687

7|80150|114 50 p. aneb 114 ½ Fl.
7
10
·7
-31
2.8
-35
35
--0

Item: Když nekterý Kupec na gednem Funtě wyhrá 12 kr, kolik Centůw wydati musý, dokud 100 Fl, přigme? postaw a v. g. 3.

Kr.	Fr.	Fl.
12:	1:	100

60

12|6000|500 Krůw, aneb 5 Centůw.
60
--00

Item:

30 loktů sukna stojí 120 zl. r. c.
zač bude 1 loket, zač 37 loktů?
Kupec kupil 40 čtu jistého zboží
za 680 zl. co ho stálo 15 čtu
15 dělníků může jistou práci vyko-
nati za 12 dní. Kolik dní by kto-
mu potřebovalo 20 dělníků?
V jisté zahradě jsou tři řady po 25
28, 30 stromech. Kolik jeto stromů?
Jeden sused má zahradu 629,
druhý zahradu jen 458 čtvercových
sáhů velikou. Oč je zahrada druhé-
ho suseda menší?
Jisty vozka vezl štír sudy zuch
prvni vážil 138 ℔. druhy 147 ℔.

třetí 152 tt. čtvrtý 144 tt.; co
vážil všechen ten náklad?
Zboží které 575 zl. stálo, prod
no bylo za 674 zl.; kolik se na
něm vyzískalo?

Po čem je vědro vína, stojí li
27 věder 951 zl.?

Cent stojí 170 zl. Kolik centů ku
pili bychom za 5100 zl.?

Kolik hodin je 960 minut. Kolik
~~960~~ 240. ~~750. 1245.~~ 4800 minut

Léta 1850 narodilo se v obvodních
Radnicích 62552 a zemřelo 549
lidí. Kolik narozených a kolik zem
lých připadlo průměrem na jeden
každý den?

Císařství ruské má na 11593 čtverečných milích 36,574,466 obyvatelů; kolik obyvatelů přijde průměrem na jedné ti mili?

Vjedné stejné školce stojí 3275 stromků v 25 stejných řadách. Kolik jich stojí vjedné řadě?

Pěstá zásoba moučky stačí kuřivém jednoho člověka na 224 dní; na kolik dní stačí tž zásoba 8 lidem?

Jeden muž vykoná jistou práci za 175 dní. Kolik mužů kdyby ji za 7 dní?

Jistý kupec prodá za 6 dní 2340 cukru; kolik připadne průměrem na den?

Číslo které se dělí, slove dělen
– dividend –; číslo kterým se
dělí, dělitel – divisor –; a číslo
které dělením vyjde, podíl – kvocient

Za 1 fl. dostaneme 80 vajec; kolik bychom jich dostali za ½ zl.

8. Koním vystačí jistá zásoba sena na 26. dní; jak dlouho by se ze zásoby té krmiti mohl jedna kůň

Kolik třeba od 258 odebrati aby 187 zbylo? — 171 —

31
30
61
30
81

6
10
26

30
13
190

26
64

60 : 3 = 20

950 : 4 = 237
237
237
237
950

15
30
28
2/4

10
10
10

1/3

2/6

4/12

600 : 50 = 12
10
8/30/3
24
6/8

50
100
50
0

Proba.

Půl Súfer.	Fl.	Půl Súfer.
37:	234 1/2:	1
3	1708 6 1/2 Fl, nebo 37 frákciu vmenssuge.	
111	6.6.6	
	37	

Kambyum Wlastné.

Gest Odměněnj Peněz z gedneho města aneb Kraginy do druhég.

Takowé Odměněnj ne gen Kupcům, ale y pocestným přjlisſ gest vžitečné: Nebo bez podobného Wekſſu, kdyžby nekterý z Kraginy do Kraginy Penjze přenesti chtěl, negen weliké Nebezpečenstwj na Wodě a na Cestách, ale y w Penjzech welikú Sſkodu častokrátby trpěti muſel, poněwádž w mnohých Měſtech a Mjſtech těch gistých Peněz Cena a Platnost vmenſſená býwá. NB.

Na od měn. penjze dáti remitowati. gest wzýti trasſowati.

Toto pak odměněnj wždycky s Lážú se ſtáwá.

Přjklad.

Item: Zde nekterý Kúpec do Prahy remituge 2500 Fl, kolik tehdy zde geho Faktor, nebožto wrchnj Spráwce přigati má, když odměněnj $1\frac{1}{2}$ Fl, pro cento, dokonané gest? p. a v. g. 3.

Fl.	Fl.	Fl.	
100 :	$1\frac{1}{2}$:	2500	
2	3	3	
200		|7500|	$37\frac{1}{2}$ Fl, teto dodeg k Sum. g. 3.
		6	
		15	
		14	
		-1	

2500
$37\frac{1}{2}$
má přigati Fl, $2537\frac{1}{2}$

Item: Zde nekterý Kúpec remituge, nebožto dáwá na odměněnj do Nirnberku 2690 twrdých Tolárů, kolik tehdy zde geho Faktoř přigati má, když se odměněnj $2\frac{1}{2}$ twrdého Tolárů pro cento stalo?

To-

Tolárů. Tol. Tolárů.

100: $2\frac{1}{2}$: 3690

2 5 5

200 |18450|$92\frac{1}{4}$ Tol.

18 teto dodeg k

--4 Sum. g. 3.

4

-

3690

$92\frac{1}{4}$

má přigati. $3782\frac{1}{4}$ Tol.

Item: Některý Kupec trassuge anebožto bere přes Grác 2680 twrdých Tolárů $3\frac{1}{2}$ pro cento, kolik tehdy zde odplatiti musý?

Tolářů. Tol. Tolářů.

100; $3\frac{1}{2}$: 2680

2 7 7

200 |18760|$93\frac{4}{5}$ Tolár. o-

18 deber od celég

--7 S. Resstáncia

6 vkázje co od-

160 platiti musý.

2680

$9.3.\frac{4}{5}$

odpl. $2586\frac{1}{5}$ Tolář.

Progressya Aritmetická, nebožto Pokračowánj.

Wčj Summu rowným Rozdjlem přibýwagjcých Počtůw nalezmúti, na tento spůsob.

Po neyprw: přednj Počet Progressye, pod nim rozdjl, pod rozdjlem počet Progressye postaw, a s přednjm Počtem, Položenj Počet multiplikůg, a to bude prwssj Produkt.

Po druhé: Počet Položenj gedináčkem vkrátcený s polowicú Položenj počtu multiplikůg, a Produkt s rozdjlem multiplikowaný s prwssjm Produktem dodeg, budess mjti Progressye Summu; co zřetedlněgsse provkáže

Přjklad.

Dáwá gistý Pán 6 Poddaným gistú Summu s tímto rozdjlem, aby prwssj

1, dru-

1, druhý 3, třetj 5, a tak dáleg wždycky o 2 Fl, wjc následugjcý dostal, powěz giž kolik to wynesel? postaw a v. gak zde.

Přednj počét 1
Rozdjl 2
Počet Položenj 6 6 prwssj Produkt.
1 odeber.
5
polowicu polož. 3 multipl.
15
mult. s rozdjl. 2
30 druhý produkt
6 prwssj produkt
Progressye S. 36 Fl.

Item: Mezy 10 Wogákůw tímto spůsobem gest rozdělená Summa, prwssj dostal 3, druhý 6 třetj 9, a tak wždycky o 3 Fl, wjc, kolik tehdy Summa včinila? p. a v. g. 3.

Přednj počet 3
Rozdjl 3
Počet položj. 10 30
1 odeber.
9
Polow. položj. 5 mutipl.
45
Rozdjlem 3 multipl.
135
30 dodeg
Summa. 165 Fl.

Item: Mezy 14 Summa tim Rozdjlem rozdělená gest, prwnj dostal Fl 4, druhý 8, a tak wždycky o 4 wjc, kolik to včinilo? p. g. 3.

Přednj počet 4
Rozdjl 4
Položenj 14 56
1
13
7 multipl.
91
4
364
56 dodeg
Summa 420 Fl.

NB.

NB. Když gest Počet položenj nerowný, tehdy s Polowicú giž gedináčkem vkrátceného počtu položenj, celý počet položenj multiplikůg, a včiň podobně.

Přjklad.

Mezy 7 Summa gest takto rozdělená, aby prwnj dostal 2, druhý 4, 2c. a tak wždycky o 2 Fl, wjc, koliká Summa byla?

2
2
Počet položenj 7 14
1
6
s polowicú vkrátc. 3 multipl.
21
2
42
14
Summa Fl, 56

Progressye Aritmetickég Počtůw rowným rozdjlem vbýwágjcých Summu podobně náleznes, gen poslednj počet za přednj postaw.

Přjklad.

Mezy 10 Osoby Summa timto spusobem gest rozdělená, následugjcý wždy-

cky o 4 Fl, méněg, a poslednj gen 4 Fl, dostal, gak weliká Summa byla: postaw a včiň gak zde.

Poslednj počet 8
Rozdjl 4
Položenj 10 80 prwssj produkt
1
9
5
45
4
180 druhý produkt.
80 dodeg.
Summa Fl, 260

Item: Mezy 40 Wogákůw rozdělená gest Summa tak: Následugicý o 3 Fl, méněg wzal, poslednj pak tři, koliká Summa byla?

Posled. počet 3
Rozdjl 3
Položenj 40 120 prwssj prod.
1
39
20
780
Mult. s rozdjl. 3
2340
120 dodeg.
2460 Fl.

Toto gest neykrátssj cesta takowé Aldicie včiniti, kdybys pak od prwného až do 40, aneb y dáleg dodáwati měl, gakbys obtižnú prácu podstúpiti musel! Spůsob tento gménuge se Progřessya Aritmetická, nebožto Pokračowánj Počtů.

Item: Mezy 13 Wogenských Pánůw po obdrženém Wjtězstwj podlé rozdjlu Zásluhy 39000 kremnických Dukátů Summa gest rozdělená tímto Spůsobem; aby, kolikkrát prwný wezme 60 Dukátů, tolikkrát wzal dwanáctý 5 dukátů, poslednj pak nic; Po rozdělenj prwssého Summa tolik Dukáty druhého Summu, kolik druhého třetjho, a tak dáleg, přewyssowala: Otázka gest, kolik gedenkaždý Dukátů dostal? Rozwázánj tegto Otázky mogim Cztenářům zanechávám, kdo gj rozwáže, přineyméněg Lázu z těch 39000 Dukátůw zasslúžj.

Item:

Item: Gistý Kupec, pěkného a z řjdka widěného Koně za 100 Dukátůw prodáwal, nekterému prawjcýmu, aby se s nim sgednal a z Ceny neco zpústil, odpowj: Mámli gá z Ceny zpústiti, radněg ho tomu prodám, a z mogich wlastných Peněz 1000 Fl, přidám z Ado mne za w čtirech podkowách 24 klincůw, za prwnj 1 Penjz, za druhý 2, za třetj 4, a tak až do 24 wždycky dwognásobně pokračugjce zaplatj: Powěz kolikby to včinilo?

NB. Tento a podobný Přjklad podlé Regule Progressye dokonati nemůžess, nebo tu giž gednokaždé Položenj dwognásobně přibýwá, ale co w takowých Přjkladech neyobtjžnegssj býwá, w dodáwánj toto polechčenj mjti můžess, gen poslednj Produkt skrze 2 multiplikug, a přednj Položenj odtáhni, giž Alegem Potowú máss, gak zde.

1
2
4
8
16
32
64
128
256
512
1024
2048
4096 — 12 za 12 pngde / 40- 96. d.
8192
16384
32768
65536
131072 16
262144
524288
1048576
2097152
4194304
8388608
2 multipl.
16777216
1 odtáhni předné položeni,
16777215 včini penjzkůw, to gest: geden sto ssestdesát sedem tisýc, sedem sto sedemdesát dwa Zlaté, a 15 Penjzkůw.

~~1024/17~~
0
424

Spůs

Spůsob trog-čtwer-pětnásobně přibýwagjcég Progressye Summu dodáti.

Předně Položenj od poslednjho odtáhni, Resstánciu skrze Gménownjka, ale gednim vmenssenégo rozděl, a ku Kolikkráteli poslednj Produkt dodeg; powstane celá Summa; tak: 3, 9, 27, 81, odtáhni 3 od 81, a Resstánciu 78 skrze 2 rozděl, potem ku Kolikkráteli 39, dodeg 81, powstane celá Summa 120.

NB. Zde Gménownjk proto sluge, že gménuge, kolikná sobně Progressya přianeb vbýwá.

Reguka Falessná.

Nemá se tak rozuměti, když se falessná gménuge, gakby ona neco falessnégo, aneb neco neprawégo učila, ale, že gen skrze wymyslené a podlé ljbosti nimery wzaté, potem podlé tegto Reguly spůsobu oprawdowý počet wyweden bywá.

W tegto Regule přjkladech wezmi a wywol sobě sucý počet, gakby oprawdiwý byl, gestli podlé Konánj twého tolik přigde, kolik w Pohádky danég gest, tak neomilně oprawdiwý počet gest nalezel, ani wjc hledati potřeba nebude, gestliby ale skrze wymyslený počet oprawdiwý nebyl wyssel.

Po neyprw: Předné položenj nechť gest Summa z Pohádky dodaná.

Po druhé: Ten gistý wymyslený počet nechť gest druhé položenj.

Po třetj: Třetj Položenj nechť gest z pohádky známý počet, a pokráčůg podlé Regule Zlátég.

Příklad.

Item: Syn prosý Otce, aby powěděl kolik roků má? Otec odpowj: Synu můg! Kdybys gesstě tak starý byl, polowic tak starý, čtwrť tak starý, a geden rok starssj, tak bys měl rowných 100 roků, kolik tehdy roků ten Syn starý byl?

Položme, že byl Syn 48 roků starý, gest wymyslený počet, a v. g. 3.

48
96 gesstě tak starý
24 polow. t. starý
12 čtwrť tak starý

	Wywol. poč.	Známý z poh:
Sum. z poh. 132:	48:	100
	99	..1 odeb:
	432	99
	432	
132	4752	36 roků měl.
	396	
	792	
	792	

Item: Gisty na Otázku kolik penez má? odpowěděl: třetina, čtwrtina a pětina mogich penez včinj 4700 Fl, kolik tehdy penez měl? položme, že měl 60 Fl. g. 3.

60
20 třetina
15 čtwrtina
12 pětina Fl.
Fl. 47 60: 4700
60
47|282000|6000 Fl,
282 měl.
---000

Item: Gisty Owčář na Otázku, kolik Owec má? odpowěděl: kdyby gesstě tolik, polowic tolik, třetinu tolik, a čtwrtinu tolik, a k tomu gesstě 3 Owce měl, byloby gich 373: Kolik tehdy Owec měl? položme, že gich měl 12:

12
24 gesstě tolik
6 polowic tol.
4 třetinu tolik
3 Čjtwrt. tol.
37: 12:

373
3 odeber.
370
12
740
370
37|4 440|120 owec měl.
37
74
74

Item: Gistý na Otázku, kolikby Fl, prohrál, odpowj, kdybych gesstě tolik, polowic tolik, čtwrtinu tolik a 12 Fl, k tomu byl prohrál, byloby včinilo 67 fl, kolik tehdy prohrál? položme, že 24 Fl prohrál, a včiňme gak zde.

Fl.
24
48 gesstě tolik.
12 polowic t.
6 čtwrt. tol.
66:

	Fl.	Fl.
66:	24:	67
		12 odbjreg.
		55
		24
		220
		110
		66|1320|20 Fl prohrál.
		132
		---o

Ambulácya nebožto Chozenj Reguka.

Item: W gednu hodinu z Wjdně do Rjmu, a z Rjma do Wjdně Posel wyssel, Wjdenský Posel každodenně odegde 6 Mjl, ten pak 5 Mjl, giž: kdyby z Wjdně do Rjmu 90 Mjl bylo, po kolik dni se potkagu?

Zde dodeg 5 a 6 mjl, bude 11, a nechť gest předně Položenj,

Položenj druhé nechť gest 1 den,

Položenj třetj nechť gest Podál, to gest těch 90 Mjl. a v. g. z.

Mjl

Mjl.	Den.	Mjl.
6:	1:	90
dodeg 5		1
11		11|90|8 a $\frac{2}{11}$ dne, Fr.
		8.8 včinj 4 a $\frac{4}{11}$
		-2 hodin.

Item: Nekterý s Psem honj Zagica 140 Skokůw oddáleného, mezy tim, kolikkrát Zagic 5 Skokůw, tolikkrát pes 7 Skokůw včinj, po kolik tehdy Skokůw Zagic vlapen bude?

Zde odeber 5 od 7 Skokůw, zustanú 2, a řekni podlé Regule zlatég.

Skoky.	Skokůw.	Skoky.
2:	7:	140
		7
		2|980|490 po tolik
		8 Skokůw.
		18
		18
		--0

Item: Na gistém 45 Rjfů wysokém Stromě v wrchu gest Slimák, přes den leze dolů $\frac{1}{2}$ Rjfa, a každú noc hore $\frac{3}{4}$ rjfa: V spodku tehož Stromu gest Čzerwjk a leze přes den hore $\frac{3}{4}$ rjfa, přes noc na spátek ssmekne se $\frac{1}{4}$ rjfa, w kolik tehdy dnech se segdú?

Jde odeber po neyprw $\frac{1}{3}$ od $\frac{3}{4}$ zůstanú $\frac{5}{12}$ Rjfa.

Potem odeber $\frac{2}{7}$ od $\frac{1}{2}$ zůstane $\frac{1}{10}$ Rjfa

Tetó Resstáncie $\frac{1}{15}$ a $\frac{5}{12}$ dodeg, bude $\frac{31}{60}$ a řekni podlé Reğule třech.

$\frac{13}{60}$ Rjfůw včinj 1 den, kolik včinj 100 rjfůw? g. z.

Rjf.	Den.	Rjf.
$\frac{31}{60}$:	1:	100

31 | 6000 | 193 $\frac{17}{31}$ dnech.

3.1

290

27.9

- 110

- 93

17

Item: W gednu Hodinu z Wjdně do Konsstantinopolu, a odtuď do Wjdně Posel wyssel, Podál gest 200 Mjl, Wjdēnský Posel každodenně odegde 13 Mjl, ten pak 9: powēz giž w kterém dni, a w kterég Mjle naprotiwa nebožto w vstřetj přigdú?

Mjle.

Mjle.	Den.	Mjl.
13 :	1 :	200
dod. 9		1
22		22|200|$9\frac{1}{11}$ dne potkagu se.
		1.9.8
		- - 2

Nynj multiplikůg $9\frac{1}{11}$ s gedneho y druhého Mjlami, a powstanú gedného y druhého Mjle.

Wjdenského Mjle multiplikůg g. 3.

Mjle.	Dni.
13	$9\frac{1}{11}$
1	
13	100
1	11
1300	
11	|1300|$118\frac{2}{11}$ Wjdenský w tolik Mjlech.
	|11
	-20
	1.1
	- 90
	8.8
	- 2

Konſtantinopolſkeho Poſta mjle multiplikůg gak zde.

Mjle.	Dni.
9	$9\frac{1}{11}$
1	
9	100
1	11

900

11 | 900 | $81\frac{9}{11}$ Konſtantinopolſký w tolik Mjlech.

88

- 20

11

- 9

Proba

$118\frac{2}{11}$

$81\frac{9}{11}$ dodeg. NB. Frákcia 1 celé činj.

Sum. Mjl. 200

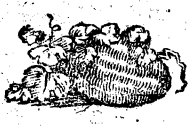

Běh

Běh Peněz, Mjry a Wáhy.

8 Haljřů			Krájcár
2 Bábky			Penjz
5 Penjzků	geest		
4 gressle			Gross
2 Turáky			
3 Krajcáre			
20 Grossů			
40 Turáků			
60 Krajcárů	geest		Zlatý
80 gresslů			
100 Penjzků	geest		
150 Penjzků			Tolár
90 Krajcárů			
1 Dukát Cyzozemský	geest	4 Fl. 14 kr.	
1 Dukát Cýsařský		4 Fl. 16 kr.	
1 Dukát Kremnický		4 Fl. 18 kr.	
1 Půl Súferin		6 Fl. 20 kr.	
1 Celý Súferyn		12 Fl. 40 kr.	

O Wáhy wůbec.

100 Funtů	geest	geden Cent
32 Lotů		geden Funt
16 Lotů		půl Funta
8 Lotů		čtwrt Funta

O Wáhy Stříbra.

2 Haljre	geest	Fénik
4 Féniky		Kwintljk

4 Kwintljky	geſt	Lot
16 Lotů		Marka nebozto půl Fta.

O Wáhy Zlata.

3 ğreni	geſt	ğran
4 ğrani		geden Karat
3 Karaty		dwa Loty
24 Karatů		Marka

O Obylj a Mjry Nápoge.

64 Holby	geſt	Měrica
32 Holby		Měcka
16 Holby		Fertál
8 Holby		Oktál

Tak y w Nápogi.

64 Holby geſt Okow

32 Holby půl Okowi

16 Holby geſt Fertál

4 Ferdunky geſt Holba

2 Ferdunky geſt Zajdljk

O Czase.

365 Dnů gest Rok
12 Měsýců gest Rok
52 Týdnů gest Rok
4 Kantry gest Rok
13 Týdnů gest Kwartál aneb čtwrt R.
7 Dnů gest Týden
24 Hodin gest Den, a Noc spolu,
60 Minutů prwssich gest Hodina,
60 Minutů druhých gest geden prwssi Minut.

Konec Počtů.

Spůsob Slowenského Pjsma.

Důstognost, a wýborný Slowenského Gazyka vžitek odtud sýce dosti se poznáwá, že on ne gen, gak známo gest, w Vhřjch, Morawě, Slezku, Czechách, Polském, w Slowenském, Horwátském, Dalmatském, Walaském a Ruském Zemy, ale y w Serwyi, Bosnyi, Bulgaryi, Moldawyi, Vkranyi, w mensském Tartaryi, ano w celém Tureckém Cýsařstwj, w Natolyi, až po Armeniu, a Perzyu slůžiti může. W tehoto pak Gazyka pjsmě tak welká roztržitost gest, že kolik Pjsařů, tolik rozdjlných pjsma spůsobů se nachazy, ano y geden Pjsař sám s sebú se nekrownáwá, neb tě gisté slowá hned tak, hned ginak pjše: V srownánj tehdy tégto wěcy, některé obecné z neylepssjch Pjsem sebrané následugjcé Regule zde položiti za neylepssé gsem sudil.

W Slo-

W Slowenskég řečy Liter gest 25. Aa á, Bb, Cc č, Dd ď, Ee é ě, Ff ff, Gg ǧ, Hh, Ch ch, Ii í, Kk, Ll ľ, Mm, Nn ň, Oo ó, Pp, Qq, Rr ř, Ss š ſſ ſs, Tt ť, Vv u ú ů, Ww, Xx, Yy ý, Zz ž.

1.

Této 7 spoluznegjcé akcentem poznačené, č, ď, ň, ř, š, ť, ž, gak též ě, gsú měkého wymluwenj, tak: činjm, děkám, děljm, pjsen, tělo, željm, těrcha, ꝛc. NB. č, znamená čj: ď, di: ě, ie: ň, ni: ř, rj: ť, ti: ž, zj: protož před i, j, ě, nepotřeba ď, ň, ť, akcentowati; tak: dje tě němé, ne pak djtě ňěmé.

W tlačených Knihách w nedostatku welikého C, bere se Cž, ginác dosti gest čz tak: často, čekám, ne pak čzasto, čzekám.

Podobně na mjsto Ř, w Czeskég řečy bere se Rž, tak: Řeč, Rzeč, řeč, rzeč.

Následugjcé gména, před sebú magú d, tak: dcera, dcmer, dčbán, děber.

2.

Této 6 Samoznegjcé ostrým akcentem poznačené, á, é, gak též j, ó, ú, ů, ý, gsú dlúhég Sylaby, a pjssú se w adgektiwách, participiách, a w giných dlúhých

hých Sylabách, tak: krásný - á - é, obrácený - á - é, čjtá, dáwá, krásného, ꝛc, ó při wykřiknutj mjsto má, tak: ó Bože! ꝛc.

NB. á poznačené, dwě aa: é, ee: j, ii: ó, oo: ú, uu: ů, uo: ý, yy: obsahuge.

3.

Krátké i, y akcentem nepoznačené, wždycky gsú krátkég Sylaby; i měkého, y twrdého wymluwenj, infinitiwi magú wždycky krátké i, tak: seděti, mluwiti, ꝛc: když ale na mjsto Gména bere se infinitiwus, má dlúhé j, tak: hořké pitj, mnohé bitj, na mjsto nápog, bitka, ꝛc.

W připogenj na mjsto a, pjsse se y, tak: tělo y dussu, y wsse giné od Boha máme.

4.

Dlúhé j, wždycky dlúhég Sylaby, ale měkého wymluwenj, pjsse se w gménách wycházegjcých na j, tak: Slitowánj, Panstwj, ꝛc.

Item: W přirownáwánj a wywyssowánj: lepssj, neylepssj, milegssj, neymilegssj.

Item; W participiách wycházegjcých na -jcý, tak: milugjcý, milugjc, děkagjcý, děkagjc, ꝛc.

NB.

NB. J, z počátku celého slowa před samoznegjcú, gest spoluznegjcá, tak: Jan Jeruzalem, Jozeff, ꝛc: Protož nepjsš Gan, ale Jan, ne Gozeff, ale Jozeff, ꝛc.

Akcentem nepoznačené g, měkého, poznačené ǧ, twrdého gest wymluwenj, tak: ǧalilegský, ǧagdy, Sswaǧer. ꝛc.

W tlačených knihách, obwzlásstně weliké G, w cyzých gmenách twrdého gest wymluwenj, tak: Gejza, Getsemani, Gertrúda, ꝛc.

Slowa rozkazugjcé magú g, tak: čjtag, deg, leg, ne pak čjtay, dey, deyte, ꝛc.

Zatworené l, platj ll; wssaknicméneg razem se wyslowiti musý, tak: dělám, ne děllám, ꝛc.

6.

Krátké aneb zatworené s, pro twrdé geho wymluwenj, mnozy na mjsto z; z pak na mjsto s pjssú; mezy tim wssak weliký rozdjl se nacházý: Nebo s, gak též dlúhé, měkssého wymluwenj ſ, znamená připogiti, tak: s Otcem, s Potěssenjm, s Olegem, se mnu ꝛc.

Z pak znamená odlúčiti, tak: Z Kraginy, z Panstwj, ꝛc.

Kratké wětssj S, z předku řečy, menssj s ku koncy slowa má se pjsati, tak: Spas nás, ꝛc.

Dlúhé ſ, z před a w prostřed slowa, tak: směle prosyl, ꝛc.

Tak-

Takto dwé ſs, znamenaj, [illegible] tak: náſs, wáſs: ꝛc.
Dlúhé ſſ, z před a proſtřed ſlowa [illegible] ſſe, tak: wáſs, náſs, ꝛc.
Takto dwé sſ, pjſſu ſe w ſlowách, Maſſo, Manaſses, Jeſſe, ꝛc.
W tlačených knihách na mjſto welkého ſſ, klade ſe Sſ, tak. Sſalomon, ꝛc.

7.

V zatwořené, wždycky z počátku, gl ne pak w proſtřed a ku koncy ſlowa pjſati máš, tak vmučenému, ꝛc.
Mjſto Czeſkého vn, pjſſe ſe ú, tak mudry, ſúka, ꝛc.
W wětſjjm počtě ú ſe potřebuge, tak: Pánu, Pánům, Pánuj, ꝛc.
Item: W ſlowách rozkazugjcých, tak: orodug, pracug, datug, ꝛc, které Infinitiwu na o promenugu, tak: orodowati, pracowati ꝛc.
Item: W ſlowách, mug, tuug, ſpug, dum, Bůh, ꝛc.
NB. Nepjſe Buch na mjſto Bůh, ani Boſſ na mjſto Bozſký, proč ſe pjſcinu ſem tiſkne pochopiſ.

8.

[illegible] wé od wy počnagjcé, gak też [illegible] ſe ney, wſzecky v mágu; tak: [illegible]oem, [illegible]ebram, neywic, neyvec, [illegible]ánjſkegj, ne pak: negwjc, negwec, [illegible]pjſati.

Gwi-